

7md

2021 m. gruodžio 3 d., penktadienis

Nr. 39 (1404) | Kaina 1,30 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Šokis

2

VII Vilniaus fortepijono festivalis

4

Pokalbis su kompozitore Raminta Šerkšnyte

5

Spektaklio „Vasaros vapsvos gelia mus net lapkritį“ premjera Kauno dramos teatre

6

Gretos Grinevičiūtės šokio spektakliai

8

Kunigundos Dineikaitės tapybinės patirtys

12

Nauji filmai – „Gucci mados namai“

Ekspozicijos fragmentas

G. GRIGENAITĖS NUOTR.

Iš darbų chaoso

Paroda „Jonas Mekas ir Niujorko avangardas“ Nacionalinėje dailės galerijoje

AGNĖ NARUŠYTĖ

Iš beveik prieš tris dešimtmečius nuosekliai peržiūrėtos Jono Meko retrospektyvos ryškiausiai (ir nuolat) prisimenu vieną epizodą. Jis prasideda automobilyje važiuojančios merginos plaukais. Jie spurda vėlyje. Niujorko avangardininkai atvyksta į kino festivalį, bet jų nepriima. Jie nakvoja savo furgone žvilgčiodami į viešbučio langus, už kurių parpia priimtieji. Nepatogumai ir šaltis trukdo miegoti, tad jie dalyvauja aušros misterijoje. Apsisautę apklotais lyg šventųjų mantijomis atlieka apeigas. Centre – Mekas su kamera. Jis iš arti filmuoja gėles, lyg smilkalais mosuoja virš pievos, sukasi, vėl braukia per rasą. Ekrane blykčioja ir jo nufilmuota pieva.

Toks Mekas man ir liko – su kamera rašantis poeziją, kurios neįveikia gausus būrys sekėjų. Tada

Šiuolaikinio meno centre mačiau ir visą krūvą Niujorko kino avangardo kūrėjų darbų. Paskui buvo nemažai Meko paveikto kino. Net šiek tiek bijojau eiti į parodą Nacionalinėje dailės galerijoje – nerimavau, kad poveikis bus nusidėvėjęs. Tačiau bijoti nereikėjo. Perskaičiusi daugybę kuratorių Inesos Brašiškės ir Luko Brašiškio pateiktų dokumentų ir peržiūrėjusi „pagalbinę“ dokumentiką, prisėdau vienoje iš juodųjų salių žiūrėti Meko „Prarasta prarasta prarasta“ (1976) ir „Voldeno (dienoraščiai, užrašai, eskizai)“ (1969). Anų dienų patirtis grįžo, kinui nieko neatsitiko. Ir vėl negalėjau atsitraukti, kol nesibaigė galerijos darbo laikas. Nežinau, kodėl Meko kinas veikia. Čia nepadės techninių priemonių vardijimas, kurios (tikrai ne visos) paminėtos viename iš parodoje eksponuojamų dokumentų: „intensyvus kadrų jungimas, uždėjimai ant viršaus, skirtingi filmo greičiai, tarpiniai titrai...“

Taip, tai – laisvo kino kalba, kuria Mekas naudojosi puikiai ir išradinėjo vis naujus jos „žodžius“. Bet mano įsimintas kino apeigų epizodas techniniu požiūriu gana paprastas, taip pat kaip ir „Voldeno“ su numeruoti fragmentai, kartais itin trumpi, kartais pakomentuojami tik vieno žodžio kartojimu: rytas rytas rytas; paukščiai paukščiai paukščiai; upė upė upė. Matai miške užšalusią upę, į kurios properšą tuoj bris maudytis du jaunuoliai – ir viskas.

Bet dabar žiūrint tuos kadrus mano galvoje murma ir kiti žodžiai, kurių ką tik prisiskaičiau. Jie sukuria socialinį kontekstą meikiškam vaizdų plevenimui, bet tas kontekstas atrodo svetimas. Pavyzdžiui, pradžioje minėtas Meko su visa kompanija nepriėmęs kino festivalis greičiausiai nebuvo Trečiasis tarptautinis kino festivalis Knokke-le-Zoute Belgijoje, bet jį

NUKELTA Į 10 PSL.

Misija įmanoma

VII Vilniaus fortepijono festivalio koncertas su Lorenzo Mazzola ir Ádám Szokolay

RITA ALEKNAITĖ-BIELIAUSKIENĖ

Pristatydama festivalį „Paryžietiški vakarai Vilniuje“ jo meno vadovė Mūza Rubackytė išsakė svarbią savo misijos kryptį – pristatyti jaunos, talentingas menininkus. Jie nėra išrašyti jokioje *mega* pasaulio skelbimų lentoje. Kaip geras, imlus, kritiškas ir įžvelgiantis perspektyvą impresarijus, M. Rubackytė seka pasaulyje vykstančius konkursus, kviečiama į jų žiuri, pati rengia meistriškumo kursus ir patiems ryškiausiems jauniems menininkams teikia savąją premiją – kvietimą koncertuoti Vilniuje. Lapkričio 23 d. įvykęs koncertas patikina, kad misija neginčytinai vykdoma. Į Nacionalinės filharmonijos salę klausytojai rinkosi išgirsti M. Rubackytės pakviestų dviejų jaunų ne vieno tarptautinio konkurso laureatų – Lorenzo Mazzolos (Italija) ir Ádám Szokolay (Vengrija). Apdairiai festivalio meno vadovė formavo ir koncertų programas. Šie du pianistai atliko Ferenco Liszto ir Bėlos Bartóko kūrinius.

Kaip jie siejasi su paryžietiška tematika? 1981 m. Paryžiuje įrengta Bartóko aikštė. 15-ajame Paryžiaus rajone, tarp įvairių aukštybinių pastatų, arti Senos upės atsipalaidavimą nuo miesto erzelio siūlo gražus Bartóko sodas. Banguotos takų kreivės, romantiškas krašto vaizdis, neįprastas modernaus stiliaus vandens fontanas (skulptorius Jean-Yves Lechevallier). Įkomponuota bronzinė kompozitoriaus skulptūra (skulptorius Imre Varga), kurią Budapešto miestas 1982 metais padovanojo Paryžiui.

Talentingasis Bartókas pirmą kartą į Paryžių atvyko 1905-aisiais, dalyvavo Antono Rubinsteinio fortepijoninių kompozicijų konkurse, nieko nelaimėjo, bet užsitarnavo prancūzų muzikinės inteligentijos dėmesį. 1919 m. jo kūryba „pasaulio menų sostinėje“ Paryžiuje jau buvo pastebėta plačiau, minima progresyvios kompozitorių „šešetuko“ grupės. Paryžius Bartóką suvedė su

Lorenzo Mazzola ir Ádám Szokolay

D. MATVEJEVO NUOTR.

Igoriu Stravinskiu, Maurice'u Raveliu, Karoliu Szymanowskiu, Francisu Poulencu, Eriku Satie. Pasak prancūzų kompozitoriaus Florento Schmitto kalambūro, „Ils sont tous bar-tokés! („Jie visi tapo Bartókėdai!“ – iš prancūziško žodžio „toqué“, reiškiančio „pamišęs“).

Bartóko muzikiniam mąstymui ir tolesnei kūrybai šie susitikimai turėjo didelės įtakos, ypač jis žavėjosi Claude'o Debussy muzika. Amžininkai rašė, kad Bartókas – Vienos stiliui artimas „ekspresionistas“ ir stravinskiškos dvasios „primityvistas“. Bartóko muzika dvelkia „vietinėmis spalvomis“, kurios tarsi paslepia jo avangardinės kalbos paieškas. Kompozitoriaus stiliaus pagrindas – vengrų liaudies muzika, jis rinko ją, analizavo ir rado būdą suteikti senajam etnosui europinį raiškos apdarą. Pasakojama, kad jo, koncertuojančio pianisto, interpretacijas charakterizavo koncentruota mintis, pabrėžtinai išryškinta kūrinio forma, įelektrinta įtaiga klausytojui.

Klausydamasi Vilniaus scenoje grojančio jauno vengrų pianisto, tarptautinio B. Bartóko konkurso laureato (2019 m.) Ádám Szokolay tarsi jutau paties kompozitoriaus gyvastį. Atlikėjas kiek atsitraukdamas nuo klaviatūros pasirodavo „panteriškam šuoliui“, tuo primindamas skambinantį Bartóką.

Išgirdome Bartóko kūrinius, apėmiančius veik dvidešimt kūrybos

metų (1907–1926), atspindinčius autoriaus paieškas nuo jo užrašyto *valstietiško* šokio ir dainos (jo terminas, nevartojo žodžio *liaudies*) aranžavimo fortepijonui iki tautos dvasia alsuojančios paveikios ekspresyvos europietiškos muzikos. Atsiskleidė ir ekspresionistinis potėpis, ir etnosu prisodrinta dvasia. Pianistas atliko „Tris vengrų liaudies dainas iš Csiko regiono“ (vertėjo programėlėje pateikti vertimų: „Povas“, „Janašdia parodų aikštėje“, „Baltoji lelija“), jau vėlesnių penkių pjesių ciklą „Lauke“ (pirmoji turėtų vadintis „Su būgnais ir dudukais“) bei Sonatą fortepijonui. Kodėl svarbūs pavadinimai? Pjesės labai taikliai atliepia įvaizdžius. Puikiai perskaitęs muzikinius tekstus, pianistas subtiliai artikuliuodamas, pasitelkęs dinaminius kontrastus, spalvų charakteristikas taikliai juos kūrė: aktyvūs būgnų garsai (kai kas priekaištavo kompozitoriui, kad fortepijonui suteikia daug mušamojo instrumento spalvų, stokoja romantinio dainingumo), kontrastuojantys dūdų tembrai. Skambėjo dramatinės ritminės ostinatinės pulsacijos, ekspresyvos melodinės nuobiros. O „Velniška medžioklė“ tapo tarsi nevaldomo fortepijono pragariškų jėgų sąžauka: tiksliai pirštų atakos, *martellato*, *marcatissimo* virsiantys *staccato*, čia pat tampantys tarsi styginių *spiccato* būdu išgautu garso.

Vilniaus fortepijono festivalio pabaigos vakarą su orkestru skambins Césaro Francko „Simfoninės variacijos“ fortepijonui ir orkestrui, M. 46. Kūrinys dažnai vadinamas bene tobuliausiu šio belgų kilmės prancūzų kompozitoriaus opusu, „ypatinga fortepijono ir orkestro partijų darna“, pasiekiamą kiekvienam. Variacijose, kaip ir apskritai būdinga C. Francko muzikai, dominuoja romantinis patosas, derinamas prie griežtų klasikinių formų.

Be to, šio vakaro programa suteikia galimybę išgirsti ir tokias retai atliekamas simfoninės muzikos partitūras kaip M.K. Čiurlionio uvertiūra „Kęstutis“. Leipcigo metais sukurta uvertiūra nėra dažna

Ciklo pjesė „Nakties muzika“ kažkiek priminė Vytauto Laurušo „Nakties balsų“ idėją. Pianistas puikiai valdo instrumento spalvinę paletę. Kūrė virpančių nakties ramybės foną (puikiai naudoja pedalizaciją) ir netikėtus „įvykius“ toje virpančioje tyloje (kažkas krenta į vandenį, suūžia vėjas...). Pasirodo vienišas žmogus, ir efektingai suskamba plačiu diapazonu unisonu atlikta *siratò* – mirusiam skirtos raudos melodija. Ir vėl kažkas keičiasi naktyje – gal iš kito kaimo galo atsklinda duduku grojamas vestuvinio šokio motyvas? Puikiai valdydamas manualinę techniką, pedalizaciją, fantaziją, jaunas pianistas perteikė platų spalvų spektrą ir pjesės programinius niuansus.

Specifiniai vengrų ar to regiono ritmo piešiniai, ritminis tematizmas tapo svarbiausi Sonatos (Sz. 80) traktuotėje. Puikią vietą programoje radusios Ferenco Liszto pjesės pianistui suteikė galimybę pademonstruoti savąjį santykį su romantizmo muzika: girdi ir geba perteikti jos žavesį. Net ir nesekančiam programėlės buvo aišku, kad skamba Liszto kūriniai: pakito melodikos traktuotė, pedalų funkcija, pirštai dabar glostė klavišus, kurdami šiltes tembrinius atspalvius.

Kokį Lisztą mes regime jo muzikoje: religingą žmogų, aistringą romantiką, pianistą virtuozą? Atsakyti bandė Parmoje vykusio tarptautinio F. Liszto konkurso trečiosios vietos laureatas Lorenzo Mazzola, apdovanotas specialiu prizų už Sonatos h-moll interpretaciją ir M. Rubackytės prizą – koncertu Vilniuje. Koncerte skambėjo dvi Liszto pjesės „Gedulingoji gondola“ ir „Pilki debesys“ bei didingoji Sonata h-moll.

Žymus dirigentas, kompozitorius, muzikos filosofas Sergiu Celibidache'as mėgo kartoti Gustavo Mahlerio frazę: „Partitūroje viskas parašyta, tik nėra svarbiausių dalykų, nes tai ne tik žinojimas, mąstymas, bet kai kas daugiau – pajautimas.“ Tuo įsitikinome klausydami jauno italų pianisto interpretacijų.

koncertų salėse, tačiau Modesto Pitrėno vadovaujamas LNSO šią uvertiūrą kartu su simfoninėmis poemomis „Miške“ ir „Jūra“ 2019 m. įrašė Vilniaus plokštelių studijoje, o po metų įrašą išleido Suomijos muzikos įrašų leidykla „Ondine“.

Antroje koncerto dalyje skambės vienas subtiliausių prancūzų impresionisto Claude'o Debussy simfoninės muzikos puslapių – preliudas „Fauno popietė“. O baigiamasis vieno iš šių metų festivalio dedikacijų akordas – prancūzų kompozitoriaus Camille'io Saint-Saëns'o Simfonija Nr. 2 a-moll, op. 55. Sukurta 24 metų amžiaus kompozitoriaus, tuo metu gyvenusio Leipcige, ši simfoninė partitūra istorijos tėkmėje

Prie fortepijono sėdėjo visiškas intravertas. Visa skambėjusi muzika, frazės nenutrūkstama gija liejosi iš jo natūros. Melodiniame audinyje, greituose pasažuose nebuvo nė vienos nereikšmingos natos. Retai galima išgirsti tokį minties įprasminimą garsu. Romantinės pjesės pilnos įkvėpimo. Tai nebuvo artistiškos ekstazės išraiška, bet vidinė žmogaus emocija, apie ką kalbėjo gondolos įvaizdį kuriantis siūbuojantis triolių judėjimas ir sukaupta išryškinta melodija. Mokytai naudojamas pedalas ir neforsuota emocinė kulminacija, „Pilkų debesų“ išlaikyta rimtis, lėtame judėjime sukaupta garso galia.

Robertui Schumannui dedikuota Liszto Sonata h-moll yra grynoji muzika, tačiau būta nuomonių, kad gal taip perteikiama Fausto legenda, biblinė Edeno sodo istorija ar net biografijos atspindys. Sonata sukonstruota kaip vienas nenutrūkstamos muzikos veiksmas: gilus, sukaupčiai atskleidžiantis dainingumą, gracingumą ir aistrą. Mane pakerėjo pianisto sudarytas ne Liszto virtuozas, „scenos liūto“ paveikslas, bet sukurtas gilus gyvenimą permąstančio žmogaus įvaizdis. Pedalo neapveltį, kokybišku garsu skambinami virtuoziški epizodai nedemonstravo bravūros, bet tikslingai vedė link rečitatyvų – išsisakymų.

Klausytojams prašant biso, prisimintas ir Camille'io Saint-Saëns'o mirties 100-metis (šiai datai dedikuotas festivalis). Tai buvo vakaro interpretacinis šedevras. Abu pianistai prie vieno fortepijono atliko „Mirties šokį“ („Danse Macabre“). Abu suvokė šios simfoninės poemos esmę, puikiam ansamblyje rado taiklius artikuliacijos atitikmenis „veikėjų“ charakteristikoms išryškinti, sukurti „makabrišką siautulį“, ir mirtis savo šokiu įsuko iš pasigėrėjimo žado netekusius klausytojus. Teisus buvo Saint-Saënsas sakydamas: „Muzika egzistuoja ne tam, kad didintų ištvirtumą, bet kad tvirtintų ir puoštų mūsų dvasinį gyvenimą. Meno keliama nuostaba išaukština dvasią.“

nepasižymėjo tokiu dėmesiu ir atlikimu, kokio sulaukė Trečioji, dar vadinama „Vargonų“, simfonija. Galbūt todėl, kad jaunatviškame kūrinyje kompozitorius savojo kelio tik ieškojo, pavyzdžiui, čia girdėti J. Haydno, J. Brahms'o, F. Mendelssohno-Bartholdy kūrybos įtaka ir atgarsiai. Įdomu, kad ši simfonija buvo patraukusi C. Debussy dėmesį – prancūzų impresionistas parengė jos versiją dviem fortepijonams.

Primename, kad Filharmonijos koncertuose yra būtinas galimybių pasas. Daugiau informacijos: www.filharmonija.lt.

LNF INF.

Stulbinantis ir stebinantis

VII Vilniaus fortepijono muzikos festivalyje – François-Frédérico Guy rečitalis

ALDONA ELEONORA RADVILAITĖ

Lapkričio 25 d. Filharmonijos Didžiojoje salėje VII Vilniaus fortepijono festivalyje „Paryžietiški vakarai Vilniuje“ rečitalį surengė išskirtinio talento pianistas iš Prancūzijos François-Frédéricas Guy, neįtikėtinai meistriškai, įtaigiai ir neįprastai skambinęs Ferencą Lisztą, Claude’ą Debussy ir Ludwigą van Beethoveną. Kaip skaitome informatyviame festivalio buklete (sudarytoja Skirmantė Valiulytė, redaktorės Justa Adomonytė-Šlekaitienė, Rima Povilionienė ir Laimutė Ligeikaitė), šis pianistas pasaulyje pristatomas kaip vienas ryškiausių vokiečių romantizmo fortepijoninio repertuaro ir ypač Beethoveno kūrybos interpretatorių. Pastaruoju metu jis surengė nemažai koncertų Beethoveno 250-osioms gimimo metinėms, įrašė visas šio Vienos klasiko sonatas, o su violončelininku Xavieru Phillipsu ir smuikininku Tedi Papavrami įgrojo violončelės ir smuiko sonatas. Diriguojant Philippe’ui Jordanui su „Oak Park River Forest“ simfoniniu orkestru pianistas atliko penkis Beethoveno koncertus su orkestru, juos pats dirigavo ir grojo įrašinėdamas kompaktinę plokštelę su kolektyvu „Sinfonia Varsovia“. Plačiai koncertuojantis kaip solistas ir su įvairiais pasaulio prestižiniais orkestrais, nuo 2012 m. jis neretai imasi ir dirigento amplua.

Lietuvoje pirmąkart koncertavęs F.-F. Guy pirmoje rečitalio dalyje paskambino Liszto ir Debussy pjeses. Palyginus šiame festivalyje (lapkričio 23 d.) skambinusio jauno italo Lorenzo Mazzolos vėlyvųjų Liszto pjesių bei Sonatos h-moll interpretacijas ir patyrusio fortepijono meistro F.-F. Guy atliktas pjesių „Dievo palaiminimas vienvėje“ ir „Laidotuvės“ iš ciklo „Poetinės ir religinės harmonijos“ traktuotes išryškėjo, kokios skirtingos šių ypatingų asmenybių raiškos priemonės. L. Mazzolos skambinimas jaudina dėl itin jautraus ir emociškai gilaus muzikos pajautimo, karštai ir spalvingai perteikiant kūrinį esmę, o F.-F. Guy interpretacijose vyrauja mąslus, racionalus, filosofinis pradas, vengimas šiltai nuspalvintų skambesiu. Sugebantis tobulai valdyti garsų tembrus tyliuose lyrinčiuose ar meditaciniuose Liszto muzikos epizoduose, rečitatyvuose ar uraganiniuose kulminacijų protūkiuose jis romantiškai nesusildo skambesiu. Netgi jo *touché* yra kietas, atliekamas staigiais pirštų judesiais. Tai neįprasta romantiinių kūrinių traktuotėms, bet šios valingos, labai temperamentingos asmenybės atlikimo įtaiga tokia stipri, kad net susimąsčiau, kaipgi pats Lisztas skambindavo savo kūrinius. Rašoma, kad žymus airių pianistas, kompozitorius ir pedagogas Johnas Fieldas, pirmąkart atėjęs į Liszto koncertą, neva paklausęs

savo kaimyno salėje, „ar pianistas nesikandžioja?“ Beje, rašoma, kad Lisztas aukštai vertino dainingą, dinamišką J. Fieldo skambinimą. Įdomu, kad po kiekvieno pluošto F.-F. Guy atliktų skirtingų kompozitorių opusų iškildavo kokių nors klausimų.

O štai Debussy šešios pjesės iš ciklo fortepijonui „Preljudai. Antroji knyga“ („Rūkai“, „Alhambros vartai“, „Fėjos – nuostabiausios šokėjos“, „Undinė“, „Terasa, lankoma mėnulio šviesos“, „Fejerverkas“) mane sužavėjo, tiesiog nokautavo! Tokio stulbinančiai spalvingo, kibirkščiuojančio tembrų, niuansų, ritmikos įvairovė, virtuoziniu ir tyliausiu, ir ryškiai žibančių skambesiu įprasminimu Debussy muzikos atlikimo dar neteko girdėti. Atrodė, kad F.-F. Guy yra vienas iš pasaulio stebuklų. Pagalvojau, kad taip pat meistriškai ir išradingai jis galbūt įprasmina ir šiuolaikinių autorių muziką (informacijoje pateikta, kad 2021–2022 m. koncertų sezone šiuolaikinio autoriaus Tristano Murailio fortepijoninio koncerto premjerą pianistas atliks Tokijuje, Paryžiuje, Hamburge).

Per koncerto pertrauką įsiminė Nacionalinės filharmonijos direktorės Rūtos Prusevičienės išsakytas palyginimas: „Kokia tapyba!“ Labai taikliai pasakyta. Visų Debussy pjesių vaizdiniai buvo tokie ryškūs, tarsi ne tik juos girdėjome, bet ir išvydome. Nors ne visiems profesionalams patiko tokios kūrinių traktuotės, kai kam neįtiko pianisto *touché*.

François-Frédéric Guy

D. MATVEJEVO NUOTR.

Buvo smalsu, kaip F.-F. Guy traktuos savo dievinamą Beethoveno muziką, ypač programoje numatytas Sonatas su literatūriniais pavadinimais – op. 31 Nr. 2 d-moll („Audra“) ir op. 53 C-dur („Aurora“ / „Waldstein“). Besiklausant Sonatos d-moll, vėlgi nustebino pianisto požiūris. Pirmoje ir antroje dalyse (*Largo*–*Allegro* ir *Adagio*) neišgirdau įprastų tylių, reikšmingai gilių skambesiu, tikslios ritmikos, išlaikant natų ilgus, o judrioje temose – jaudulio, aiškaus melodinės medžiagos pateikimo. Dominavo skambus akompanimentas, o pačios temos skambėjo blyškiai. Trečioje (*Allegretto*) dalyje muzika liejosi gyvybingai, greitai.

Panašiai buvo traktuojami ir Sonatos C-dur lėti epizodai – ramiai, tyliai, be tembrinio ar prasminio

nuspalvinimo. Virtuozinės pirmoji (*Allegro con brio*) ir trečioji (*Rondo: Allegretto moderato* – *Prestissimo*) dalys buvo tokios greitos ir temperamentingos, kad nuo didžiulio polėkio jas skambinant kartais sutrikdavo ritmika. Tokios meistriškos, nepaprastai greitos šių pasažų tėkmės dar neteko girdėti. Įspūdingas, vaizdingas, šviesus buvo „saulės patekėjimo“ epizodas.

Kaip įprasta prancūzų pianistams, F.-F. Guy bisui spalvingai ir nuotaikingai paskambino Debussy „Mėnulio šviesą“. Tik vėl sukirbėjo klausimas: kodėl publikai džiugiai ir gausiai plojant, jis nė kartelio nenusiūpsojo?.. Lauksime šio unikalaus meistro ir vėl – ne tik su klasikos, bet ir šiuolaikinių autorių kūrinių traktuotėmis. Intriga išlieka.

Koncertas-divertismentas

VII Vilniaus fortepijono festivalio koncertas „Fortepijono perlai su Jeanu-François Heisseriu ir Mūza Rubackyte“

RITA NOMICAITĖ

Lapkričio 27-osios Vilniaus fortepijono festivalio koncertas įvyko pilnoje Nacionalinės filharmonijos salėje. Pastebėtina, kad festivalis turi savo publiką, išsiskiriančią išprusimu bei susitelkimu, sukuriančią rafinuotą atmosferą. Tuo alsuojant šeštadienio vakarą, pirmiausia nuaidėjo Josepho Haydno simfonija. Vėliau nuskambėjo Wolfgango Amadeus Mozarto ir Camille’io Saint-Saënsio kūriniai – su orkestru soluojant vienam, paskui dviem fortepijonams. Solo partijas atliko festivalio svečias iš Prancūzijos Jeanas-François Heisseris ir Mūza Rubackytė. Kartu muzikavo Lietuvos kamerinis orkestras. Dirigavo iš Hamburgo atskridęs Vilmantas Kaliūnas.

Haydno simfonija Nr. 82 C-dur (Hob. 1/82) jau sulig dirigento auftaktu sukėlė klasikinio meno džiaugsmo jausmą. Šiais sunkiais pandemiais laikais ieškant būdų emociškai „nusiprausti“, estetinis

džiugesys tampa jausmu, perveriančiu žmogaus vidinį pasaulį ir tuo jį tvirtai nukreipiančiu šviesos link. Saulėtą Haydno simfonijos ūpą atlikėjai ryškino lyg žiežirbas įplieskiančiais štrichais, grakščiai energinga frazuote, audinio žaisme – atveriant slaptas melodijas, išdailinta forma.

Visai kitokiais – energingai lyriniais – štrichais orkestras griežė Mozarto Koncertą fortepijonui ir orkestrui Nr. 27 B-dur (KV 595). Lietuvoje klasicistinės muzikos interpretacijomis garsėjantis dirigentas Vilmantas Kaliūnas lyriką stilinagai pasveria, romantiškai nelieja, o stiprina vidiniu įkarščiu. Regis, būtent skirtingą požiūrį į mocartišką emocionalumą reikėjo kalibruoti dirigentui ir solistui – pianistui Jeanui-François Heisseriui.

Kaip rašoma J.-F. Heisserį pristančiuose festivalio anonsuose, šis pianistas 25 metus dėstė Paryžiaus nacionalinėje konservatorijoje, dabar yra keleto festivalių (Ravelio festivalio, „Orangerie de Sceaux“) meno vadovas. Koncertuoja su Prancūzijos, Bavarijos radijo, Londono simfoniniu orkestrais (tai tik keletas pianisto muzikos partnerių). Viešėdamas Lietuvoje J.-F. Heisseris Muzikos ir teatro akademijoje vedė meistriškumo pamokas, kuriose, anot apsilankiusiųjų, pirmiausia stebino puikia atmintimi, čia pat paskambindamas bet kurį Claude’o Debussy kūrinio fragmentą. Filharmonijoje Mozartą svečias interpretavo akcentuodamas divertismentišką muzikos pusę vidinio niuansavimo sąskaita. Patogiai, su minimalia lyrika. Atlikėją stebint iškilo ir beveik amžinas klausimas – ką tas Mozartas užkodavo, kad jo kūriniai iki šiol kelia techninių sunkumų daug patirties sukaupusiems pianistams?

Antroje koncerto dalyje nuskambėjusi Saint-Saënsio fantazija „Žvėrių karnavalas“ yra vienas ryškių pavyzdžių, kaip skirtingai suvokiami muzikos kūriniai keičiantis epochoms. Kompozitorius fantaziją iš 14 „paveikslėlių“ parašė draugams papokštauti, o viešiams

pasirodymams laikė ją netinkama – neskoninga, net nurodė natas publikuoti tik po jo mirties. Autoriaus sukurtas instrumentiniam ansambliui, vėliau išpopuliarėjęs ciklas „Žvėrių karnavalas“ sulaukė įvairiausių transkripcijų. Filharmonijos klausytojams teko progą išgirsti didžiausios sudėties versiją. Šventinio varianto dviem fortepijonams ir orkestrui atlikti scenon kartu su J.-F. Heisseriu įžengė M. Rubackytė. Orkestro *tutti* epizodai kūrinyje kaitaliojasi su soliniais instrumentų vaidmenimis, tarp kurių ypač išsiskyrė garsioji „Gulbė“ – violončelės melodiją su dviem fortepijonais elegantiškai ir šiltai „išdainavo“ orkestro muzikantas Gediminas Derus.

Įvairiai traktuojama ciklo dalis „Pianistai“, pokštaujanti Charlesio-Louiso Hanono pianistinių pratimų pagrindu ir vaizduojanti besimokančius skambinti. Nors natos užrašytos tvarkingai, atlikėjams kompozitoriaus siūlymu tenka patiems sugalvoti mokiniškas klaidas. Kai kurie pianistai ima „painiotis“

pamažu. Šio vakaro solistai iš karto garsiai ir energingai pradėjo groti kas sau, o M. Rubackytė kelias akimirkas artistikiškai vaizduodama vaiką kratė riešus. Kaip buvo suprasta tokia interpretacija, netikėtai nugirdau drabužinėje: „Jie (pianistai) taip norėjo vienas kitą išmušti iš vėžių“, – kažkam aiškino netoliese lūkuriauvusi mergina.

Kadangi šiais laikais „Žvėrių karnavalas“ dažniausiai suvokiamas kaip fantazija vaikams, tenka pabrėžti, kad tąvakar atlikėjai ją traktavo kitaip. Nepavertė vaikiška lopšine ar pasaka, nenusaldino. Priešingai, siekė perteikti autoriaus sumanytą humorą, pianistai – skaidriu subtilumu bei žaisme ir „perliukiškais“ garsais, orkestras – sumaišydamas turtingesnių spalvų paletę. Geriausiai koncerte nuskambėjo, kaip paprastai ir būna, bisui pakartota kūrinio dalis, juoba šįkart tai – Finalas su galopu, bemaž dukart pagreitinus tempą ir pakėlus linksmybių temperatūrą.

Praeinantis ir amžinasis laikas

Pokalbis su kompozitore Raminta Šerkšnyte

RITA NOMICAITĖ

Rugsėjo pabaigoje Kronbergo (Vokietija) akademijos festivalyje „Frau macht Musik“ ypatingos sėkmės sulaukė naujausias kompozitorės Ramintos Šerkšnės opusai „...ir tai praeis...“ smuikui, violončelei, vibrafonui ir styginių orkestrui. Kūrinių premjerai parengė kamerinis orkestras „Kremerata Baltica“ ir solistai smuikininkas Gidonas Kremeris, violončelininkė Erica Piccotti bei vibrafonininkas Andrejus Puškariovas. Spalio pradžioje šis kūrinys taip pat nuskambėjo Kijeve, iškilmingame renginyje, skirtame paminėti Babij Jaro masinių žudynių 80-metį. Ta proga Raminta Šerkšnė mieliai sutiko pasidalyti kelio mis mintimis.

Gal apžvelkime Jūsų kūrybinį gyvenimą po to, kai 2017 m. Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre (LNOBT) buvo pastatyta opera „Penki Merės stebuklai“? Ar teisinga būtų sakyti, kad jaučiate postoperinį periodą? Apskritai, ar savo kūrinius grupuotumėte laiko ir idėjų atžvilgiu?

Iš tiesų jaučiu, kad po operos prasidėjo kiek kitoks kūrybinis laikotarpis. Maždaug dešimtmetis iki operos vyravo didelių sudėčių ir trukmių opusai: paminėčiau kantatą-oratoriją „Saulėlydžio ir aušros giesmės“, „Ugnys“ simfoniniam orkestrui, iškart po operos parašytą „Gloria“ varinių kvintetui, chorui ir simfoniniam orkestrui (skirta Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 100-mečio minėjimui iškilmingame 2018 m. Vasario

Raminta Šerkšnė

M. EŽERSKIO NUOTR.

16-osios koncerte LNOBT). Visi šie kūriniai – ir ypač opera – tik sustiprino mano simpatijas melodinei muzikai. Melodijos fenomenas – šiuo metu mane turbūt labiausiai dominantis klausimas. Antra vertus, pastaruoju metu, po operos, mane pradėjo labiau traukti kur kas kameriškesnės sudėties ir trumpesnės trukmės – kad būtų kuo didesnė minties ir formos koncentracija.

Iš atsakymo pabaigos atrodytų, kad galbūt kalbame apie solinės dainos žanrą?

Nors vokalinė muzika pastaruoju metu išties tapo labai artima, man dabar ypač įdomu melodijos instrumentinėje muzikoje – tiek kamerinėje, tiek orkestrinėje. Man atrodo, kad kompozitoriai iš prigimties turi vyraujančią arba „melodinę“, arba „instrumentinę“ girdėjimą (pvz., Mozartas arba Beethovenas, Kutavičius arba Balakauskas etc.).

Manau, kad nuo pat kūrybinio kelio pradžios savo muziką suvokiau kaip ištisinę melodinę liniją – nuo

pirmos iki paskutinės kūrinio natos, labai retai pertraukiamą ilgesnių pauzių. Būtent savo naujausiame kūrinyje „...ir tai praeis...“ norėjau kuo labiau melodizuoti visus balsus – kulminacijoje skamba devynios melodinės linijos...

Kūrinio klausantis ima atrodyti, kad polifonija ir Jūsų taip vertinama tembrų prabanga suteikė jam teatrališkumo bruožų. Ar galėtume kalbėti apie teatro įtaką šiam naujam kūrinui?

Manau, kad „teatro įtaką“ arba sąvoką „teatrališkumas“ galima suvokti dvejopai. Vienaip – kai siekiama daug išorinių efektų, neretai pasitelkiant vaidybą etc. Ši kryptis man svetima. Kitas teatrališkumo apibrėžimas gali sietis su sceninio meno įtaka ne teatrui skirtiems kūriniais – pavyzdžiui, dėmesys kūrinio dramaturgijai, naratyvui, programiškumui. Manau, kad Broniaus Kutavičiaus kūriniai yra geriausi tokios meistrystės pavyzdžiai.

Pirmiausia kūrinyje „...ir tai praeis...“ siekiau kiek įmanoma didesnio muzikinio „grynumo“ – išjausotos melodijos, harmonijos, jokių styginių grojimo efektų, beveik visą laiką vyrauja *piano* dinamika. Antra vertus, kiekviename savo kūrinyje naudoju tam tikrą simboliką, kurią galbūt ir galėjo paveikti mano didelė simpatija sceninei muzikai. Kūrinio „...ir tai praeis...“ pagrindinė idėja – nenumaldomai praeinantis laikas. Todėl trys solinės linijos tarsi simbolizuoja tris skirtingus laiko aspektus: vibrafono partija yra pastovi ir nepermdaujama laiko tėkmė, „dangiškoji“ violončelė – lėtas ir amžinasis laikas, smuiko solo – trumpas, greitai prabėgantis žmogaus laikas, o orkestras – laiko tėkmės galia.

Opusai atsirado Kronbergo (Vokietija) akademijos festivaliui užsakiui, per premjerą jį grojo „Kremerata Baltica“. Ar rašydama žinojote, kad kūrinys pateks į Jūsų bičiulių rankas, kitaip tariant, ar galėjote konkrečiau įsivaizduoti skambesio pobūdį?

Man visada kūrinys prasideda nuo idėjos, o ne nuo pasiūlymo ar juo labiau užsakymo. Jau praeitais metais man buvo gimusi idėja apie kūrinių solistui (ar solistams) ir akompanimentui, o kūrinio idėja – dramatiškas žmogaus egzistencijos trumpumo pojūtis amžinybės akivaizdoje. Todėl šiemet iš paties maestro Gidono Kremerio gautas pasiūlymas parašyti jam ir „Kremeratai“ kūrinių absoliučiai surezonavo su turima idėja. O Kronbergo užsakymas tiesiog padėjo „realizuotis“ – nes būtent užsakovai įsipareigoja,

kad kūrinys bus atliktas jų organizuojamame festivalyje. Su „Kremerata Baltica“ man jau yra tekę dirbti ne kartą, ir tai viena didžiausių dovanų gyvenime – fantastiška meistrystė, nuostabus garsas, bet svarbiausia, jų grojime nėra nė vieno neįprasminto ar neišjausto garso.

Kadangi prasmė ir laikas – filosofinės kategorijos, kiek apskritai filosofinės mintys yra svarbios Jūsų, kaip kūrėjos, savijautai?

Man įkvėpimo, energijos ir minčių visada suteikia filosofų tekstai, skatinantys kritinį mąstymą ir refleksijas. Filosofų darbai padėjo formuotis mano vertybių sistemai ir plačiau žiūrėti į gyvenimą, ramiau reaguoti į vadinamąsias „sėkmes“ ir „nesėkmes“, atsirinkti, kas svarbu ir ne. Be abejo, laikas yra viena iš pamatinių filosofijos temų, jaudinanti daugelį žmonių, taigi ne išimtis esu ir aš... Laiko tema vyrauja kone visuose mano kūrinuose – pradedant dramatiškuoju jaunystės opusu „De profundis“ styginių orkestrui, amžinojo laiko siekiu meditatyviuose opusuose „Vasarvidžio giesmė“ styginių orkestrui ir oratorijoje „Saulėlydžio ir aušros giesmės“, na o savo naujausiu opusu „...ir tai praeis...“ bandau viename kūrinyje suderinti šiuos abu labai skirtingus laikus – praeinantį ir amžinąjį...

„Kremerata Baltica“ kompaktinėse plokštelėse yra įamžinęs opusus „De profundis“ ir „Vasarvidžio giesmė“. Tikėkimės, kad čia aptartas kūrinys taip pat bus šio orkestro įrašytas ir turėsime galimybę stebėti, kaip jo suvokimą keičia laiko upė.

Dueto vakaras

Pianistų Sonatos ir Roko Zubovų koncertas „Organum“ salėje

ALDONA ELEONORA RADVILAITĖ

Lapkričio 16 d. naujose patalpose įsikūrusiame fortepijonų salone „Organum“ koncertavo „Duo Zubovas“ – Sonata Deveikytė-Zubovienė ir Rokas Zubovas. Įdomu buvo išgirsti šios jau daugybę metų kartu skambinančios bendraminčių pianistų šeimos naujai parengtą programą „Skambančios visatos“. Intrigavo ir proga apsilankyti naujoje koncertinėje erdvėje, kurios įkūrėjai Dainius ir Dalia Sverdoliai dėjo pastangas įgyvendinti jos koncepciją – ne tik fortepijonų salono, kuriame veikia didžiausia Baltijos šalyse fortepijonų ir pianinų prekybos ekspozicija, stovi italų meistro klavesinas, olandiški „Johannus“ vargonai bei kolekcinis senovinis fortepijonas, bet ir jaukios

koncertų salės. Ypač daug dėmesio salono steigėjai skyrė salės akustikai: buvo atlikti specialūs garsinės aplinkos parametų matavimai ir panaudoti unikalūs sprendimai. Čia turi galimybę koncertuoti žymiausi Lietuvos pianistai, kamerinės muzikos atlikėjai bei jaunoji muzikų karta. Salono interjero projekto autorius architektas Justinas Dūdėnas šį darbą laiko sėkmingu kūrybiškumo ir bendradarbiavimo su salės steigėjais pavyzdžiu.

Pirmąkart apsilankius šioje jaukioje, veidrodžių ir stiklo gaubiamoje salėje susidarė įspūdis, kad net apšvietimas palankus ir atlikėjams, ir klausytojams, o jų į Zubovų dueto koncertą susirinko tikrai gausiai.

R. Zubovas pakiliai, įdomiai pristatinėjo atliekamus kūrinius. Po pirmo programo Claudeo Debussy opuso „Lindaraja“,

nuskambėjusio iliustratyviai įdomiai, buvo įdomu išklausti ir šio autoriaus Pirmojo pasaulinio karo metais parašytą trijų dalių ciklą „En blanc et noir“ („Baltais ir juodais“), įkvėptą Velasquezo graviūrų. Autoriaus į kūrinių įtrauktos literatūrinės eilutės nuteikė įsigilinti į skambančią muziką. Šie įspūdingi tekstai sukėlė įvairių minčių: kodėl kompozitorius sukūrė būtent tokią iliustruojančią muziką, ypač antros dalies – ramią, tarsi sustingusią, bespalvę?

Besiklausant prancūzų impresionisto muzikos, jautėsi, kad klausas dar nespėjo prisitaikyti prie aidinčios salės akustikos. R. Zubovas skambino „Yamaha“ instrumentu, o S. Zubovienė – galingu „Bösendorfer“ su pakeltu dangčiu, tad atrodė, jog grakščius ir spalvingus tembrus sudėtinga išgauti net ir

Sonata ir Rokas Zubovai „Organum“ salėje

V. BRAZAITĖS NUOTR.

daug pastangų šiam tikslui dedantiems prityrusiems atlikėjams. Gal todėl labiausiai įtikino tyliu, ramiu susikaupimu dvelkianti antros dalies traktuotė.

Įdomiai R. Zubovas papasakojo ir apie Johanneso Brahmsio Sonatos f-moll, op. 34b, dviem fortepijonams kūrimo peripetijas, kaip keitėsi šios muzikos paskirtis reikalaujant leidėjams ar kitiems veikėjams. Šios

didingos, keturių dalių, beveik simfoninės muzikos skambesiams akustika buvo kur kas palankesnė. Tarsi vokiška maniera atliekami maršo ar himno pobūdžio Sonatos epizodai skambėjo aiškiai, ryžtingai, energingai, sodriai užpildė visą salės erdvę. Klausytojai šiltais aplodismentais dėkojo šių įvairių ir sudėtingą programą įkvėptai traktavusiems pianistams, apdovanojo juos gelėmis.

Vapsvos negali negelti

Nino Maglakelidzės spektaklis Nacionaliniame Kauno dramos teatre

MIGLĖ MUNDERZBAKAITĖ

Vėsų lapkričio 18-osios vakarą Nacionalinio Kauno dramos teatro (NKDT) žiūrovai turėjo du puikius, bet labai skirtingus pasirinkimus: pasinerti į 10-ojo dešimtmečio pradžion nukeliantį spektaklį „Remyga“ (pagal Rimanto Kmitos pjesę; rež. Oskaras Koršunovas), atvykusį gastrolių iš Šiaulių dramos teatro, arba pamatyti kartvelų režisierės Nino Maglakelidzės NKDT sukurto spektaklio pagal 2012 m. Ivano Vyrypajevo parašytą pjesę „Vasaros vapsvos gelia mus net lapkritį“ premjerą. Atgarsiai, sklidę tiek iš Didžiosios, tiek iš Ilgosios salės, liudija, kad pasirinkdami, regis, stipriai neprašovė nei vieni, nei kiti. Bet šis tekstas – apie „Vapsvas...“, praeities šmėklas ir įvykius, geliančius ne tik lapkritį, bet ištikus metus.

Jaunosios kartos režisierė Maglakelidzė jau turi patirties, susijusios su šia Vyrypajevo pjesė: ją yra pastaciusi Počio miesto dramos teatre, o šį kartą jaukinosi specifinę Kauno teatro Ilgosios salės erdvę. Lietuvos teatro žiūrovams šio šiuolaikinio rusų dramaturgo kūryba neblogai pažįstama. Režisierius Agnius Jankevičius jo pjesių ėmėsi keliskart – 2014 m. statė kinematografiško

naratyvo kūrinį „Šokis Delhi“, jį 2017 m. taip pat pastatė ir Oskaras Koršunovas. 2016 m. Jankevičius režisavo pjesę „DreamWorks“, joje per keturių personažų istoriją reflektavo asmeninės biografijos ir gyvenimo suvokimą, praradimą bei tęstinumą. Istoriją apie geliančias vapsvas neseniai – 2020 m. balandį – pastatė jaunosios kartos režisierius, Koršunovo mokinys Artiomas Rybakovas. Ir tai tik dalis šio dramaturgo pastatymų Lietuvos scenoje. Kadangi literatūra mums pažįstama, galima šiek tiek nujauti, ko laukti scenoje, tad dar labiau intriguoja nežinomas užsienio kūrėjos režisūrinis braižas.

Maglakelidzė prisiėmė kūrybinę atsakomybę ne tik už režisūrinės idėjas, bet ir už scenografiją, kostiumus, net muziką. Kartu su ja dirbo vaizdo menininkas Ridas Beržauskas. Ši nedidelė kūrybinė komanda lėmė spektaklio audiovizualinę vienovę bei harmoniją, vedančią į bendrą spektaklio dramaturginį ritmą. Ilgosios salės erdvę dengia įvairia-raščiai kilimai, žvilgsnį patraukia kelis dešimtmečius praeitin nukeliantis televizorius, sietynas ir saikingas indų servizas ant stalelio. Iš už lango sklindančios šviesos pamažu apšviečia tris šio spektaklio veikėjus ir kviečia pasinerti į reginį.

Taip, tikrai pasinerti – čia nesulauksime jokių netikėtų ketvirtosios sienos laužymų, aktyvių bandymų įveiksminti ramiai sėdintį žiūrovą ar šokiruoti raiškos priemonėmis. Aktualumo nepraradusios Vyrypajevo pjesės režisieriui nereikėjo naujinti ar perkurti – ji susitelkė į aktorių Sigito Šidlausko (Donaldas), Godos Petkutės (Sara) ir Dainiaus Svobono (Robertas) vaidybą, pasiūlė fizinės raiškos sprendimų, stiprinančių dramaturginį pamatą.

Spektaklyje palikta vietos atskleisti aktorių kuriamiems personažams – kiekvienas jų auga, keičiasi, tampa dinamiškesnis ir galiausiai tarsi cikliškai sugrįžta į pirminę būseną. Kūrinys turi kelis sluoksnius: pirmiausia žiūrovas supažindinamas su gana buitiska istorija, detektyvinio siužetu apie neištikimybės demaskavimą, bet galiausiai pasirodo, kad tai nėra taip jau svarbu nė vienam istorijos dalyviui, nes pasineriama į senesnę praeitį, prisiminimus, atviravimus ir kur kas toliau nei šis eilinis šeimos konfliktas vedančius klausimus. Spektaklyje svarbesnės ne išorinės, bet vidinės aktorių kuriamų personažų dramos – jie laviruoja tarp egzistencinių svarstymų ir beprotybės būsenos. Personažų egzistencines krizes keičia staigios

Goda Petkutė ir Sigitas Šidlauskas spektaklyje „Vasaros vapsvos gelia mus net lapkritį“

D. STANKEVIČIAUS NUOTR.

ir emocionalios aplinkybės, pabrėžiančios jų beviltiškumą. Kūrinys konstatuoja, kad mūsų praeitis, atlikti veiksmai niekuomet neapleidžia ir kaip tos įkyrios vapsvos gali netikėtai iš kažkur išnirti ir stipriai gelti. Spektaklyje daug dėmesio skiriama ir vienas kito negirdėjimui, nesusikalbėjimui bei tikėjimui tik savo įsivaizduojama tiesa, neginčijama jos versija bei pasaulio suvokimu.

Apsukri, savo vyrą Robertą apgaudinėjanti Petkutės Sara santykiškai atstovauja ir racionaliam situacijos suvokimui, bendraudama su vyriškų personažų tandemu: vienas jų – jos vyras – desperatiškai atlieka detektyvinį tyrimą, siekdamas išsiaiškinti, kas kam meluoja, o kitas, Donaldas, yra visiškai praradęs savitvardą ir įsitikinęs tik savo tiesa bei pasaulio negatyvumu. Netikėti elgesio protrūkiai būdingi ir Sarai. Tarkim, siekdama suvaldyti

Donaldą ji užsimoja stikline, ši dūžta, ir žiūrovai priverčiami suabejoti, ar aktorius tikrai nebuvo sužalotas.

Svobono kuriamam personažui atiteko išskirtinis vizualinis dėmesys – jo įvaizdis kinta nuo tvarkingo, kasdiene apranga vilkinčio Saros vyro iki viengungiškam gyvenimui ir laisvei pasiruošusio, iš kurorto grįžusio ryškiaspalvio, savimi pasitikinčio vyriškio, o galiausiai jis vilki šiltą, žemišką aprangą. Taip pabrėžiamas ir laikas, skirtingi sezonai, tik problemos bei iš praeities grįžtančios vapsvos pasiruošusios gelti visada.

Maglakelidzės spektaklis „Vasaros vapsvos gelia mus net lapkritį“ – tvarkingas, aktualus, nuo tradicinių raiškos priemonių nenutolstantis pastatymas, bet, nepaisant to, jo elementai išgryninti ir nugludinti, jaučiamas kūrybinės komandos bendrumas, o tai daro kokybiško meno kūrinio įspūdį.

Nepatogus teatras

„Taško teatro“ monospektaklis „Būti“

GRETA VILNELĖ

Vadovaujantis beveik prieš metus, sausio 24 d., Lenkijos Konstitucinio Tribunolo išleistu nuosprendžiu, abortų šalyje atlikti legalu tik išprievartavimo ir kraujomaišos atveju arba jei kyla mirtinas pavojus motinos gyvybei. Tūkstančiai moterų išėjo į gatves protestuoti prieš šį itin konservatyvų valdžios sprendimą. Ilgą laiką šis provokuojantis įvykis atgarsio Lietuvos scenos mene taip ir nesulaukė. Žinoma, tai galima pateisinti tuometiniu kūrėjų, ypač šiuolaikinio šokio menininkų, susitelkimu į kaimyninėje Baltarusijoje kilusius neramumus bei nesibai-giančią kovą už LGBTQ+ bendruomenės teises. Nors Lenkijos protestai prieš abortų draudimą pasaulio naujienų magistralėje jau tapo, kaip vokiečiai pasakytų, „Schnee von gestern“ („vakarykščiu sniegu“), lapkričio 19 d. „Menų spaustuvėje“ parodyta klaipėdiečių „Taško teatro“ monospektaklio „Būti“ premjera, režisuota Livijos Krivickaitės, tai paneigė. Spektaklio pabaiga-tęsinu virto fotografijų paroda „Esu“,

ne tik papildžiusi scenos meno kūrinį dokumentiniais elementais, bet ir užtikrinusi jam tarpdisciplininį statusą.

Spektaklis „Būti“ nėra skirtas jokiai tikslinei auditorijai, tačiau lietingą penktadienio vakarą ankštą Kišeninę salę užpildė moterų publika. Deja, vyrams salėje suskaičiuoti pakako vienos rankos pirštų. Scenos erdvėje į akis krinta virš puslankių sudėliotų kėdžių, primenančių antikinį amfiteatrą, pakabintas kiauras netaisyklingos formos keturkampis, kurio kraštai vėliau tampa scenos apšvietimu (šviesų dailininkas Kristupas Biržietis). Bet kol šviesos neįsisižiebė, ši juoda ertmė kelia asociacijų su Malevičiaus kvadratu, juodąja skykle, tarsi atspirties taškas spektaklio pradžia bylojančia apie nepakeliamai sunkų nuosprendį, kurį teks priimti netrukus į sceną žengsiančiai moteriai.

Pasitelkiant minimalią Aistės Alksnytės kurtą scenografiją ir baltus drabužius, spektaklyje pasakojama jautri istorija apie jauną moterį Eleną, pasiryžusią abortui, tačiau prieš tai privalančią nueiti į

vienuolės kuruojamą panašioje situacijoje atsidūrusių arba tai išgyvenusių moterų susitikimą. Retkarčiais aktorės Jūratės Martinaitytės vaidyba atrodė perspausta ir dirbtinė, o Dovilės Katiliūtės dramaturgija neretai buvo paveikesnė už aktorės „šokinėjimą“ tarp šaržuotų susirinkime dalyvaujančių moterų personažų. Diskusinė atmosfera tarp įvairaus plauko dalyvių priminė politinį forumą, tačiau, pasisakymams aštrėjant, ji peraugo į savotišką teismo bylos nagrinėjimą. Atviri pokalbiai, prasidėję nuo gyvenimiškų istorijų aborto akistatoje, pakrypo prie klausimų apie moters ir vyro atsakomybę santykiuose bei žmogaus laisvę.

Esminis spektaklio kulminacijoje Martinaitytės iškeltas retorinis klausimas – kodėl apie abortą šnekame taip, lyg tai būtų niekis, – buvo taiklus šūvis, įprasminantis kūrinį ir apskritai aborto problematikos reiškinį visuomenėje. Panašiai kaip Kamilės Gudmonaitės režisuotame spektaklyje „Trans Trans Trance“ septynias minutes trunkanti scena, kai aktorė Adelė Šuminskaitė savo asmeninę aborto istoriją publikai

Jūratė Martinaitytė monospektaklyje „Būti“

M. ENDRIUŠKOS NUOTR.

pasakoja lyg seniai pažįstamai draugei. Monospektaklyje „Būti“ ir vienoje „Trans Trans Trance“ scenoje aborto istorija tapo išpažintimi ne tik kitiems, bet ir sau. Todėl režisūrinį Krivickaitės sprendimą vienai aktolei skirti šešių skirtingų moterų vaidmenis galima laikyti durimis į geresnį netikėtai pastojusios moters, svarstančios aborto galimybę, psichologinės būsenos suvokimą. Juk tuo metu galvoje skriejanti prieštarų minčių galybė, aplinkos spaudimas ir vidinis kritikas gali sukurti laikinai kone į šizofreniją linkusią asmenybę. Tad vienos moters atliekami šeši vaidmenys leidžia bent trumpam pažvelgti į sutrikusios be penkių minučių motinos arba vaiko atsisakiusios moters pasaulėžiūrą.

Paskutinė spektaklio „Būti“ scena padvelkė neskoningu mistiškumu: Martinaitytė ėmė vaidinti mažą mergytę. Šis reginys paliekamas interpretuoti žiūrovui. Juk net ne taip svarbu – pagimdė ji ar ne. Kertinis spektaklio akmuo paslėptas moters, suvaržytos vidinio konflikto pančių, psichologijoje. Spektaklio turinys perteikiamas gana tamsiomis spalvomis su pavieniais humoro akcentais, todėl paskutinę sceną norisi tapatinti ne su nekrologu negimusiui kūdikiui, o su moters išsilaisvinimu. Guvios aktorės vaidinamos mažos mergaitės akys – tarsi pažadas, kad nesvarbu, ką Elena pasirinko, vaikas jos nesmerks. Tik ji pati turės pajęgti su tuo sprendimu gyventi toliau.

Šokančio kūno dokumentika

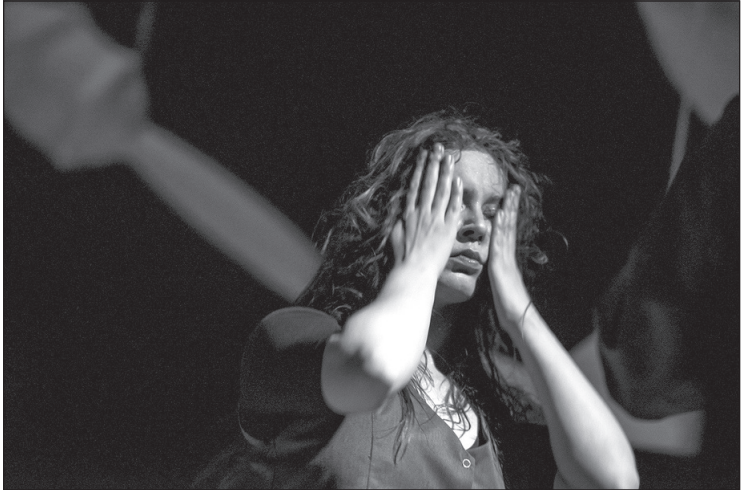
Gretos Grinevičiūtės šokio spektakliai

RIMGAILĖ RENEVYTĖ

Kaip veikia kūno atmintis? Ar jis tikrai įsidėmi net menkiausius ju-desius, mažiausius kryptelėjimus? Ar tikrai jo audiniuose amžiams nugula traumos bei įvairūs povei-kiai? Kaip kūnas prisimena patirtis? Kaip jas saugo savyje, kaip sugeba paleisti? Kaip kūnas užmiršta? Ką jis slepia?

Gretos Grinevičiūtės spektaklių trilogija „Šokis dulkių siurbliui ir tėčiui“ (2018), „Šokis skalbimo mašinai ir mamai“ (2020) bei „Šokis objektui ir vaikui“ (2021) kūną rodo kaip pamušalo medžiagą, apnuo-gintą odą, origamio figūra virstantį popierių. Kūnas čia kaip santykio su pačiu savimi tyrimas.

Šokėjos ir choreografs Grinevi-čiūtės spektakliai balansuoja tarp teatro ir šokio. Nors visų trijų „Šo-kių...“ idėjos autorė yra pati Grine-vičiūtė, čia ji dirba kartu su ben-draminčiais, padedančiais mintį paversti žodžiu, garsu, vaizdu ar atmosfera. Pirmosios dvi trilogijos dalys – „Šokis dulkių siurbliui ir tė-čiui“ ir „Šokis skalbimo mašinai ir mamai“ – beveik monospektakliai. Nors Grinevičiūtė savo spekta-kliuose itin laisvai jungia teatro ir šokio kalbas, šiame tekste tyčia var-toju teatrinį terminą jos kūriniams apibūdinti. Veikiausiai dėl to, kad apie šiuos tris spektaklius labiau-siai kalbėsiu iš teatro perspektyvos, tik šiek tiek nuklystama į šokio sritį. Šokis čia svarbus kaip kūno raiš-kos galimybė. Žinoma, jis – visada jautriausias ir asmeniškiausias dė-muo. Neabejotinai kūnas, kurio ne-sibijoma, kurio nevengiama rodyti,

Greta Grinevičiūtė spektaklyje „Šokis objektui ir vaikui“

D. PUTINO NUOTR.

yra ir spektaklių stuburas. Vis dėlto manau, kad „monospektaklis“ – tinkamas žodis šiems scenos kūri-niams apibūdinti. Tačiau nors sce-noje Grinevičiūtė viena, ją stebi kolegos – režisierius Paulius Mar-kevičius spektaklyje „Šokis dulkių siurbliui ir tėčiui“ bei choreografas, šokėjas Andrius Katinas spektaklyje „Šokis skalbimo mašinai ir mamai“. Į sceną neižengiantys partneriai su-kuria energinį spektaklio lauką, kai viena erdvėje esanti šokėja stengiasi apčiuopti savo vienatvę, atsakinė-dama į laidos vedėjo (Markevičius) klausimus ar bendraudama su Ka-tinu kompiuterio ekrane. Ir vienu, ir kitu atveju toks netiesioginis kolegų buvimas šalia suteikia reikiamą at-svarą leistis dar giliau, grįžti į savęs tyrimo erdvę.

Trečiąjame spektaklyje „Šokis objektui ir vaikui“ Grinevičiūtė pasikviečia kolegas į sceną kaip lygiaverčius partnerius. Čia veikia ne tik aktoriai Aldona Vilutytė ir Markevičius, bet ir dramaturgė Bi-rutė Kapustinskaitė, kompozitorė

Agnė Matulevičiūtė. Scena pasida-lijama todėl, kad pasikeičia ir ty-rimo objektas. Pirmosiose „Šokių...“ dalyse Grinevičiūtė pasakoja savo istoriją, dalijasi savo patirtimis, nu-sako savo santykį su tėčiu ir mama, o „Šokis objektui ir vaikui“ tampa nebe istorijos, bet dabarties atspindžiu, nes čia menininkė klausia, koks jos santykis su motinyste, vai-kais bei su šia tema susijusiais stereo-tipais. Įdomu, kad teatrą (be abejo, ir šoki) Grinevičiūtė laiko tam tikru filtru, analizuodama savo santykį su tėvais, su jų prisiminimais bei su pačia savimi. Pats buvimas teatre šiuo atveju padeda į paviršių iškelti tam tikrus vidinius klausimus, tai yra savo prisiminimų ar patirčių apmąstymas bei išgyvenimas prieš žiūrovų akis leidžia dar labiau priar-tėti prie savęs tyrimo. Kitaip tariant, pasirinkta kalbėjimo forma savaime tampa spektaklių turinio dalimi.

Išties, šis spektaklių triptikas ste-bina žaismingu, ironišku, tačiau kartu skaudžiu ir skaudinančiu atvirumu. „Šokis dulkių siurbliui

ir tėčiui“ – pirmas žingsnis, pir-mas bandymas kalbėti apie save kaip apie menininkę, moterį, duk-terį. Čia užfiksuotas Grinevičiūtės pokalbis su tėčiu, kiek absurdiškai, kiek skaudžiai režiantis dar vieną briauną autobiografiškame jos pa-sakojime. Juk „Šokis dulkių siur-bliui ir tėčiui“ – tai meninio tyrimo pradžia, kūrėjos savivokos išmėgi-nimas meno kūrinyje. Tai bandy-mas ne tik rasti ribą tarp viešo ir privataus gyvenimo, tarp asmeni-nės ir kolektyvinės patirties, bet ir suvokti skirtumą tarp susapnuoto ir dar tik sapnuojamo, tarp jausto ir dar tik jaučiamo. Tai bandymas kal-bėti apie save realiuoju laiku. Todėl dar daugiau kortelių iš asmeninės kartotekos Grinevičiūtė ištraukia spektaklyje „Šokis skalbimo maši-nai ir mamai“. Čia ji kalba apie pa-čios susikurtą ir išgyventą santykį su mama, mamos prisiminimą bei savo prisiminimų tikrumą. „Turiu tik senų nuotraukų. Žiūriu į jas, matau tavo liūdną veidą ir vis kar-tojuosi tą vienintelį prisiminimą apie tave. Ir pradedu bijoti, kad to, ką prisimenu, iš tikrųjų niekada ir nebuvo“, – taip asmeniškai Grine-vičiūtė priartėja prie savo mamos vaizdinio. Šiame spektaklyje prisi-minimas tampa esminiu atspirties tašku. Klausdama, ar prisiminimas apie mamą nėra tik pašamonėje su-sikurtas vaizdiny, šokėja kūnu iš-reiškia abejonę, nerimą, sutrikimą. Tai jautrus judesio pasakojimas, su-sipynęs su telefoniniu pokalbiu, pro langą krintančia šviesa, kerziniais batais ant jos kojų, pėdkelnėmis.

Trečiuoju spektakliu „Šokis objektui ir vaikui“ Grinevičiūtė dar labiau atsigręžia į save. Jau minėjau,

kad šis spektaklis išsiskiria iš kitų savo kryptimi – čia tiriamas dabar-ties laikas, asmeninis menininkės požiūris į motinystę ir visuomenės spaudimas, kalbant ar priimant in-dividualius sprendimus šia tema. Ty-rimo „objektais“ čia tam tikra prasme tampa ir žiūrovai, kai kiekvienas jų dar spektaklio pradžioje yra pastebi-mas ir „įvertinamas“ kaip tinkamas arba netinkamas susilaukti vaikų. De-monstruodami spaudimą, kuris vei-kiausiai ir sužadino mintis apie tre-čiąją triptiko spektaklį, kūrėjai mėgina pasidalinti patirtimi. Žinoma, tai tik vienas iš būdų ir tik viena iš temų, kuriomis kalbama „Šokyje objektui ir vaikui“. Čia daug nuomonių – juk kalba beveik visi spektaklio kūrėjai. Daug žanrų ir tonų toms nuomo-nėms išsakyti. Tačiau taip pat daug ir klausimų – kur kas daugiau nei at-sakymų. O tai ir yra didžiausias bet kokiio tyrimo tikslas.

Nors savo spektakliuose Grine-vičiūtė pasiūlo ir konkrečius vaiz-dinius – dulkių siurblių ar skalbimo mašiną, o trečiąjame palieka tie-siog virš scenos kabantį ženklą-objektą, svarbiu tyrimo objektu tampa pats kūnas. Blizgučiuose čiuožinėjančios šokėjos kojos nėra tik kūnas. Skalbimo mašiną apska-binti mėginančios jos rankos nėra tik kūnas. Lygiai taip pat, skam-bant Grinevičiūtės monologui, kai ji atsiprašinėja savo kosmetologės, ginekologės ar kaimynės už spren-dimą neturėti vaikų, ir tuo pat metu jos pačios rankoms keičiant jos veido bruožus, mechaniškas kū-nas tampa kur kas daugiau nei vien tik kūnu. Čia jis – visa aprėpianti išgyvenimų, patirčių ir prisiminimų dokumentika.

Anonsai

Kūrybinės dirbtuvės su režisieriumi ir drama-turgu Kristianu Smedsu

Lietuvos nacionalinio dramos teatro organizuojamas šiuolaikinės dra-maturgijos festivalis „Versmė“ ren-gia kūrybines dirbtuves su režisie-riumi ir dramaturgu iš Suomijos Kristianu Smedsu. Lietuvoje šis kūrėjas pastatė spektaklius „Vyš-nių sodas“ ir „Liūdnos dainos iš Europos širdies“, „Sirenų“ festiva-lyje rodyti jo spektakliai „Mental Findland“ ir „Tik filmuojama“.

Kristiano Smedso kūrybinės dirbtuvės vyks gruodžio 15–17 d. gyvai ir anglų kalba (vieta daly-viams bus patikslinta). Jau nuo šian-dien iki gruodžio 7 d. galima teikti prašymus jose dalyvauti. Atrankoje gali dalyvauti įvairaus amžiaus ir įvairių sričių atstovai, svarbiausias kriterijus – būti parašius bent vieną pjesę (ji gali būti iki šiol nestatyta).

Kūrybinių dirbtuvių dalyvių skai-čius ribotas.

„Kūrybinėse dirbtuvėse svarbiau-sia bus dialogas ir diskusija – kalbė-sime apie lietuviškos dramatur-gijos šiandieną, aptarsime, kokią ją mato dalyviai ir kaip jie gali prisidėti prie lietuviškos drama-turgijos ateities. Man svarbu iš-girsti, kas rūpi jaunesiems dra-maturgams. Atsispirdami nuo to, pasirinksim ir dirbtuvių kryptį. Nereikėtų tikėtis, kad per šias tris dienas aš galėsiu „išgydyti“ dalyvių dabar kuriamas pjeses. Kalbėsime ir apie jas, bet man svarbiausia, kaip mes diskutuo-jame apie savo idėjas“, – pasakoja Smedsas.

Apie lektorių:

Kristianas Smedsas (g. 1970) yra suomių režisierius ir dramaturgas. Baigęs dramaturgijos studijas Hel-sinkio teatro akademijoje, sėkmin-gai dirba įvairiuose teatruose tiek Suomijoje, tiek užsienyje – Lietu-voje, Estijoje, Belgijoje ir kt. Šiuo

Kristian Smeds

K. RAUTAHEIMO NUOTR.

metu Helsinkio teatro akademijoje vadovauja aktorių kursui.

Plečiantis scenos ir jos galimy-bių suvokimui, atsirado ir iškilo nauja dramaturgų karta, siekianti sugriauti gerai suręstos pjesės sampratą ir pasipriešinti uždaros formos psichorealizmui. Daugelis

Suomijos teatro akademiją baigusių dramaturgų tapo ne tik dramatur-gais, bet ir savo pjesių režisieriais.

Vienas įtakingiausių naujojo tūkstantmečio režisierių yra Smed-sas, įgijęs dramaturgo išsilavinimą, bet priėmęs teatro kaip fizinės ir konceptualios meno formos

sampratą, pjesę pavertęs spektaklio scenarijumi, kurį kūrybinę grupę lanksčiai formuoja savo rankomis.

Smedsas yra vienas iš „Takomo“ teatro įkūrėjų bei ilgametis jo meno vadovas (1996–2001). 2007 m. jis įkūrė kompaniją „Smeds Ensemble“, kuri daugiau nei dešimtmetį sėkmingai gastroliavo po Europą ir dalyvavo įvairiuose tarptauti-niuose pastatymuose. Jis yra lai-mėjęs daugybę apdovanojimų, tarp kurių ir 2011 m. jam įteiktas „Naujosios Europos teatro realybės“ apdovanojimas.

Smedso teatre verda įvairiausių meninių priemonių ir žanrų kati-las, bet šis režisierius neeksperi-mentuoja. Jis gilinasi į savo tau-tos dabartį ir istoriją, keldamas universalius klausimus. Smedsas yra vienas iš nedaugelio teatro menininkų, sugebančių per savo tautinį mentalitetą atskleisti įvai-rialypį šiuolaikinio žmogaus ir pa-saulio paveikslą.

PAGAL LNDT INF.

Kūno ir gestų standartai probleminėje aplinkoje

Pokalbis su Anna Marija Adomaityte

IGNAS ZALIECKAS

Choreografė ir šokėja Anna Marija Adomaitytė šiuolaikinio šokio moks-
lus baigė Šveicarijoje: studijavo Lo-
zanos scenos meno universitete „La
Manufacture“ (Haute école des arts
de la scène) bei vizualiųjų menų ma-
gistrantūrą Lozanos meno ir dizaino
universitete ECAL (École cantonale
d'art de Lausanne). Šiuo metu gy-
vena ir kuria Ženevoje. Adomaity-
tės spektaklis „workpiece“ parodytas
šių metų festivalyje „Naujasis Baltijos
šokis“. Naujausią menininkės kūrinių
„Pas De Deux“ šiuolaikinio šokio tinklo
„Aerowaves“ komisija atrinko į įdo-
miausių jaunųjų Europos choreografų
dvidešimtuką.

**Ar remdamasi savo patirtimi
galėtum pasakyti, kuo išsiskir-
ia šveicariška šokio mokykla?
Ar ji panaši į kitas, pavyzdžiui,
prancūzišką?**

Negalėčiau plačiai aptarti Pran-
cūzijos scenos ir jos lyginti su švei-
cariškąja, nes šiai didesnę įtaką daro
Belgijos šokis, taip yra visų pirma dėl
iš ten atvykstančių dėstytojų, šokėjų
ir choreografų. Bėgant laikui Šveica-
rijos šokio mokykla, pati mokymo
programa pradeda įgauti savą braižą,
ima skirtis nuo milžiniškos Prancū-
zijos sistemos, nes šveicariška šokio
erdvė daug mažesnė ir lokalesnė.

Scenos meno universitetas „La
Manufacture“, kuriame baigiau
šokio bakalaurą, išsiskiria tuo, kad
formuoja šokio menininkus, geban-
čius ne tik gerai atlikti vieno ar kito
žymaus choreografo repertuarą, bet
ir įvairiapusiškai suprasti šokį, cho-
reografinį procesą bei kūno darbą.
Viena to priežasčių – siūlomų šo-
kio disciplinų bei dirbtuvių gausa ir
dėstytojai, kurie atvyksta turėdami
labai skirtingą šokio praktiką.

Pagirtini šveicariškos šokio sce-
nos bruožai – sisteminga parama

jaunajai choreografų kartai, ilga-
laikės rezidencijos, aktyvi šokio ir
teatro institucijų veikla.

**Ar, kaip ir kitur, šveicariškam
šokiui svarbiausi socialinės ge-
rovės klausimai?**

Plačiai aptariame lyčių lygybės
klausimą, diskutuojame apie soci-
alinę ir darbo erdvę, norime, kad ji
taptų saugi visiems, kad neliktų iš-
naudojimo ir prievartos. Tai prasi-
dėjo po #MeToo judėjimo. Pradėtos
kelti problemos, imta apie jas atvi-
rai kalbėti instituciniu lygmeniu ir
svarstyti, kaip geriau su jomis kovoti.

**Tavo darbai kalba apie socia-
lines problemas, o judesiai yra
tarsi automatizuoti. Ar kuriant
į priekį Tave veda judesių al-
goritmiškumas, jų analizė, ar
socialinė problematika?**

Pasirodymas kyla iš socialinės
problemos: gimsta idėja, o kartu
su ja ir problematika. Spėjau pa-
stebėti, kad pasirinkta tema daž-
nai turi atitinkamą judesių žodyną.
Nekuriu pačių judesių, bet bandau
analizuoti, koks kūnas arba kokie
gestų standartai egzistuoja toje
aplinkoje, kurioje matau problemą.
Pavyzdžiui, pirmasis mano spek-
taklis nagrinėjo automatinį darbą
„McDonald's“ greitojo maisto resto-
rane, bet bandydama tai atpažinti ir
suvokti supratau, kad ši tema nėra
apibrėžta viena darbovieta ir pasi-
rodymas parodo apibendrintą auto-
matinio darbo praktiką. Statydama
„workpiece“ norėjau suprasti, kaip
fizinis darbas paveikia darbuo-
toją, jį tarsi nusavindamas sukuria
produktyvų kūną, kuris galiausiai
pradeda pats sau priešintis. Esminis
tikslas buvo suprasti, kada ši aktyvi
jau transformuoto, sceninio kūno
priešprieša tampa žiūrovo patirtimi.
Kada atsiranda jausminis, grįžta-
masis ryšys tarp reprezentuojamo
kūno ir žiūrovo.

**„Automatizmas“, „algoritmiš-
kumas“ – žodžiai, kuriuos daž-
niausiai vartojame mašinoms
apibūdinti. Ar žmogus tampa
vis panašesnis į savo sukurtus
daiktus ir jų funkcijas? Ar sieki
jį pavaizduoti tokį, koks jis yra,
ar atitraukti nuo monotonijos?**

Šokio spektaklis „workpiece“
simbolizuoja kūno išnaudojimą,
jo susvetimėjimą. Per kūrybos pro-
cesą tyrinėdama šią problemą daug
bendravau su „McDonald's“ dar-
buotojais Lietuvoje ir Šveicarijoje,
man rūpėjo konkreti jų patirtis ir
kaip galiu ją įtraukti į spektaklio kū-
rimo procesą, o ne pačių veiksmų
simbolika. Galiausiai supratau, kad
pasakojimai ir susitikimai liko kūne
bei meniniuose sprendimuose, bet
nepanaudojau interviu ir tekstų, su-
rinktų atliekant tyrimą, todėl spek-
taklis tapo abstraktesnis.

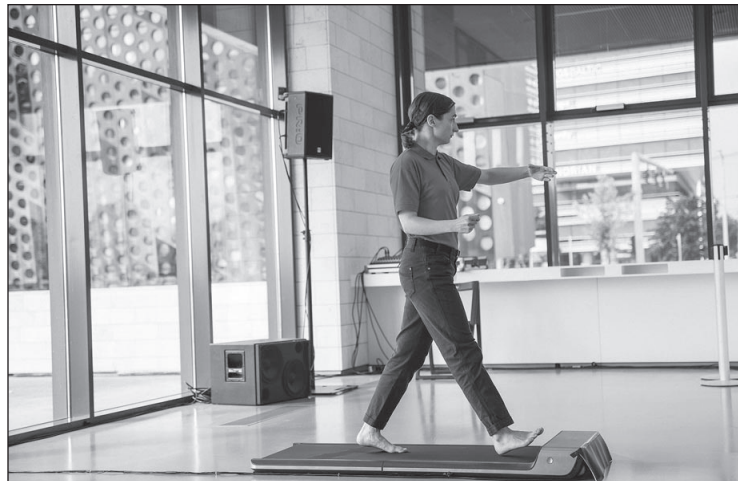
Manau, kad šiuolaikinis žmogus
geba ypač lengvai prisitaikyti prie
mašinų / aparatų, kuriais naudo-
jasi. Įdomu stebėti, kaip pritaikome
kūną, pavyzdžiui, rankų pirštų ju-
desius, ar kaip pamažu kinta mūsų
koncentracija dėl greito vaizdų
naršymo, jų gausos. Per ekranus
kaip per odą patiriame šandienos
realybę.

**Ar baigusi vizualiųjų menų
studijas sieki vis plačiau, tarp-
discipliniškai aprėpti minėtas
problemas, ar Tave labiau do-
mina estetinė forma?**

Neatskiiru estetikos nuo proble-
matikos, viena inspiruoja kita. Nau-
doju minimalią estetiką – tik tas de-
tales, kurių reikia idėjai atskleisti.
Estetinė dalis yra antraeilis dalykas.

**Kūryboje taip pat kalbi apie
smurtą ir kūno reakciją į jį.
Kokios smurto formos Tau
aktualiausias?**

Smurtas – viena pagrindinių visų
mano darbų temų. Šiuo metu esu

Anna Marija Adomaitytė šokio spektaklyje „workpiece“

A. ALIŠAUSKO NUOTR.

pradėjusi naują projektą. Noriu
dirbti su paaugliais ir su „TikTok“
programa, kuri yra šiandienos rei-
škinys. Kiek esu tai patyrusi, paste-
bėjau didelę vaizdų akumuliaciją
buitinėje, intymioje erdvėje. Gal-
būt šiuo atveju „smurtas“ per stipri
sąvoka, bet noriu kalbėti apie visuo-
meninę erdvę, kurioje žmogus gali
susidurti su smurto apraiškomis ir
būti pažeidžiamas. Tačiau šią temą
dar reikia plačiai tyrinėti.

Kita panaši tema – stipri poliari-
zacija socialinėse medijose, politi-
nis pasiskirstymas, propaganda ir
mūsų asmeninio gyvenimo viešini-
mas. Visos šios dalys glaudžiai susi-
jusios. Medijos yra viena iš erdvių,
kuriose esama emocinio smurto.

**Kai susiduriama su smurtu,
Tave labiau domina pati kūno
reakcija į jį ar atsigavimo
periodas?**

Negaliu aiškiai atskirti šių dviejų
dalių, bet pradinis taškas manęs ne-
domina. Man svarbus kūno prieš-
nimasis savo būsenoms, o tai įvyksta
praėjus ilgesniam laikui po įvykio.
Šioms būsenoms atskleisti naudoju
pasikartojimą, juo kviečiu žiūrovus
būti viename momente ir jį stebėti
iš skirtingų žiūros taškų, kad galė-
tume pamatyti, kaip kūnas reaguoja

į būseną, į kurią yra išpraustas. Kiek
pastebiu, smulkios detalės atsklei-
džia nesąmoningas kūno reakcijas,
nurodančias tikruosius pojūčius,
kurių negalėčiau atrasti statydama
konkrečią choreografiją.

O smurto apraiškas gyvenime,
manau, labai svarbu viešinti, ne-
bijoti apie tai atvirai kalbėti ir in-
dividualiai bei kolektyviai joms
priešintis.

**Kokios dabar Tave lydi vizijos
ir idėjos?**

Neseniai sužinojau, kad mano
darbas „Pas De Deux“ atrinktas į
„Aerowaves“ programą, todėl atei-
nančiais metais daugiau keliausiu.
Tikiuosi, sulauksime kvietimų pa-
sirodyti skirtinguose festivaliuose,
bet tai nežinoma erdvė, todėl tam
reikės skirti daugiau laiko. Taip pat,
kaip minėjau, pradėsiu „TikTok“
projekto kūrybinį procesą. Bet no-
riu ilgai nagrinėti šią temą, kalbėtis
su paaugliais apie jų patirtį, kad ga-
lėčiau suprasti, kokia yra „TikTok“
programos choreografinė linija, ir
tai lems, koks bus darbas, nes mane
labiausiai domina kūnų susitikimo
klausimas.

Dėkoju už pokalbį.

Anonsai

„Auksinį liūtą“ pelniusi „Saulė ir jūra“ Vilniuje

*Prestiziniu Venecijos meno biena-
lės „Auksiniu liūtu“ apdovanota ir
sėkmingai po pasaulį keliaujanti
„Saulė ir jūra“ pagaliau skambės
ir Lietuvoje. Menininkių Rugilės
Barzdžiukaitės, Vaivos Grainytės
ir Linos Lapelytės kūrinys gruodžio 16–19 d. bus rodomas išskir-
tinėje vietoje – Vilniaus taksi parke,
kuriam žiūrovai operą-perfor-
mansą galės stebėti iš kelių aukštų
serpantino.*

Tarptautinę publiką sužavėjęs kū-
rinys nukelia į saulėtą vasaros dieną
paplūdimyje, kuriame ryškiaspal-
viais maudymosi kostiumėliais

Opera-performansas „Saulė ir jūra“ Romoje. 2021 m

ORGANIZATORIŲ NUOTR.

apsirengę poilsiautojai atlieka įpras-
tas pliažo procedūras ir dainuoja.
Ant kelių dešimčių tonų smėlio po
dirbtine saule gulintys vasarotojai

dalijasi gyvenimiškais rūpesčiais,
prisiminimais, kremu nuo saulės
sudėtimi ir ryto planais kepti kiau-
šiniene. Pagaviai ir su švelnia ironija

kūrinyje skleidžiasi klimato kaitos,
kūniškumo ir visuotinio nuovargio
temos. O žiūrovai veiksmą stebi iš
saulės perspektyvos, taip, tarsi žmo-
niją tyrinėtų lyg nykstančią rūšį.

Venecijos bienalėje ir kelionėje
po pasaulį „Saulė ir jūra“ skambėjo
anglų kalba, o ilgai laukto ir kelis
kartus dėl pandemijos atidėto ro-
dymo Vilniuje proga specialiai
ruošiama lietuviška versija. Poetės
ir dramaturgės Vaivos Grainytės pa-
rašytame operos librete – 13 solistų
ir chorų partijų, kurias atliks Vene-
cijoje ir pasaulinėse gastrolėse dai-
navę atlikėjai. Prie jų prisijungs ir
2017 m. Vilniaus tarptautiniame te-
atro festivalyje „Sirenos“ įvykusioje
kūrinio premjeroje pasirodę „poil-
siautojai“. Kompozitorės ir muzikos
režisierės Linos Lapelytės sukurta

minimalistinė muzika skambės visuose
kūriniui dėl unikaliuos architektūros
ypač tinkančio statinio aukštuose, iš
kurių bus galima stebėti Rugilės Barz-
džiukaitės surežisuotą pliažą.

Lietuvai Venecijos meno biena-
lėje 2019-aisiais atstovavęs kūri-
nys vieno svarbiausių šiuolaikinio
meno renginių komisijos įvertintas
už eksperimentinę paviljono dvasią,
netikėtą požiūrį į šalies pristatymą
ir kūrybingą erdvės pritaikymą. Britų
leidinys „The Guardian“ 2019-aisiais
„Saulė ir jūrą“ įtraukė į geriausių metų
meno įvykių ir parodų 20-uką, o
didžiausia pasaulyje internetinės
meno rinkos platforma ir portalas
„Artsy“ autorių trijulę įrašė į įtakin-
giausių 2019 m. menininkų sąrašą.

RENGĖJŲ INF.

Debesų atminty

Kunigundos Dineikaitės tapybos paroda „Peizažo užkalbėjimas“ galerijoje „Kairė–dešinė“

RITA MIKUČIONYTĖ

Kunigunda Dineikaitė yra tapytoja, gyvenanti tarp Vilniaus ir Palangos, tapybos studijos „Baltas kubas“ įkūrėja. Keturioliktosios personalinės parodos proga autorę kalbina dailėtyrininkė Rita Mikučionytė.

Paroda pavadinta „Peizažo užkalbėjimas“, anotacijoje rašai apie gamtovaizdžio svarbą Tavo kūryboje. Kaip tai siejasi su tuo, kuo domėjaisi ir tapei anksčiau?

Visas vasaras praleisdavome prie jūros, miške. Vaikystėje tėvai veždavosi ten tarsi per prievartą. Iš pradžių neturėdavau ką veikti, juk visi Vilniaus draugai kažkur kitur. Ką tada darydavau? Išeidavau iš namų ir sukdavau ratus per miškus, pievas, takelius, pakeles, sėdėdavau ant kopos iki saulėlydžio ir paržygiuodavau namo jau sutemus. Mama pasitikdavo ant keliuko, jai būdavo dėl manęs neramu. Mobilųjų telefonų nebuvo, tik telepatija...

Tos negyvenamos pajūrio peizažo erdvės man buvo nuostabios, su sava praeitimi ir nuojautomis. Eidama aš kalbėdavausi su savimi, dainuodavau, kurdavau visokias istorijas, į kurias paskui nuoširdžiai įtikėdavau. Peizažas tapo mano erdve, magiška pabėgimo nuo realybės erdve, kviečiančia atviram, grynam ir tikram pokalbiui.

Dabar galvoju, o gal tuomet kalbėdavausi su Dievu, kurį iki šiol matau visose peizažo apraiškose. Kartą Gintaras Beresnevičius, sėdėdamas mano miško takelyje, patvirtino, kad ir jis viename kadagyje mato Dievą, ir net parodė, kur įžvelgia jo akis, burną... ir net jo vardą pasakė, kurio dabar nepamenu. Tada pagalvojau, o, gerai, matyt, aš ne viena tokia kvanktelėjusi!

Peizažas ir atskiri jo elementai man yra kaip autoportretai. Po VDA tapybos studijų pradėjau tapyti erdves, buvau pamėgusi sapnų temą, kurią traktuojau kaip peizažą. Tad „Peizažo užkalbėjimas“ visiškai

natūraliai atkeliavo iš visų mano buvusių parodų, motyvų, patirties ir iki šiol leidžiamų vasarų toje pačioje vaikystės vietoje, miške prie jūros. Ta vieta yra man ypatinga – aš ten kuriu, stebėdama medituojau erdves, spalvas ir šviesą, ten sapnuoju ir esu laiminga.

Trejus metus nerengiau personalinių parodų, po Mamos išėjimo jaučiausi kaip amputuotomis galūnėmis, turėjau susivokti, kas vyksta mano gyvenime, o užklupusi pandemija dar labiau visus izoliavo, bet kartu ir išlaisvino. Susikoncentravau į save, buvimą tapytoja, ir apėmė lengvas siaubelis suvokus, kad galbūt niekada iki šiol nebuvo visiškai savimi, tik apsimėčiau tokia esanti, o gal tik mokiausi savimi tapti. Visą laiką iki šios parodos tapiau ir mėgavausi atgavusi savo tapatybę. Tai pajutau visu kūnu, visa širdimi. Tapiau viską, ką norėjau, ką mačiau realybėje, ką regėjau sapnuose ar kas išskildavo iš prisiminimų debesies.

Vaikščiodama po Tavo parodą kaskart nustebdavau atradama netikėtus rodomų darbų sugretinimus. Gal galėtum pakomentuoti ekspozicijos visumą, t.y. atskirose salėse komponuojamą kūrinių seką, apskritai parodoje išdėstytų paveikslų „pasakojimą“?

Ekspozicijos „kambarius“ atskyrčiau tema ir spalvine nuojauta. „Dešinėje“ salėje – medžiai, kurie mane varo iš proto, negaliu praeiti pro beržų alėją pakeliui į pajūrio miestelį, tie beržai seni, žiemos vėjo sulaužyti, išsišakoję, tačiau su tokia gražia perlamutrine „oda“, kurioje atsispindi saulės šviesos kaita. Tuos medžius nuolat noriu apkabinti... Kadaise vaikystėje lydėjau kaimynę kuršę ponią Mariją iki parduotuvės ir ji man parodė beržą, ant kurio kardavo už gintaro vagystę. Tokios istorijos, rodos, įrašytos kiekviename medyje, kiekviename kamieno milimetre. Todėl ant vienos sienos eksponuoju kompoziciją, sudarytą iš nedidelio formato

nutapytų medžių – tai kaip vienas organizmas su savo „sausgyslėmis“ ir „antenomis“, tarsi žmogaus simbolis. Šioje salėje rodau ir vieną paveikslą su jūra, kurią patyriau po Mamos išėjimo, kai maudžiausi nepaprastai tamsiose, jaukiose, šiltose bangose, vanduo buvo minkštas ir „draugiškas“, o pakilęs mėnulis man liudijo tolstantį motinos žvilgsnį... Šis ekspozicijos „kambarys“ yra slaptingas, tamsus, ramus.

„Kairėje“ salėje svarbios visiškai kitos nuotaikos, čia lengva ir šviesu, joje rodau jūros įkvėpimus, saulių fejerverkus, saulėlydžio mirgėjimą, jūros pievą, džiaugsmą ir viską, kas telpa į tuos banalius apibūdinimus, bet jausmas yra autentiškas su spalvos galia, jos šviesa ir erdvės energija. Tapydama šiuos kūrinius jaučiausi esanti savimi ir priartėjusi prie to, kas esu kaip tapytoja. Laisvės pojūtis išties yra nepakartojamas – tai naujausi darbai, link kuriųėjau visą gyvenimą. Jie pilni šviesos, čia nėra skausmo, tik grynas jausmas ir mano fantazija, kurią bandau atverti tapybos kalba.

O viršuje, salėje „Plus“, kvepia mišku. Kai nutapiau paveikslą „Vasarų peizažas. Noriu žinoti ar sapnuoja mane medžiai“ patyriau sunkiai apsakomą jausmą. Kai darbą baigiau, išvažiauvau prie jūros ir išėjau pasivaikščioti po pievą, kurią nutapiau. Tuomet įvyko tai, ką pavadinčiau „pabuvojimu“ kūrinyje kaip *dėjà vu* – aplink šmėžavo tikslios medžių formos kaip mano paveiksle...

Žvelgdama į Tavo paveikslus ir skaitydama jų pavadinimus savaip išjaučiu ilgesingų būsenų spalvas. Praeities atspindžiai ir dabartis – kas šiandien Tave supa ir vis dar jaudina, domina?

Mane jaudina gėris, meilė ir grožis. Girdžiu save, žinau, kaip tai naiviai skamba, bet pasaulyje matau tiek daug neapykantos, blogio, smurto, egoizmo, cinizmo ir nepagarbos, tad sąmoningai aplink save siekiu matyti meilę ir grožį, kurį noriu kurti, net tikiu, kad tai

Kunigunda Dineikaitė, „Erelis pavirto tapyba“. 2021 m.

AUTORĖS NUOTR.

yra vienintelė tiesa, dar galinti išgelbėti šį pasaulį. Manau, svarbiausia yra pagarba. Augindama savyje pagarbos jausmą pradedu aplink matyti ir jausti daugiau grožio gamtos, žmogaus, likimų peizažuose... Apskritai šiandien man labai svarbi yra kokybės kategorija, apimanti visas gyvenimo sritis, ypač tarpusavio bendravimą ir meną.

Kai atsiduriu savo įkvėpimo peizažuose ir vaikštau lėtai lėtai, staiga sustoju ir įsižiūriu į kokį tašką, kuriame tuo metu pajuntu tarsi pasaulio branduolį, ir iškart žinau, kad tai nutapsiu. Galvoju. Juk eidavau ta vieta tūkstantį kartų, o lig šiol to niekada nemačiau, kodėl sustojau tame taške tik dabar, kas atkreipė mano žvilgsnį?.. Dažnai kūrinių pavadinimai gimsta tą stabtelėjimo akimirką, užsirašau juos telefone ir einu tolyn, jau būdama kitokia. Dar žavi tas paslaptingas momentas, kurį patiriu tik aš – kitas eidamas tuo keliu patirs save.

Manau, šioje parodoje ypatingai atsiveria Tavo tapybos technikos įvairovė, dėmesį traukia skirtingos kolorito dermės, aliejinių dažų slinktys ir jų faktūros drobinė. Kas lemia visokių techninius pasirinkimus ir sprendimus?

Man svarbiausia – tapybinė patirtis ir fantazija. Tapytojai apdovanoti

unikalia galia matyti spalvą, mes turime neapsakomo dydžio spalvų atmintį. Pamatai spalvą ir ji įsirašo į tavo spalvų „hardą“, o kai pradedi tapyti, paprasčiausiai reikiamą spalvą „išsiimi“. Gamtoje praleidžiu labai daug laiko, stebiu, kaip kinta šviesa ir spalva, kokios yra jų formos ir slinktys, mirgėjimai. Kai taip, tiesiog kyla iš atminties matyti spalviniai kodai, jų kombinacijos.

Tapydama leidžiu sau laisvai žaisti spalvomis, žongliuoju tikrąja to žodžio prasme ir kartais derinu, rodos, nesuderinamas spalvas. Tai labai intuityvu, bet reikalauja daug patirties. (Beje, dar Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje mane vadino ta, kuri derina nesuderinamas spalvas.)

Man įdomiausias pats kūrybos procesas. Tiesą sakant, gan dažnai nežinau, kaip paveikslas keisis per dieną ar mėnesį, tačiau kad ir kaip jis drastiškai besikeistų, pirminė idėja ir pagrindinė mintis išlieka. Su spalva ir potėpiu, gryna tapybine emocija elgiuosi visiškai laisvai ir mėgaujuosi tuo. Manau, kad paveikslas tampa tikru meno kūriniu tuomet, kai jis „auga“ kartu su žiūrovo jausmine patirtimi.

Ačiū už pokalbį.

Paroda veikia iki gruodžio 18 d.

Baltasis triukšmas, barokinė tapyba

Peterio Fischli kuruota paroda „Stop Painting“ ir Bruce'o Naumano „Contrapposto studies“ Venecijoje

EMILIJA VANAGAITĖ

Tapybos mirties idėja siejama su fotografijos atsiradimu, apie 1840-uosius prancūzų tapytojas Paulis Delaroche'as dramatiškai pareiškė: „Nuo šiandienos tapyba mirusi.“ Visgi, kaip parodė laikas, tapybai numrinti ginklas kol kas dar neišrastas, o tiek per vienos, tiek kitos tirštus

medijų laukus teko pasivaikščioti parodose Venecijoje.

Barokiniuose *Ca'Corner della Regina* rūmuose įsikūręs „Prada“ fondas, kur užklydau į Peterio Fischli kuruotą parodą „Stop Painting“, siekusių pažymėti lūžius, vykusius tapybos istorijoje per maždaug paskutinį šimtmetį. Kuo toliau, tuo labiau savo mintyse norisi paversti tapybą suvereniu objektu, kuriam per

laiką tenka įrodyti savo vietą, galią, sudalyvauti tam tikruose karuose. Aišku, galima pamąstyti, kiek tų grėsmių atsiranda iš išorės ir kiek tai pilietiniai karai.

Pirmame aukšte pateikiama sumažinta parodos versija – paties Fischli parodos maketas, atkartojantis ją bei išplečiantis kiekvieną parodos segmentą, kuratoriaus mintis apie tapybą ir parodą paverčiantis

atskiru, jau skulptūriniu kūriniu. Paroda nedėliota mėginant šią įvairialypę istoriją papasakoti chronologiškai, tačiau tai jau įprastas tapęs kaleidoskopinio pasakojimo principas. Šiokia tokia problema – rūmų grožis. Antrame aukšte atsiverianti barokinė lubų tapyba kiek užgožia tai, ką Fischli nori atskleisti, ir nors pagal kaleidoskopiškumo idėją turinti veikti paroda lyg ir turėtų į

tai įtraukti ir rūmų charakterį, kurį suskaldo parodai pastatytos kilnojamios sienos, lubų tapyba kovoja ir dalinai, bent mano akyse, nurungia parodą, žvelgdama į žiūrovą bei parodą iš viršaus.

Keliose ekspozicijos vietose tampa akivaizdu, kad kai kurie kūriniai veikiau pasirinkti kaip

NUKELTA Į 9 PSL.

Ankstyvieji moterų galios centrai

Pokalbis su fotomenininku Ludo Segersu ir profesoriumi Ianu Damerelliu

AUSTĖJA ŠMIGELSKAITĖ

Šiuo metu Šv. Jono gatvės galerijoje Vilniuje eksponuojama fotomenininko, žurnalisto Ludo Segerso paroda „Past Present Béguinages“ („Beginažai. Praeitis ir dabartis“), kuruojama menininko, Oslo universiteto vaizduojamųjų menų profesorius Iano Damerellio.

Parodos ašis – trylikla istorinių gyvenviečių Flandrijoje (Belgija), įkurtų beginių, kurios pašventė save Dievui, bet iki galo nepasitraukė iš pasaulietinio gyvenimo. Beginazai 1998 metais buvo įtraukti į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą.

Kodėl pasirinkote įamžinti beginažus? Kas Jus patraukė prie šių architektūrinių kompleksų, datuojamų nuo XVII amžiaus ir veikusių iki šių laikų? Skelbiama, jog paskutinė beginė mirė vos prieš aštuonerius metus.

Ludo Segers: Ankstesnes savo parodas, pavyzdžiui, Briuselyje, susiedavau su Lietuva, šį kartą norėjau parodą susieti su Flandrija. Mano mintys, kurios dažnai padrikos, asocijuoja skirtingus vaizdus. Taip pat esu žmogus, kuris remia įvairias labdaros organizacijas, dėl to man buvo svarbu, jog pilnas, gautas už parodoje parduotas nuotraukas, tektų tokiai organizacijai, šiuo atveju baltarusiškai gimnazijai (Vilniaus Pranciškaus Skorinos gimnazijai – *aut. past.*).

Koks Jūsų asmeninis santykis su vienuolynais, turint omenyje, jog parodos ašis – beginazai – yra vieta, kur gyvena pasišventusios tarnystei moterys?

L. S.: Mano mama nuo 14-os gyveno vienuolyne dėl sudėtingos

situacijos šeimoje, taigi nuo jaunystės buvau susietas su vienuolynais. Jie visada buvo arti, dažnai juos lankydavome.

Mūsų ankstesniame pokalbyje minėjote, kad beginės buvo savotiškos feministės.

L. S.: Gal ne feministės, tačiau beginazai buvo vieta, kur moterys turėjo galios. Dar visai neseniai moterys neturėjo teisės balsuoti net Europoje, nekalbant apie kitas pasaulio vietas. O jei negali balsuoti, negali būti ir „įbalsuotas“, ar ne? Flandrijoje, savo bendruomenėse, jos turėjo galios, bent jau daugiau nei miestuose. Tačiau labai svarbu paminėti ir tai, jog beginazai nėra vienuolynai, kurie turi savotišką įrėminimą: kai jauna moteris ar vyras nusprendžia tapti vienuoliu, tas sprendimas turi būti labai gerai apmąstytas ir tikrai yra kvestionuojamas prieš priimant įžadus, o beginės neduoda įprastų vienuoliams įžadų (beginės duodavo atsidavimo ir skaistybės įžadus, tačiau neprivalėdavo atsisakyti sukaupto turto – *aut. past.*). Iš čia atsirado ir suoliuko metafora (Ludo Segerso nuotrauka „Laukimas“, kurioje – vienišas, apsnigtas suoliukas Monrealyje – *aut. past.*), kuris mano parodoje nepaprastai svarbus. Nes kas gi yra suoliukas? Suoliukas – tai vieta, į kurią ateinama ir kurioje liekama tiek, kiek norisi. Taip pat ir su beginazais. Juose dažniausiai gyvena trijų tipų moterys: našlės, ten ir užbaigiančios gyvenimą, moterys, kurios niekada neištekėjo, ar kareivių žmonos, kurių vyrai išvyko į karą. Pastarosios, vyrams pargrįžus, dažnai beginažus palikdavo ir vėl prisijungdavo prie pasaulietinio gyvenimo.

Kalbant apie technines detales: beginažus galima

nufotografuoti tik tam tikru metu (tai uždaro teritorijos). Ar jų įmažinimui prireikė pasiruošimo?

L. S.: Tokias nuotraukas padaryti buvo galima tik tam tikru metų ir dienos laiku, nes beginažų vartai užsidaro po saulėlydžio. Taigi, jei nori nuotraukos, kurioje būtų tuo kampu saulės apšviestas pastatas, turi laukti pavasario ar rudens. Man įdomiau fotografuoti rudenį, taigi nuotraukos buvo padarytos tuo metų laiku, apie 1730, prieš užsidarant beginažo vartams.

Jūsų nuotraukos harmoningos, jose jaučiamas ritmas. Kaip žinote, kad padaryta nuotrauka Jus tenkina?

L. S.: Dažnai žinau, kai tik nspaudžiu fotoaparato mygtuką. Kaip sako fotografijos filosofas Rolandas Barthes’as, tas momentas yra tada ir ten. Manau, kad visam menui, lygiai kaip ir gyvenimui, labai svarbu tinkamas laikas. Žinoma, ir kompozicija, šviesa. Tai filosofinė įgūdžio ir sėkmės problema.

Profesoriau Ianai Damerelli, savo knygoje „Unfolding the Cards“ („Atverčiant kortas“) sakote, jog „individualumo skatinimo postmodernybėje kaina buvo solidarumas ir bendruomeniškumo dvasia“. Ar Ludo užfiksuoti beginazai įkūnija tą solidarumo ir bendruomeniškumo jausmą, apie kurį kalbate?

Ian Damerell: Taip. Buvo laikas keistis, tai turiu omenyje savo esė. Beginazai kūrė bendruomenes. Anksčiau nedaug apie juos žinojau, tačiau Ludo man ne kartą pasakojo. Aš tikiu, jog viskas yra šventa, bent jau viskas, kas gyva, ir žinau, kad tai gali skambėti kiek pagoniškai,

Ludo Segers, „Forma ir struktūra Brugėje“

© LUDO SEGERS

tačiau tam neprieštarauju. Mintis apie pagalbą vienas kitam irgi yra šventa. Čia žodis „šventa“ gali būti interpretuojamas neteisingai, nes Bažnyčia turi savotišką monopolį į šventumą. Tai, ką turiu omenyje, panašu į Bažnyčios „-šventa“, bet yra ne visai tai. Šių Ludo užfiksuotų pastatų idėja labai žemiška. Aš manau, jog toks bendruomenės kūrimas yra gal ir ne tobula mintis, bet viena iš gerųjų.

Parodoje susiejami elementai, kurie iš pirmo žvilgsnio nėra akivaizdūs, tačiau jų ryšiai egzistuoja. Kaip atsirinkote nuotraukas, kurios bus eksponuojamos kartu su beginazais?

I. D.: Tarp šių darbų jau buvo ryšys. O esant ryšiui svarbus vizualumas, koks tų darbų santykis. Kaip ir su žmonėmis, santykiai neveikia, jei kuris nors vienas dominuoja ar abudu yra per daug panašūs. Reikia pertraukų, reikia erdvės, reikia salių, kur daug darbų, ir salių, kur jų vos keli.

Vilniaus rytas ir Stambulo rytas yra tarsi diptikas. Vilniaus rytas – saulėtas, auksinis, o

Stambulo melsvas, tamsus. Atrodo ironiška.

L. S.: Taip žvelgiant, tai kontrasto studija. Jei skristum virš Stambulo, matytum mečetes, o virš Vilniaus – daugybę bažnyčių. Taigi turime Stambulą, kurį rūkas paverčia į beveik futuristinį metropolį, kuriame nebesimato mečečių, ir Vilnių, kuris, nors ir dengiamas rūko, su juo kovoja. Vienas miestas atrodo patenkintas rūku, kitas veržiasi per rūką. Ianas pakabino miestų nuotraukas vieną šalia kitos, dėl to tas kontrastas toks ryškus ir matomas.

Kiek bendrų projektų turėjote lig šiol? Ar pasitaiko kūrybinių nuomonių išsiskyrimų?

I. D.: Du projektus.
L. S.: Ir taip, taip, nuomonių išsiskyrimų pasitaiko dažnai! (*juokiasi*)
I. D.: Kartais nesuprantu, kaip mes vis dar bičiuliai.

Ačiū už pokalbį.

Paroda veikia iki gruodžio 3 d.

PARODĄ REMIA
FLANDRIJOS VYRIAUSYBĖ

ATKELTA IŠ 8 PSL.

nuorodos ir jų kūrėjus ir didesnę įtaką dariusius jų kūrinius, nei yra svarbūs patys. Tai galima pastebėti Marcelio Duchamp'o, Franciso Picabios, Gerhardo Richterio ir kitais atvejais – jų kūriniai veikia kaip užuominos, kurias perskaitys pažįstantis meno istoriją. Tačiau žinantysis užmatys ir minėtą nuorodų klastą.

Geriau pagalvojus, o kada gi tapyba nekalbėjo apie save pačią, apie savo nesunaikinumą, galimybę kaskart po pas(is)kelbimo mirusia prisikelti bet kokių atveju. Lubų ištapymai lyg ir tyliai didžiųjų jasi tuo, kad stabdydami mes tik įsteigiame tapybą ar sukuriamo poreikį ją stabdyti kaip nenumaldomą jėgą. Skamba dramatiškai, tačiau barokinei dvasiai alsuojant iš

viršaus sunku nepasiduoti tokiam mąstymui.

Vienoje iš šių rūmų laiptinių stovėjo televizorius su Bruce'o Naumano 1967-aisiais filmuotu kūriniu. Jį praėjau, nes labiau norisi pamatyti pačiai patrauklesnę tapybos mediją, tik dar nežinojau, kad tiesiog praeiti nepavyko – jo figūra mane seks dar ne kartą, o aš seksiu paskui ją.

Šalia bazilikos *Santa Maria della Salute* stovi François Pinault atkurtas muitinės pastatas *Punta della Dogana*, kuriame vyksta minėtoji Naumano paroda „Contrapposto studies“. Žiūrovą parodoje tiesiogine prasme lydi menininko figūra. Iš pradžių baltasis triukšmas, sklinantis iš begalės televizorių, veikia nemaloniai, einant senosios muitinės labirintais pradeda kelti beveik fiziškai juntamą erzulį, bet po truputį imi priprasti prie parodos, net jausti keistą jausmą greta vis matydamas Naumano figūrą, lyg

asmeninį palydovą. Šioje parodoje, kaip ir savo kūryboje, Naumanas šneka apie save, savo studiją, save kaip studiją ir mato savo kūną kaip idėją, tyrimo objektą, kurio eksploatavimo galimybės nesuskaičiuojamos ir beribės.

Sunku komentuoti jau taip meno kritikų bei istorikų išnaršytą kūrėją, telieka pasiduoti šiam pasivaikščiojimui drauge ir galbūt, atvirkščiai nei Fischli kuruotoje parodoje, kurioje medija kalba apie save pačią, bando save išardyti, sudėlioti iš naujo bei tai įteigti žiūrovui, Naumano kūrybos labirintuose, nors ir persmelktuose to baltojo triukšmo, visgi gana akivaizdus atsiskyrimas nuo dramtizmo, nuo pareiškimų apie savą mirtį, nuo bandymo save įrodyti, veikiau tiesiog parodyti. Keistai intriguojantis nuobodulys, pasikartojimas, meditatyvumas. Ir nei vienas, nei kitas dalykas negali būti įvertintas, tai – šių medijų

Peterio Fischli kuruotos parodos „Stop Painting“ maketas

AUTORĖS NUOTR.

charakteriai, kurie ir daro jas savaip patrauklias.

Iškyla klausimas tik sau pačiai – kodėl jau žvelgdama retrospektyviai iš vienos parodos geriausiai

prisimenu tą žvimbantį, neįaukų baltojo triukšmo garsą, o iš kitos – baltų kilnojamųjų sienų suskaidytą barokinę lubų tapybą?

Iš darbų chaoso

ATKELTA IŠ 1 PSL.

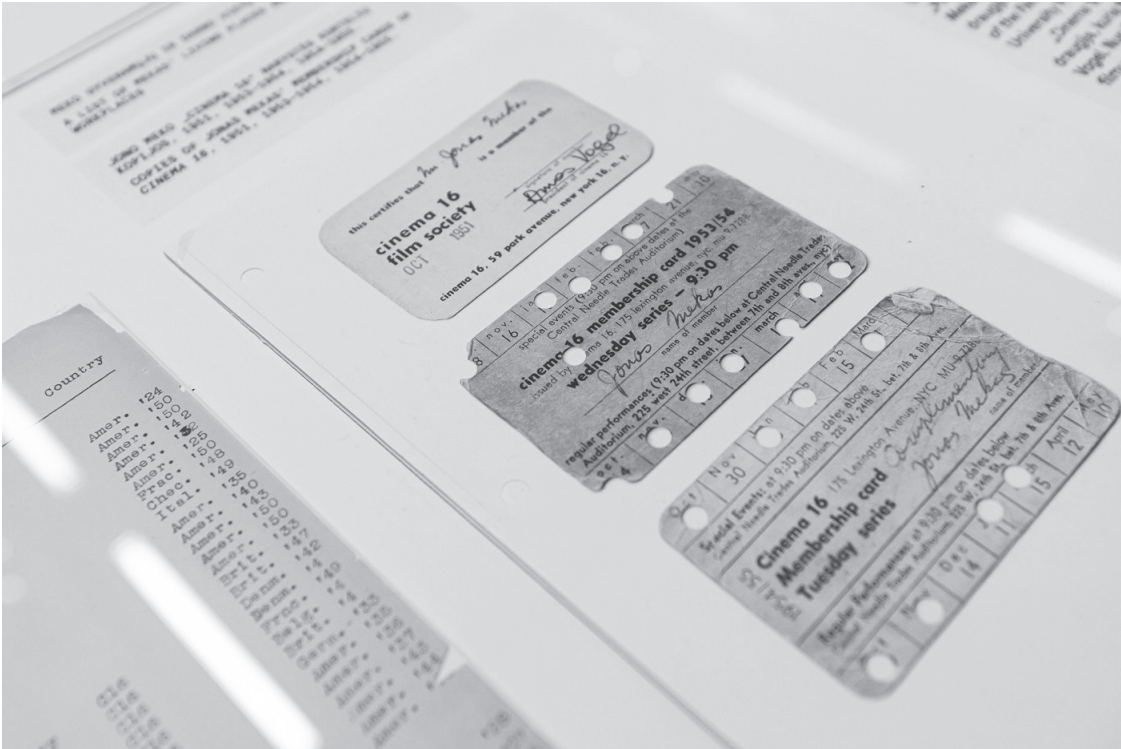
prisiminus „nekalto“ filmavimo apeigos tampa politiniu manifestu. Mat Belgijoje buvo atmetas Jacko Smitho filmas „Liepsnojančios būtybės“ (1963) ir dėl to Mekas atsistatydino iš vertinimo komisijos nario pareigų. Smithą kaltino tuo, kad jis rodo nuogus kūnus ir netradicines tapatybes – androginus ir transvestitus, kad gadina moralę. Niujorke filmą atkakliai rodęs Mekas kartu su kitais menininkais buvo du kartus areštuotas.

Savo patirtį areštinėje jis aprašė spaudoje. Dabar, po menininko mirties, po vieno žymiausių pasaulio menininkų iš Lietuvos garbinimo dešimtmečių, po visų jam pagarbą reiškusių festivalių ir bienalių, po to, kai išsaugomos net servetėlės su jo ranka užrašytais trumpučiais manifestais, keista skaityti tą pasakojimą, lyg jis būtų netikras: „Kai padėjau visus savo turimus daiktus ant stalo ir ten stovėjau nuogas, policininkas paėmė mano rašiklį ir įmetė į šiukšlių dėžę. „Kodėl tai padarėte?“ – paklausiau jo. Nuėjau prie šiukšlių dėžės, paėmiau rašiklį ir padėjau jį atgal ant stalo. Už tai buvau aprėktas, mane pagrasinta primušti.“ Ne ką geriau sekėsi ir teisme, kur teisėjas „laidė kandžias ir idiotiškas pastabas apie „meną“, balso tonu ir grimasomis nuduodamas, kad menas yra pats nereikalingiausias, kvailiausias ir žemiausias dalykas. Būtų kas kita, jei mus būtų apkaltinę žmogžudyste!“ Čia – Niujorkas, laisvoji Amerika, 1964-ieji – hipių, roko, bitnikų laikai. Ne sovietmetis. Ne dabartinė Lietuva, kurios moralei kenkia vyrus mylinčių vyrų ir moteris mylinčių moterų mažuma. Ne Vilnius, kur menininkų performansas, palydin-tis nukeliamą paminklą su sovietų valdžia kolaboravusiam rašytojui, valdininkų išvadinamas „chuliganizmu“ ir „šiukšlinimu“. Anuomet Meko rašytą manifestą būtų galima žodis į žodį spausdinti šiandienos lietuviškuose laikraščiuose. Čia pakaks vienos taiklios pastraipos: „Sielos, kurias gali suerzinti grožis, turi būti labai ligotos; įtartina yra moralė, kurią grožis gali suerzinti ir „sugadinti“. Nebūkime juokingi. Miesto ir valstybės cenzoriai: PALIKITE MUS RAMYBĖJE.“

Susidūrimo su baudžiančia ir moralizuojančia valdžia patirtį išreiškia filmas „Daboklė“, už kurį Mekas laimėjo Venecijos festivalio Didįjį prizą dokumentinių filmų kategorijoje. 1964 m. Mekas nufilmavo Judith Malina ir Juliano Becko vadovaujamos „Gyvojo teatro“ trupės baigiamą rodyti spektaklį pagal Kennetho Browno pjesę. Visą valandą daboklės prižiūrėtojai muštruoja kalinius, tyčiojasi iš jų, kiekvienu veiksmu kiekvieną minutę naikina jų savivertę. Mažame

narve uždaryti kaliniai ilgai stovi atsivertę visi tą pačią knygą – „skaito“. Paskui patikrinimui paimami jų „užrašai“. Reaguodami į komandas kaliniai virsta prisukamais žaisliukais ar šliužais – ar kuo tik pareikalaus tapti jų prižiūrėtojai. Nežinau, ar kas nors pažiūrėjo visą filmą, nes tiek daug ankštą patalpą sprogdi-nančio brutalumo sunku ištverti. Šalia rodomame filme apie filmo kūrimą Mekas su kamera sukio-jasi aplink narvą, filmuoja, sako: „Įsivaizduokime, kad tai – tikras kalėjimas, o aš esu kino kronikos reporteris.“ Iš tiesų, kol dar neper-skaitai, kas čia ir kaip, atrodo, kad stebi tikrą kalėjimą.

Pažiūrėjus filmą, kažkas mano vi-duje rėkia kartu su Meku: „Ne, ne, sušukau, nebenoriu kurti filmų apie smurtą, apie brutalumą; nenoriu matyti tos tikrovės net kine – noriu kurti gražius filmus, kažką to-kio gražaus, kad tai jus pripildytų laimės vietoje minčių apie siaubą. Būtent tai noriu dabar daryti, o visa kita mane verčia vėmti. Tiek daug bjaurumo aplink mus, tiek daug bjaurumo. Kodėl turėčiau dar daugiau prie to prisidėti, net jei tai menas!“ Jis taip ir daro: nuo tada kuria grožį, persmelktą praradimo – buvusio, esamo ir būsimo – jausmo. Šią kryptį nusako ir jo 2000 m. su-kurto filmo pavadinimas „Kai aš judėjau pirmyn, kartkartėmis ma-čiau trumpus grožio blyksnius“. Kas Mekui yra grožio blyksniai? Bui-mas kartu su draugais, gimtadieniai, sniegas, kūdikis, lietuvišku žvyr-keliu einanti senutė jo mama, prie gryčios ratu šokančių giminaičių kojos, stotelėje autobuso laukiantys žmonės, Niujorko gatvėmis važiuo-jantys automobiliai, katė, žaidžianti su ką tik sugauta pele. Kamera

Ekspozicijos fragmentas

filmuoja viską ir paverčia tuo, ką Mekas pavadins atsivėrimu „grynos vizualinės ir kinestetinės patirties konkretumui, šviesos ir judesio „realizmui“, grynajai regos patirčiai, kino medžiagai“. Bet šis namų kino grožis veikia todėl, kad jo – tik atkirpti fragmentai, blyksniai. Tarsi paties Meko mintyse gyvenimas prabėgtų trūkčiojančiu ritmu iš-spjaudamas brangius prisimini-mus be priežasties, be pasekmių, be prasmės. Ir be tęstinumo, kuris jau reikštų pretenzijas į amžinybę. Tačiau minėto filmo nėra parodoje. Yra kitas „grožio blyksnių“ filmas – 1992 m. „Zefiro Torna, arba vaiz-dai iš Jurgio Mačiūno gyvenimo“. Mačiūnas kaip Monteverdi apdai-nuotas Zefyras atpučia į Niujorko meno avangardą pavasarį, nors jis pats jau miršta – „sugrižk, Zefyre“, sako jų bendro gyvenimo gabalė-lius sudurstęs draugas.

Iš itin trumpų fragmentų su-daryti ilgi trijų ar penkių valandų Meko filmai galėtų tęstis ir dar, bet jie menininkui baigiasi, kada baigiasi. Jis nepripažįsta nusta-tytų formatų ir reikalavimų, kad

pasakojimas būtų sklandus, įtrau-kiantis, padedantis užsimiršti. Jau nuo pat pradžių tokį pasakojimą Mekas laiko patenkintųjų prie-bėga. Jis pats deklaruoja nepasi-tenkinimą. Jo tekstas, pristatantis filmo „Medžių ginklai“ premjerą 1961 m., įtvinkęs nepriturimu pa-saulio tvarkai. Iki šios parodos ne-įsivaizdavau taip siautėjančio Meko, ne draugiškai pasakojančio savo kasdienybės smulkmenas, bet pyks-tančio. Ir, kaip liudija suėmimo is-torija, pykti buvo dėl ko. Juo labiau kad meną idiotizmu laikančiame pasaulyje jam teko nuolat rūpin-tis naujojo kino, kino kooperatyvo, kino archyvo reikalais. Ne viename laiške draugams jis paskelbia, kad jau viskas, jis jau nebegali visko vežti, jau privalo pradėti kurti, to-dėl mes tuos rūpesčius. Kituose lai-škuose ir atsišaukimuose jis prašo tiems reikalams pinigų. Jo su broliu Adolfu 1954 m. „be dolerio kišenėje“ pradėtas leisti žurnalas „Film Cul-ture“ yra beprotiškas sumanymas. Bet žurnalo numeriais nukloti stalai rodo, kad kažkaip jiems pavyko, nes tos popierinės mąstymo apie kiną

erdvės reikėjo daugeliui. Visa tai paskaitinėjus neatrodo keista, kad Mekas ne tiktai grožėjosi, bet ir ža-dėjo revoliuciją: „Mano pyktis ne-parduodamas, mano pyktis čia yra tam, kad padirbėtų. Pagaliau juk kiekvienas poetas yra pavojingas. Pagaliau kiekvienas poetas nori pakeisti žmogaus dvasios būseną, pažadinti jo sąmonę, net jei norė-damas tai pasiekti, jis turi nuversti valdžią. Ar kurioje nors šalyje šian-dien yra valdžia, kuri neitų prieš žmogaus sąmonę?“

Ir tikrai – nėra tokios valdžios. Tik menininkai, kuriems ji dau-giau ar mažiau trukdo. Todėl man itin iškalingas atrodė iš visos po-pierių krūvos ištrauktas Niujorko 7-ojo dešimtmečio žemėlapis, kurį Mekas iš atminties nupiešė 2011 metais. Meko mieste nėra nei val-džios, nei verslo struktūrų, nėra net transporto ir parduotuvių. Yra tik jo draugų menininkų – Nam Jun Paiko, Patti Smith, Jurgio Mačiūno, La Monte-Youngo, Yoko Ono, Andy Warholo ir kitų – buvimo vietos bei jiems aktualios institucijos: muzie-jai, galerijos, filmavimo vietos, kino teatrai, barai, kavinės. Tyrinėdama šią alternatyvią geografiją matau, kad ji ir yra Niujorko tikrovė, ki-tiems paprasčiausiai nepažįstama. Dingteli, kad Meko filmai galbūt traukia tuo, kad neužsikabindami už mums įprastų kasdinių tikro-vės atramų rodo tikrovės grindiniu cirkuliuojantį menininkų buvimą kartu, kurio tikslas nežinomas. Ne-žinomybė ir yra tikslas. „Vėl ma-sčiau apie savo suskilusį, fragmen-tuotą, į vieną kadrą telpantį pasaulį, kur visos monolitinės idėjos nyksta, kur sąmonė tampa vis atviresnė, tu-rinti daug centrų – kur tik retkar-čiais pasitaiko taikių žalių plotų salos, visa kita įmesta į nuolatinį, nerimastingai ieškančią judėjimą, į nuolatinį procesą link kažko, ko dar nežinau, bet ko desperatiškai ilgiuosi“, – kadaise rašė Mekas.

Paroda veikia iki 2022 m. vasario 20 d.
Nacionalinė dailės galerija
(Konstitucijos pr. 22, Vilnius)

Ekspozicijos fragmentas

Supratau neapykantos prigimtį

Pokalbis su aktoriumi Benedictu Cumberbatchu

Naujausio Jane Campion filmo „Šuns galia“ („The Power of the Dog“, 2021) centre – du broliai: neišsilavinęs, bet geraširdis Džordžas (Jesse Plemons) ir makiaveliškas homofobas Filas (Benedict Cumberbatch). Veiksmo laikas – 1925-ieji, tačiau Montanoje, kur jie valdo didžiulę rančą, laikas, regis, sustojo prieš kelis dešimtmečius. Čia vyriškumo idealas – vis dar archetipinis kaubojus: stiprus, žiaurus. Kai vyrų gyvenime atsiranda našlė Rouz (Kirsten Dunst), daugelį metų gyvavusios šeimos tradicijos ima byrėti. Brolio dėmesio stoka, Rouz švelnumas, paslaptys siutina Filą. Tačiau labiausiai jį stebina našlės paauglys sūnus Piteris (Kodi Smit-McPhee) – jautrus intelektualas, svajojantis būti gydytoju ir besidomintis mada, o tokius tabaką kramtantys Filo draugai paniekinamai vadina „pedikais“.

Filmas nuo gruodžio 1 d. pradedamas rodyti „Netflix“ platformoje.

Filmo veiksmas vyksta 1925-aisiais, tačiau atrodo skausmingai aktualus. Ar nemanote, kad Jane Campion sukūrė istorinį filmą apie dabartį?

Bendrų temų paieškos neišvengiamos, ir manau, kad tai tik patvirtina filmo sėkmę. Jane Campion sukūrė itin tikslią vyrų toksiško arba toksiško vyriškumo studiją. Tai izoliacija nuo aplinkos ir besikeičiančių laikų. Iš to kylanti baimė. Gynybinė pozicija, galiausiai perauganti į agresiją.

Šios mintys apibūdina visą jūsų herojaus kelionę. Filas – nelaimingas, bet sunku jam simpatizuoti, nes jis ir žiaurus. Kaip jums pavyko įsijausti į tokį atstumiantį personažą?

Filas toks dėl supančios aplinkos, kurioje augo ir kuri jį suformavo. Nors ir nepritariu tokiam elgesiui, bet suprantu jo kilmę. Filas yra atsiskyrėlis – galbūt savo noru, nes tikriausiai mano, kad jo situacijos niekas nesupras. Jis stumia savo emocijas šalin, visiškai nežino, kaip su jomis dorotis. Filas mano, kad apsišarvavimas, fiziškai pasireiškiantis vyriškumas bus jo ginklas, stiprybė. Galiausiai tai tampa didelės asmeninės tragedijos dalimi. Nesugebėjimas dalytis emocijomis su kitu žmogumi sukelia nusivylimą. Pamatęs, kad brolis su kuo nors susipažįsta ar suartėja, Filas pratrūksta. Juk įsivaizduoja, kad yra vienas ir niekas jam nepadės.

Filas visą gyvenimą praleido su broliu, viskuo dalijosi, tad sužadėtinės atėjimas į jo gyvenimą sukelia tikrą perversmą. O galbūt dar didesnė revoliucija yra jų gyvenime atsiradęs Rouz sūnus Piteris?

Piteriui irgi tenka spręsti vidines dilemas, tačiau jis jas sprendžia visiškai kitaip. Filas dėl to ir niršta: mato, kad Piteris nieko nesigėdija ir neslepia.

Vaikino pusėn skriejantys keiksmazodžiai „pederastas“, „gaidys“, „kvailys“ jo nepasiekia. Tarsi jokie pikti šnabždesiai ar badymas pirštais jo negalėtų paliesti. Piteris visiškai nesigėdija to, koks yra, tad visi užgauliojimai jam – kaip vanduo nuo žąsies.

Užtat mano herojui žemė slysta iš po kojų. Šis bejėgiškumas skatina gynybinę reakciją – agresiją. Filui dar sunkiau dėl to, kad savo gyvenime jis neturi nieko, ką būtų galima įvardyti kaip tikra.

Filas slopina ne tik savo emocijas, bet ir intelektą. Jis elgiasi kaip tipiškas kaimietis, nors toks nėra. Ar aktoriumi sunku kurti tokį personažą?

Buvo labai sudėtinga vaidinti tokį tobulą Filo susiliejimą su aplinka. Thomas Savage'as savo knygoje jį apibūdino kaip nepaprastai apsisikaičiusį žmogų, mokantį ne tik anglų, bet ir lotynų kalbą. Jis visa tai savyje turi, visą laiką tai galima jausti kažkur po oda, bet niekada to sąmoningai neparo. Turėjau sugalvoti būdą, kaip su juo elgtis, tiesiog retkarčiais ką nors pasiūlyti. Turiu prisipažinti, man nepaprastai patiko šios situacijos perversiškumas: kad žinau ir vaidinu kažką, kas nebus iki galo matoma.

Ar rėmėtės savo patirtimi? Žinau, kad pats matėte, kaip smarkiai žmogus gali nukentėti dėl savo kitonisškumo.

Kai buvau 17–18 metų, mačiau nuolatinių smurtą prieš savo homoseksualų bičiulį. Tai barbariškas elgesys. Prisimenu, kad jaučiau didžiulę neteisybę. Buvau įsiutęs dėl nekalto vaikinuko medžioklės. Negalėjau suprasti, kodėl aplinkiniai neduoda jam ramybės, neleidžia būti tuo, kuo jis norėjo būti. Nė akimirkos neabejojau, kad toks elgesys smerktinas.

Neapykantos prigimtis – gentinė, tai reiškinys, besimaitinantis genties instinktu. Kas dabar žino, koks buvo asmeninis tų berniukų, persekiojusių mano draugą, gyvenimas? Galbūt jie skriaudė kitus, nes buvo skriaudžiami patys? Tačiau kai jie tampa banda – visa tai nebesvarbu. Baisi situacija, kad ir kaip pažiūrėsi.

Tam tikra prasme „Šuns galios“ leitmotyvas yra tas, kad atskirtį ir neapykantą galima įveikti, jei esi atviras pokalbiui.

Filmas apie tai, kaip kantrybė ir supratingumas gali nugalėti. Toks požiūris – geresnė alternatyva nei Filo: užsičiaupti, užsirakinti ir išmesti raktą.

Mane sužavėjo ir Campion žvilgsnis į keturis pagrindinius veikėjus. Filme tiek daug įdomių konfigūracijų ir temų: motinos ir sūnaus santykiai, brolių santykiai, priespauda, pyktis, baimė, skirtumų priėmimas ir, neišduodant detalių, triumfas...

Pandemija dar labiau apsunkino visų gyvenimą – turėjote nutraukti filmavimus.

Grįžti į Naująją Zelandiją, kur prieš tai filmavausi „Žiedų valdovė“, buvo tiesiog nuostabu. Kai baigėme filmuoti didžiausioje Naujosios Zelandijos saloje, kuri „suvaicino“ Montaną, persikėlėme į studiją, tačiau pavyko padirbėti tik vieną dieną. Tada įvyko kūrybinės grupės susitikimas. Šalis dar nebuvo uždaryta, bet jau buvo aišku, kad bus blogai, tik niekas negalėjo įsivaizduoti, kaip blogai. Buvo užduotas klausimas, ar jausimės patogiai dirbdami toliau, o atsakymas, aišku, buvo „ne“. Kilo grėsmė, kad užsidarius valstybei žmonės negalės grįžti namo, į užsienį. Taigi filmavimai buvo sustabdyti ir prasidėjo trijų mėnesių išlas...

Renkatės metodo vaidybą, vadinasi, visą filmavimo laiką esate „personažas“. Koks jausmas buvo vaidinti su pertraukomis?

Jane Campion kūrybinei grupei mane pristatė jau kaip Filą. „Benedictą pažinsite iš nuotraukų“, – pajuoškavo ji, nors iš tikrųjų tai nebuvo pokštas, nes vaidindamas niekad „neišeinu“ iš personažo. Kai prasidėjo karantinas, save įtikinėčiau, kad ši pertrauka buvo iš viršaus numatytas repeticijų laikas. Aišku, buvo dar sunkiau, mat Naujosios Zelandijos sala, kurioje filmavome, – dar vienas filmo veikėjas. Aktorius nuolat semiasi iš išorės, įkrauna save šiluma, šalčiu, vėju. Tampa jį supančios gamtos dalimi. Todėl filmavimas studijoje mane gąsdino.

Gerau prisimenu, kad po pertraukos grįžęs į filmavimo aikštelę per raciją išgirdau: „Sala yra filmavimo aikštelėje“, tai yra buvo sukurta nepaprasta atmosfera, klimatas, atvykęs kartu su manimi. Purvas, dulkės filmavimo aikštelėje suteikė man jausmą, kad grįžtu į save, kad vėl galiu visiškai atsiduoti vaidmeniui.

Man tai buvo labai svarbu, nes kaip ir dauguma aktorių per pandemiją jaučiausi sutrikęs. Grįžimas į filmavimo aikštelę buvo valandų valandas trunkantis pokalbis, varginantys bandymai įsitvirtinti iš naujo. Tačiau man atrodo, kad ši neplanuota pertrauka kažkokiu keistu būdu sustiprino ir įprasmino visą dalyvavimo filme patirtį.

Kodėl?

Nes viskas atrodė taip netikėta, kaip kokia didžiulė nesėkmė, tad kai pagaliau grįžome, jautėmės labai alkani ir visiškai susikaupe. Mums pasisekė, kad galėjome tęsti darbą. Viskas staiga pasirodė brangu ir svarbu, jautėmės tarsi privileijuoti. Manau, kad filmui, nors ir keista, tai labai išėjo į naudą.

Ar tai padėjo ir jums?

Visą filmavimo laiką vyko dinamiški pokyčiai. Iš pradžių buvo labai aiškus ir tikslus planas, viskuo pasirūpinta. Vėliau prasidėjo pandemijos baimė ir nežinomybė. Galiausiai – griežtas

„Šuns galia“

pasaulinis karantinas. Mano nuostabai, šis krizės laikotarpis tapo artumo, paguodos ir rūpinimosi vieni kitais laiku. Naujojoje Zelandijoje buvau su visa šeima – žmona, sūnumis ir aštuoniasdešimtmečiais tėvais. Po pirminio šoko karantinas ir izoliacija virto praturtinančia patirtimi. Galiausiai atėjo laikas grįžti prie darbo, žinoma, laikantis visų saugos priemonių. Kartu tai tapo grįžimu į visuomenę ir tai buvo vienintelis kartas, kai dirbdamas su grupe žmonių nebijojau užsikrėsti. Juk Naujoji Zelandija buvo visiškai atskirta nuo pasaulio. Turbūt saugiausia vieta.

Kaip tokiu metu jums pavyko nepalūžti psichologiškai?

Tai buvo nepaprasta kelionė – nuo pat pirmos akimirkos, kai man pasiūlyta galimybė apskritai vaidinti Jane Campion filme. Juk žinojau, ką iki to ji buvo nuveikusi ir kokius nuostabius vaidmenis aktorai sukūrė pagal jos viziją. Mane neįtikėtinai suintrigavo Filas – nepaprastai tragiškas, bet ne vienaplanis personažas. Jaučiau, kad turiu galimybę jį įkūnyti tiksliai. Prisipažinsiu, daug galvojau, ar patirtis filmavimo aikštelėje pateisins mano lūkesčius ir vaizduotę.

Taip, kartais streso lygis gali perpildyti taure, tad būdavo, kad palikęs filmavimo aikštelę automobilyje labai garsiai pasileisdavau muziką arba norėdamas atsipalaiduoti išgerdavau alkoholio. Kaip ir visi kiti. Aišku, tai labiau lėmė išoriniai veiksniai, tačiau pats darbas, kasdienis aktoriaus gyvenimas suteikė jėgų ir pasitenkinimo. Žinoma, kartais nebuvau visiškai tikras, ką Filas galvoja. Bet tai tik akimirkos, kurių aktorius nebijo, veikiau apie jas svajoja.

Kalbėti apie fizinį pasirengimą nepadoru, bet norisi paklausti apie ruošimąsi vaidmeniui, nes ekrane matyti išpūdinga fizinė jūsų transformacija. Jūsų personažas neįtikėtinais plonas, bet raumeningas, pasitempęs. Toks kūnas puikiai tinka šiam konkrečiam filmui.

Be jokios gėdos prisipažinsiu, kad tai įvyko šiek tiek atsitiktinai. Filmuodamasis pas Campion intensyviai treniravausi, nes pagal grafiką iškart po paskutinių filmavimų turėjau keliauti į naujojo filmo „Daktaras Streindžas“ („Doctor Strange in the

Multiverse of Madness“, 2022) filmavimo aikštelę. Svarmenų kilnojimas ir plaukimas buvo mano antroji pamaina, o kadangi grafikas labai sudėtingas, treniruotis turėjau labai daug. Žinoma, „Daktaro Streindžo“ filmavimai buvo atidėti, tačiau treniruotės pasiteisino, nes tuo prakaistu ir išpuoselėtu kūnu buvau artimesnis Savage'o aprašytam Filui. Pasirodė, kad fiziniai duomenys labai svarbūs pasakojant apie tai, koks yra mano herojus, kaip sunkiai jis dirba, koks yra ryžtingas, stiprus, bet stokojantis švelnumo ir subtilumo. Tvirtame kūne jis tarytum norėjo paslėpti visą savo nesaugumą ir abejones.

Šiam vaidmeniui reikėjo išlavinti daug įgūdžių, kurie šiandien laikomi gana neįprastais.

Mano įgūdžiams groti bandža neabejotinai padėjo trys mėnesiai pertraukos tarp filmavimų. Be to, išmokau jodinėti žirgu ir švilpti pro dantis. Turėjau išmokti ir drožinėti medį. Pačiam dar nepavyko pagaminti stalo, tačiau pagaminau kėdžių komplektą, vieną iš jų net galite pamatyti filme. Kalvystė taip pat buvo įtraukta į sąrašą. Nukaliau arkliui pasagą, kurią atidaviau Campion.

Filme taip pat yra scenų, kuriose kastruojami buliai ir diriami gyvūnų oda, – tam ruošiausi ir lankiausi pas taksidermininką. Tačiau sunkiausia buvo išmokti viena ranka susisukti cigaretę. Šiam įgūdžiui reikėjo daug praktikos. Bet koku atveju dėl sumanaus montažo viskas atrodo daug geriau.

Arkliai, peiliai, gyvūnų oda – pagal Filą, tai labai vyriška veikla. Ar jūs taip pat apibrėžiate vyriškumą tokiomis sąvokomis?

Ne, man vyriškumas reiškia būti nuoširdžiam su pačiu savimi. Manau, Filas dramatiškas dėl to, kad jam trūksta nuoširdumo ir tikrumo. Jis visur veikia tinkamai, visiškai pasineria į darbą rančioje, vadovauja darbuotojams, puikiai valdo verslą, tačiau slepia kažką, ko negali išreikšti, nenori pripažinti.

Mano nuomone, vyriškumas – visų šių elementų darna. Laimė, šiandien gyvename daug tolerantiškesniais laikais, kai, nors kartais vis dar sunku, galite būti tuo, kuo norite. Ir būti priimti.

PAGAL UŽSIENIO SPAUDĄ PARENGĖ S. L.

Įsikibus į svajones

Nauji filmai – „Gucci mados namai“

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Lietuvių žiniasklaida mėgsta istorijas apie lietuviškas pelenes, užkariavusias užsienio milijonierių širdis. Tačiau, būkime atviri, tai nykios istorijos, apvalytos nuo nešvarių peleniškų paslapčių, dvelkiančios perdėta pagarba dideliems pinigams, kurie Lietuvoje jau tapo priklausymo elitui sąlyga. Toks požiūris būdingesnis amerikiečiams, bet Ridley Scotto filmas **„Gucci mados namai“** („House of Gucci“, JAV, Kanada, 2011) siūlo jo atsisakyti ir patyrinti panašių šeimų anatomiją. Filmą sukurtas pagal 2001-aisiais pasirodžiusią Saros Gay Forden knygą, o Scottas joje aprašyta istorija susidomėjo dar 2006 metais. Tada jis planavo pagrindiniams vaidmenims kviesti Angeliną Jolie ir Leonardą DiCaprio. Filmo apie Gucci šeimą idėja tada žlugo, bet nemirė, keitėsi terminai, režisieriai (buvo minimas net Wong Kar-wai). Galiausiai sumanymą per pandemiją įgyvendino pats Scottas. Ekranuose pasirodęs filmas ilgas, trunka beveik tris valandas, nors režisierius planuoja siūlyti namų ekranams dar ilgesnę savo režisūrinę jo versiją.

Dramatiška ir iš dalies kriminalinė Maurizio Gucci ir Patrizios Reggiani santykių istorija filme virto pasakojimu apie turtų

trokštančią moterį, kuri sugriauna legendomis apipintus mados namus, tiksliau, jie atsiduria svetimose rankose. Lady Gagos suvaidinta Patricija, vakarėlyje netikėtai sutikusi Mauricijų, iškart supranta, kad tokio grobio paleisti negalima, antraip teks ir toliau svajoti, žiūrint į švytinčias Gucci mados namų vitrinas. Ji apsukriai suvilioja teisės mokslus studijuojantį paveldėtoją, nors Mauricijaus tėvas Rodolfas mato ją tik kaip turtų medžiotoją. Bet vestuvės neišvengiamos, kaip neišvengiamas ir susitaikymas, kurio Patricija sieks užmegzdama santykius su Mauricijaus dėde Aldo. Nors mados namai priklauso Rodolfui ir Aldui, būtent pastarasis yra vizionierius. Kol Rodolfas savo prabanguose namuose prisimena praeitį ir nenori nieko keisti, Aldas siekia plėsti verslą, steigti parduotuves Japonijoje, ieškoti naujų kelių. Tuo pasinaudos ir Patricija: ji įtikins Aldą, kad Mauricijus gali būti puikus padėjėjas. Mauricijaus verslas nedomina, bet Patricija jį įtikina tuo užsiimti. Po Rodolfo mirties 1983-aisiais prasideda kova dėl valdžios ir kartu kelias į mados namų žlugimą. Viena svarbiausių šios kovos veikėjų ir tapo Patricija.

Scottas stengiasi šeimos konfliktą apvalyti nuo išorinių veiksnių ir kuo daugiau vietos ekrane palikti Patricijai. Ji intriguoja, supriešina

Aldą ir jo nevykėlį sūnų Paolą, verčia Mauricijų priimti sprendimus, kurių priimti jis paprasčiausiai nemoka. Pamažu ji vis labiau griaua šeimą. Tikslas – ne tik pinigai, nors Scottas ir rodo prabangius poros namus Niujorke, bet už kadro liko daugybė Gucci dvarų įvairiose pasaulio vietose, prabangios jachtos ir kitokie turtuolių fanaberijos pasireiškimai. Scottas jų nerodo neatsitiktinai: jam svarbu pabrėžti neįtikėtiną Patricijos ambicijas, kurios, deja, neturi pagrindo – išsilavinimo, skonio, patirties. Tai režisierius pavergia ir poros išsiskyrimo motyvu. Ilga scena, kai Alpių kurorte Patricija pasakoja Mauricijaus draugams apie Paryžių, nesuprasdama, kad demonstruoja savo prasčiokiškumą, tampa lūžio tašku. Mauricijus nusprendžia, kad jam reikia kitos moters. Vis dėlto toks paaiškinimas neatrodo įtikinamas, nors Adamas Driveris subtiliai perteikia savo personažo dvejones ir sugeba jo prabangos troškimą ar nemokejimą būti tikru verslo rykliu paverti savaip net simpatišku bruožu.

Kad ir kaip atrodytų keista, „Gucci mados namai“ – kamerinis filmas. Lady Gaga kadre yra beveik visą laiką: Patriciją matome triumfuojančią, nuoširdžiai mylinčią, valdingą, vilkinčią kičinius prabangius drabužius, lyg tai būtų antroji oda, nesugebančią susitaikyti su tuo, kas

Kadras iš filmo „Gucci mados namai“

jai atrodo pralaimėjimas, manančią, kad pergudravo visus, pasitikinčią būrėja, kuri galiausiai ir paskatins nužudyti neištikimąjį Mauricijų. Lady Gaga vaidina pagal visas Holi-vudo taisykles: persikūnija, vaidina kūnu ir visą filmą kalba angliškai neva su itališku akcentu, kuris man labiau primena rusišką, įterpdama itališkus žodelius, kai kiti personažai italai kalba „amerikietišškai“ be jokio akcento. Iš pradžių tai trikdo, filmui įpusėjus pradedi tai priimti kaip Lady Gagai būdingą, sakyčiau, pernelyg amerikietišką manierą pareikšti apie savo išskirtinumą. Bet ekrane jos akivaizdžiai per daug. Nesu įvairialypių Lady Gagos talentų gerbėja, bet neabejoju, kad vaidmuo sulauks „Oskaro“ nominacijos. Scottas, regis, ir nesistengia suvienodinti aktorių ansamblio. Čia solistas yra kiekvienas: ir Aldą tradiciškai suvaidinęs Alas Pacino, ir Rodolfo aristokratizmą pabrėžiantis Jeremy Ironsas, ir ekscentriškumu garsėjantis Jaredas Leto – žiūrėdamas į Paolą, retas jį iškart atpažins. Nustebino nebent Salma Hayek – jos būrėja atrodo bene mįslingiausias

personažas, gal todėl, kad aktorė nepašykštėjo ironijos.

Pamačiusi reklaminius „Gucci namų“ klipus pamaniau, kad Scottas užsimojo sukurti kažką panašaus į hollywoodinę sagą, bet filmui labiau tinka viename epizode, kai rodomas Armani madų demonstravimas, nuskambanti jauno vokiečių dizainerio frazė, esą Gucci – tai pigi operetė. Regis, tai ir raktas į filmo stilių. Scottas nuolat supriešina vaizdą ir garsą, rimtas ar net dramatiškas scenas palydėdamas ironiškai skambančiais populiarių dainų ar net operų motyvais. Ironiškų užuominų filme daug – užtenka prisiminti Mauricijų Alpių vilos scenoje, kai jis mąsliai žiūri į savo vestuvių fotografiją, ar sergantį išbadėjusį šunį, besisukiojantį po prabangią puotą šeimos dvare Toskanoje. Scottas, regis, ironizuoja ir dėl neregėtais tempais išpopuliarėjusių filmų pagal „tikras istorijas“, kuriuose vis dažniau pradeda vyrauti muilo operos taisyklės. Gal todėl žiūrėti „Gucci mados namus“ nenusbosta, net ir žinant, kuo baigsis ši plėšrios Pelenės istorija.

Kino naujienos trumpai

Loznicos filmas „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ pelnė pagrindinį IDFA apdovanojimą

Tarptautiniame Amsterdamo dokumentinių filmų festivalyje IDFA pagrindiniu prizų apdovanotas režisieriaus Sergejaus Loznicos filmas „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“. Anot festivalio žiuri, Loznicos filmas pasirodė stipriausias visais aspektais: „Tai didžiulis laimėjimas. Režisierius visapusiškai tiria vieno žmogaus, vienos tautos ir vieno istorinio momento vaidmenį vis dar besiskleidžiančiame pasauly-nės kovos už laisvę kontekste.“

Filmas „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ IDFA festivalyje pelnė net du apdovanojimus – už geriausią montažą apdovanotas Danielius Kokanauskis.

„Tai prasmingas filmas. Dėl to ypač džiaugiamės, kad jis sulaukė pasaulinio dėmesio, kad lietuvių tautos kelio į laisvę istorija, kurią taip meistriškai dekonstruoja režisierius Loznica, padedamas vieno iš nepriklausomybės judėjimo pradininkų profesoriaus Vytauto Landsbergio, jau yra išgirsta Vakaruose“ – sako filmo prodiuserė Uljana Kim.

Filmas „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ Lietuvos kino teatrų žiūrovams bus pristatytas sausio mėnesį.

Konkursinės programos „Envision“ nugalėtoju tapo Karimo Kassemo filmas „Aštuonkojis“ („Octopus“), kuriame pasakojama apie Beiruto uosto sprogimo padarinius. „Šiame filme plėtojama unikali vaizdų kalba <...>. Jis sukurtas su didžiule pagarba tragedijai, o istorija tarsi pasakojama vidiniu balsu. Nepateikiama jokių atsakymų, tik klausimai apie gyvenimą katastrofos akivaizdoje“, – įvertino žiuri, kurią sudarė Andrea Arnold, Joe Bini, Charlotte Serrand ir Akramas Zaatari.

Blaževičiaus „Bėgikė“ – geriausias Baltijos šalių filmas Talino kino festivalyje

Taline vykusiame kino festivalyje „Juodosios naktys“ pagrindiniu prizų apdovanota Andreaso Kleinerto drama „Brangusis Tomai“ („Lieber Thomas“). Nespalvotoje istorinėje biografinėje juostoje pasakojama apie Rytų Vokietijos rašytojo ir kino kūrėjo Thomo Brascho, kurį suvaidino Albrechtas Schuchas, kovas. Schuchas taip pat buvo pripažintas geriausiu aktoriumi. Tarptautinė žiuri, kuriai vadovavo Europos kino akademijos pirmininkas Mike’as Downey, filmą gyrė už „meistrišką biografinės formos realizavimą“.

Lenkų režisierius Wojciechas Smarzowski, sukūręs filmą „Vestuvės“ („Wesele“), kuriame karo laikų tragedijos susipina su šiuolaikinių vestuvių istorijomis, tapo

geriausiu režisieriumi. Smarzowski taip pat pelnė geriausio scenarijaus apdovanojimą.

Baltijos šalių konkursinės programos apdovanojimu įvertintas Andriaus Blaževičiaus filmas „Bėgikė“. Šioje programoje šiemet varžėsi 13 filmų, tarp kurių – Algimanto Puipos „Sinefilija“, Lauryno Bareišos „Piligrimai“, Emilio Vėlyvio „Piktųjų karta“ ir Sergejaus Loznicos „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“.

Tomas Fordas apie Ridley Scotto „Gucci mados namus“

Tomas Fordas, kuris dešimt metų dirbo „Gucci“ kūrybos vadovu ir išgelbėjo mados namus nuo bankroto, pagyrė naujausio Ridley Scotto filmo „Gucci mados namai“ neprikaištingus kostiumus, stulbinančias dekoracijas, operatoriaus darbą, taip pat Adamo Driverio ir Lady Gagos vaidybą, bet kartu žurnale „Air Mail“ rašo nesuprantantis, ar filmas turėjo būti farsas, ar jaudinanti gobšumo istorija.

„Dažnai garsiai juokiais, bet ar turėjau juoktis?“ – klausia jis. Pasak Fordo, ekrane išvydęs Alą Pacino, kuris įkūnijo Aldo Gucci, o Jaredas Leto – jo sūnų Paolo Gucci, nebuvo visiškai tikras, ar nežiūri „Saturday Night Live“ pasakojimo versijos. Dizaineris ir režisierius kritikuoja filmą dėl vaidmenų, kurie, jo manymu, buvo išpūsti turint tikslą pritraukti garsių aktorių. Taip pat scenų, kurios

„Makbeto tragedija“

turėjo atsidurti ant montažinės grindų, bet liko tik tam, kad aktoriai turėtų „ką vaidinti“. Dėl to filmas prigriestas nereikalingų scenų ir žiūrovas neturi laiko artimiau susipažinti su pagrindiniais istorijos veikėjais.

Fordas prisipažino, kad jam buvo sunku atskirti tikrovę nuo blizgios, stipriai lakuotos muilo operos, kurią matė ekrane. O įdomiausias jam pasirodė Salmos Hayek vaidmuo, mat jos vyras yra dabartinis „Gucci“ savininkas. „Pažiūrėjęs filmą, kelias dienas jaučiau didelį liūdesį, kurį, manau, pajus tik tie, kurie pažinojo veikėjus ir žinojo pačią pjesę, – baigia jis savo tekstą. – Sunku buvo įžvelgti humorą ir kempą tame, kas buvo taip kruvina. Tikrame gyvenime niekas nepriminė kempo. Kartais viskas atrodė absurdiška, bet galiausiai įvyko tragedija.“

Pasirodė Joelio Coeno filmo „Makbeto tragedija“ reklaminis klipas

Pasirodė antrasis Joelio Coeno filmo „Makbeto tragedija“ („The Tragedy of Macbeth“) reklaminis klipas. Filme pagrindinius vaidmenis kuria Denzelis Washingtonas ir Frances McDormand. Tai pirmas Joelio Coeno filmas, prie kurio neprisidėjo jo brolis Ethanas.

„Makbeto tragedijos“ premjera numatyta gruodžio 25 d., o nuo sausio 14 d. filmas bus rodomas „Apple TV+“ platformoje.

Reklaminį klipą pasižiūrėti galima čia: https://www.youtube.com/watch?v=Bk6VArB6_us.

PARENGĖ ILONA VITKAUSKAITĖ

Bevardžio miesto pasakojimas

Nauji filmai – „Miestas prie upės“

ELENA JASIŪNAITĖ

Latvių režisieriaus Viesturo Kairišo vaidybinis istorinis filmas **„Miestas prie upės“** („Pilsēta pie upes“, Latvija, Lietuva, Čekija, 2020) pasakoja jauno vyro Ansio (Dāvis Suharevskis) istoriją, vykusią paskutiniais tarpukario ir Antrojo pasaulinio karo metais. Metęs tarną darbą turtingų vokiečių šeimoje, jis grįžta į gimtąjį miestelį prie upės slaugyti mirštančio tėvo. Bevardžiam mieste yra viskas, ko reikia paprastam gyvenimui: bažnyčia, kultūros namai, paplūdimys, savivaldybės pastatas, vaistinė ir žydo Bernšteino ūkinių prekių krautuvėlė. Ansis įsidarbina miestelio dailininku – rūpinasi gatvių, pastatų ir kabinetų užrašais, nors svajoja būti tikru tapytoju ir laisvu nuo darbo laiku piešia gyventojų portretus. Nacionalistinį Ulmanio režimą keičia į Latviją įžengę komunistai, juos – naciai, tada – vėl komunistai. Vieno diktatoriaus gipsinis biustas užkasamas rūsyje ir į jo vietą pastatomas identiškas, tik su kita galva (netrukus rūsysis tampa biustų kapinėmis), o situacijos absurdas atsiskleidžia per Ansio tepuku perpiešiamas lenteles: žalius apvadus keičia raudoni, vienus gatvių pavadinimus – kiti, ir niekas nebesivargina jų prisiminti, nes

žino, kad lentelę tuoj vėl uždengs naujas dažų sluoksnis.

Ansio gyvenimas nėra paprastas ir dėl meilės trikampio, į kurį jis įsivelia: dėl religinių priežasčių jis negali vesti mylimos žydaitės Zislės (Brigita Cmuntová), o jausmus dar labiau sujaukia į miestelį atvykusi vaistininko dukra latvė Naiga (Agnese Cīrule). Įstrigęs tarp trijų valdžių, dviejų moterų ir prie vienos lemtingos upės, miestelio dailininkas Ansis mokosi išlikti ir, svarbiausia, išsaugoti žmogiškumą laikotarpiu, kai vakarykštis „geras“ šiandien tampa „blogu“, ir niekas nežino, kuris draugas rytoj taps išdaviku.

Upė filme simbolinė nuo pirmųjų jos pasirodymų kadre – pamatysime ne vieną alegorišką sceną, kurioje Ansis į ją įsibridęs laukia apvalymo. Prie upės Ansis sutinka savo mylimąsias, ją plukdomi kariai ir mirtininkai, o finalinėse scenose jos dugne nugula ir Ansio išmestas ginklas. Upe pirmyn atgal plaukioja ir laivas „Baltoji gulbė“, pavadinimą ir savo funkciją sėkmingai keičiantis kartu su besikeičiančiais režimais. Laivas ir jo senasis kapitonas (Juozas Budraitis), regis, tokie pat amžini kaip ir pati upė. Kapitonas lyg mitinė būtybė, plukdanti mirusiųosius, Ansj veda per visus pragaro ratus. Nors ir mažakalbis, jis Ansio gyvenime pasirodo kas

kartą, kai šiam tenka peržengti gyvybės ir mirties upę – tą pačią ir kartu vis naują. Iš tiesų užuomina į Dantę filme pastebima ne kartą: net ir piešdamas Bernšteino portretą, jam į rankas Ansis įduoda „Dieviškąją komediją“.

Ansio pasaulyje tiesus horizontas neegzistuoja. Per visą filmą vaizdas nuolat pasviręs į kairę arba dešinę, daugiau arba mažiau, niekada nėra tiesus. Jis organiškai atliepia susvyravusį Ansio vidinį pasaulį ir kartu – įsivyravusį politinį chaosą, sugriovusį harmoningą, ramų viso miestelio gyvenimą. Pastovus „Mieste prie upės“ tik nepastovumas: režisierius sąmoningai pasirenka cikliškai kartoti tas pačias schemas – perpiešiamas lenteles ir pavadinimus, laidojamus diktatorių biustus ir upe plaukiojantį laivą, o kiekvieną pokytį lydi besikartojantis komiškai tragiškas muzikinis motyvas.

Iš pirmo žvilgsnio ir Ansio mylimosios Zislė bei Naiga atrodo kaip viena kitos priešingybė. Tačiau iš tiesų jos, kaip ir visi kiti, tėra aplinkybių aukos – nei geros, nei blogos, tiesiog sudėtingomis aplinkybėmis besistengiančios bet kokia kaina išlikti. Nacių grėsmę jaučianti žydė – prisidėdama prie komunistų, į komunistų tremtinių sąrašus įtraukta latvė – simpatizuodama naciams. Vis dėlto šansą išgyventi jos turi tik naivoko Ansio dėka – nejauchiančio

Kadras iš filmo „Miestas prie upės“

simpatijų nėra vienai pusei, tik tyliai dirbančio savo darbą, kad ir kieno valdžia tuo metu būtų miestelyje. Vietoj politinių idealų pasirinkęs moralinius, Ansis išlaiko sąmoningumą net tada, kai paties gyvybei kyla grėsmė, o patogus vaikystės draugo Andreaso (Aidas Jurgaitis) siūlomas gyvenimas tampant nacių šnipu – ranka pasiekiamas. Ir filmo pabaigoje iš Ansio akių srūvant ašaroms (o gal ir pačiai upei) lengva suprasti, kad kvailasis miesto dailininkas iš tiesų yra protingiausias iš visų.

Pažiūrėjus filmą „Miestas prie upės“ sunku negalvoti apie paraleles su 2019 m. pasirodžiusiu Raimundo Banionio „Purpuriu rūku“. Ir ne tik todėl, kad abu

režisieriai į sudėtingą istorinį laikotarpį nusprendė pažvelgti lengvai, su švelniu humoru. Lietuvos žydas Joškė ir latgalis Ansis (įdomu ir tai, kad filmuose vienas prabyla pakruojiškių, kitas – latgalių tarme) – ne baimiai herojai, o laiko ir aplinkybių įkaitai, brenę ir bandę išlikti prieštaravimų ir moralinių iššūkių kupiname besikeičiančių politinių įvykių fone. Rūkų kaimelis, ko gero, tikrai galėjo egzistuoti ir Latvijoje, kaip ir bevardis miestas prie upės – Lietuvoje. Veikiausiai tai liudija istorijos universalumą, apie kurį taip mažai kalbama (ar kaltas tautinis egocentrizmas?): bendrų patirčių, o ir žaizdų, turime daugiau nei galbūt kartais manome.

Šalutinis laisvės efektas

Krėslė prie televizoriaus

Jaceko Borcucho filmo **„Saldi dienos pabaiga“** („LRT Plius“, 9 d. 22.03) herojė – lenkų poetė, Nobelio premijos laureatė, moralinis autoritetas. Lenkijoje įvedus karinę padėtį, ji liko Italijoje. Marija Linde (Krystyna Janda) kartu su vyru jau daug metų gyvena provincijoje, etruskų mieste Volteroje. Marijos ir jos artimųjų gyvenimą aukštyn kojom apverčia politiškai nekorektiška kalba, poetės pasakyta atsiimant miestelio garbės pilietės vardą. Tačiau ji ne tik sukiršina gyventojus, bet ir kelia aktualius klausimus apie šių dienų Europą. Tie klausimai aktualūs ir pas mus, kai Lietuvos pasienyje nuo šalčio ir bado miršta žmonės.

2019-aisiais pasirodžius filmui, Borcuchas sulaukė klausimo, ar tai nėra dar vienas menininko pasisakymas apie byrančią Europą. Jis atsakė: „Be abejo, Europa keičiasi. Bet ar baigiasi? Tam tikra prasme taip, nes nyksta pasaulis, kurį pažįstame. Tik ar naujasis tikrai bus blogesnis? Iš įpratimo nenorime permainų. Kai kam atrodo, kad europiečiai vis dar įsimylėję XIX a. inteligentijos etosą, bet inteligentai

jau liovėsi būti autoritetais, išsilavinę žmonės niekinami. Pildosi Warholo pranašystė, kad kiekvienas turės savo penkias minutes, kad jau nebėra geresnių ir blogesnių. Ta pabėgėlių banga, kuri išgąsdino Europą ir pažadino populistus, davė jiems degalų, – tik pradžia. Turiu galvoje visai ne karą. „Ten“ baigiasi vanduo ir darosi vis šilčiau, tad žmonės ir toliau ieškos Europoje prieglobsčio. Vienintelis dalykas, kurį galime padaryti, – pagaltuoti, kaip tai pavyks suvaldyti. Kad 2050 m. didžioji Europos dalis bus musulmoniška, nekelia abejonių. Net ir nepriimant išeivių. Ne vieną dešimtmetį čia gyvenančių islamo išpažintojų šeimose yra po šešis vaikus, kiekvienas jų turės savo šešis ir, kaip „Pasidavime“ aprašė Houellebecqas, viešai balsuojant Europa keisis. Žvelgdami iš mokslinės ateistų, agnostikų, laisvų žmonių perspektyvos turėtume to bijoti, bet ar tikrai bus blogai? Vienas iš mano imperatyvų šiame filme buvo sukurti veikėją, kuris nebus įpainiotas į politkorektiškumą. Tokį, kuris nekalbės nieko nereiškiančiais sakiniais, turės asmeninės drąsos sakyti

tai, kas vadinama arba yra sunkūs dalykai. O kad pasakys per daug? Jandos herojė yra poetė ir tai šalutinis meninės laisvės efektas. Kurdamas filmą suvokiau, kad taip pat esu meno vartotojas, kad mums liko tik menininkai. Tik jie kalba apie sunkius dalykus, kalba nuoširdžiai, provokuojančiai. Žiūriu į mūsų politinę klasę ir jei į šalį pastumtume prioritetus, ideologiją, estetinius sumetimus, visų pasisakymų stilius ir retorika būtų panašūs. Iš vieno, kitų ar trečių lygiai taip pat neišgirsi svarbių deklaracijų.“

Lietuvoje populiarius norvegas Jo Nesbø rašo ne tik detektyvus, bet ir serialų scenarijus. Pagal jo sumanymą sukurtas nelabai politiškai korektiškas serialas „Okupacija“ apie rusų okupuotą Norvegiją. Gal atėjo laikas jį vėl parodyti? O kol kas **LRT šįvakar (3 d. 23 val.)** siūlo Nesbø romano **„Sniego senis“** ekranizaciją. Skačiau ne visus vienuolika Nesbø romanų apie Harį Holą, bet mėgstu šį prasigėrusį, pavargusį, savo tautiečiais besišlykštinantį ir egzistencinius klausimus dažnai užduodantį policininką. Kad tai vaidmuo Michaelui Fassbenderiui – net nesuabejojau.

„Saldi dienos pabaiga“

Tikėjausi, kad švedų režisieriui Tomui Alfredsonui pavyks romaną perkelti į ekraną, juolab kad tarp prodiuserių puikuojasi ir Martino Scorese's pavardė. Deja. Tokio išskydusio detektyvo seniai neteko matyti ir, matyt, kalta ne knyga, bet kūrėjų nesugebėjimas suprasti, kas jiems rūpi labiau – sudėtingų problemų persekiojamas policininkas, vaikystėje traumą patyręs, bet, regis, iš siaubo filmų atklydęs žudikas maniakas ar atvirukiniai, šalčio ir sniego sukaustyti Diono Beebe nufilmuoti Norvegijos peizažai, kurių paslaptingumą pabrėžia už kadro skambantys Edwardo Griego „Norvegiški šokiai“.

Žmonijai jau ne kartą teko keisti požiūrį į save. Užtenka prisiminti Koperniką ar Darviną. Bet dabar vis dar gyvename Sigmundo Freudo eroje. Tai jis atrado iki tol

nežinomą žemyną – mūsų pasąmonę. 1962 m. sukurtas Holivudo ir *film noir* klasiko Johno Hustono filmas **„Froidas“** („LRT Plius“, 4 d. 21 val.) pasakoja apie pirmuosius savarankiškus mokslininko darbo metus, kai kolegos nepriėmė nei jo požiūrio į žmogaus psichiką, nei naujų gydymo metodų. Filmą ir tada, ir dabar kelia daug klausimų (ypač turint omenyje milžinišką biografinių filmų bangą), pirmuosius net devynių valandų scenarijaus variantus parašė Jeanas-Paulis Sartre'as, kurio pavardės po konflikto su režisieriumi titruose neliko, bet sunku įsivaizduoti, kas geriau už Montgomerį Cliftą suvaidintų mokslininką ties savo genialumo suvokimo riba.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos

VILNIUS

Nacionalinė dailės galerija

Konstitucijos pr. 22

Naujas žvilgsnis į XX a. II pusės – XXI a. Lietuvos dailę

Tarptautinė paroda „Jonas Mekas ir Niu-jorko avangardas“ Projekto „Kažkoks keistas menas“ dalyvių paroda „O kur žmonės?“

Radvilų rūmų dailės muziejus

Vilniaus g. 24

Aldo Giannotti paroda „Muziejus performanse“ Paroda „Protesto menas: sovietmečio nepaklusnieji“ (Vladimiro Tarasovo Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui dovanota kolekcija)

Vilniaus paveikslų galerija

Didžioji g. 4

Stanislovo Bohušo–Sestšencevičiaus kūrybos paroda Paroda „*Hommage* donatoriams. Vilniaus paveikslų galerijos pradžia“ Paroda „Pranciškus Smuglevičius. Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“

V. Kasiulio dailės muziejus

A. Goštauto g. 1

Paroda „Veidai ir dvasios“, skirta Antano Mončio 100-osioms gimimo metinėms

Lietuvos nacionalinis muziejus

Arsenalą g. 1

XI Baltijos medalių trienalė Masinių trėmimų pradžios 80-osioms metinėms skirta paroda „Negalėjau neparasyti“: pasakojimas apie tremtį“

Senasis arsenalas

Arsenalą g. 3

Paroda „Ar galima šnekėtis man su jais?“

Istorijų namai

T. Kosciuškos g. 3

Lietuvos totorių religinių knygų paroda „Maldos, burtai ir šafranas“

Gedimino pilies bokštas

Arsenalą g. 5

Gedimino pilies bokšto ekspozicija

Vilniaus gynybinės sienos bastėja

Bokšto g. 20 / 18

Paroda „Nuo titnago iki parako: ginklai amžiams bėgant“

Kazio Varnelio namai-muziejus

Didžioji g. 26

Kazio Varnelio darbų ekspozicija

Signatarų namai

Pilies g. 26

Ekspozicija „XX a. pradžios tautinio atgimimo ir nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo istorija (1900–1918)“

Valdovų rūmai

Katedros a. 4

Dr. Prano Kiznio paveikslų galerija Vieno šedevro tarptautinė paroda „Šlovin-gas, didis ir neregėtas įvykis: 1611 m. Maskvos caro priesaika“

Vieno šedevro tarptautinė paroda „Kuni-gaiškčio Boguslavo Radvilos portretas“ Tarptautinė paroda „Kad tėvynė gyvuotų. Lietuva ir Lenkija 1791 m. konstitucijos epochoje“

Bažnytinio paveldo muziejus

Šv. Mykolo g. 9

Paroda „Šv. Dominykas ir šv. Hiacintas Lietuvoje: aštuoni atminties šimtmečiai“ Paroda „Štai žvaigždė! Gimimo scena: nuo Alpių kalnų iki Baltijos jūros“

MO muziejus

Pylimo g. 17

Fotografijos paroda „Permainų šventė“ „Jaunojo tapytojo prizo“ konkurso dalyvių paroda

Lietuvos meno pažinimo centras

„Tartle“

Užupio g. 40

Paroda „Laisvėje ir nelaisvėje. Lietuvos dailė 1945–1990“

Vilniaus muziejus

Vokiečių g. 6

Paroda „Neįgyvendinti XX amžiaus Vilniaus projektai“

VDA parodų salės „Titanikas“

Maironio g. 3

Aušros Vaitkūnienės darbų paroda „Pripu-čiamas meno muziejus“

iki 11 d. – paroda „Vladislovas Daujotas (1921–2009): tekstilininko dosjė“

Adomo Galdiko muziejus

Arklių g. 20-1

Paroda „Žvelgiu į peizažą...“

Galerija „Kairė–dešinė“

Lataką g. 3

Kunigundos Dineikaitės darbų paroda „Peizažo metamorfozės“

Prospekto fotografijos galerija

Gedimino pr. 43

iki 11 d. – Justynos Gorniak personalinė paroda „Dvi nebaigtos istorijos apie viltį ir tikėjimą“

Vilniaus fotografijos galerija

Stiklių g. 4

Mildos Kiaušaitės (fotografijos) ir Dovilės Zelčiūtės (tekstas) paroda „Palengva (ati) tirpsta“

Pamėnkalnio galerija

Pamėnkalnio g. 1

iki 4 d. – Elenos Antanavičiūtės kūrybos paroda „Kūne“

Galerija „Vartai“

Vilniaus g. 39

nuo 9 d. – grupinė paroda „Odd Attractor“ (Viltės Bražiūnaitės, Tomo Sinkevičiaus, Vikos Prokopavičiūtės kūriniai)

Galerija „Arka“

Aušros Vartų g. 7

Paroda „Vladislovas Starevičius – animaci-jos pasaulio pionierius“ (Torūnės šiuolaiki-nio meno centras) nuo 3 d. – Vaivos Kovieraitės-Trumpės eks-perimentinės grafikos paroda „Kitos vietos / The Other Places“

Dailininkų sąjungos galerija

Vokiečių g. 2

iki 4 d. – Ievos Naginskaitės (1921–2012) kūrybos retrospektyva „Ką padarė žirkklės“

Galerija „Meno niša“

J. Basanavičiaus g. 1 / 13

Lino Blažiūno darbų paroda „Šviesupė“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus

Pilies g. 40

iki 12 d. – Reginos Ievos Bertašiūtės (1940–2020) pastelių paroda

nuo 4 d. – paroda „Puškinai svečiuose pas Šlapelius“

Paroda „Šv. Varvaros (Barboros) koplyčios fasado ikonos bei interjero vitražas“

(AV17) galerija

Totorių g. 5

Krzysztofo Franaszeko paroda

Vilniaus rotušė

Didžioji g. 31

Ivos Mrázkovos paroda „Erdvės poezija“ Aistės Kisarauskaitės paroda „Tobula vieta gyventi“

Jono Meko vizualiųjų menų centras

Malūnų g. 8

Videoinstaliacija „Pažinti Joną Meką: Laiš-kai iš niekur“

Samuelio Bako muziejus

Naugarduko g. 10 / 2

Angelikos Sher (Izraelis) darbų paroda

Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus

Pamėnkalnio g. 12

Holokausto ekspozicija

Energetikos ir technikos muziejus

Rinktinės g. 2

nuo 4 d. – fotografijų paroda „Uždaros teri-torijos: tėkmėje“

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija

Vilniaus g. 39 / 6

Marijos Marcelionytės–Paliukės darbų paroda „Išrašas: auga menininkų šeimoje“

Užupio meno inkubatoriaus galerija „Galera“ *Užupio g. 2 A* Scenografės Marijos Rubavičiūtės ir juve-lyro Tomo Rimeikos paroda-instaliacija „Sienų dienoraščiai“

Rašytojų klubas

Sirvydo g. 6

Taidos Balčiūnaitės poezijos knygų ilius-tracijų paroda „Stalčiaus lyrika“

S. Vainiūno namai

A. Goštauto g. 2

Aloyzo Stasiulevičiaus darbų paroda

„Harmonija“

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

Gedimino pr. 51

Ievos Naginskaitės (1921–2012) kūrybos retrospektyva „Ką padarė žirkklės“ Paroda „Theatrum libri“

iki 4 d. – Paroda „Praeitis – ateičiai“ iki 4 d. – paroda „Tarp dviejų aušrų: Juozo Urbšio gyvenimas ir liudijimai“ iki 4 d. – paroda „Tarp dviejų aušrų: Juozo Urbšio gyvenimas ir liudijimai“

Vrublevskių biblioteka

Žygimantų g. 1

Agnės Sedleckės piešinių paroda „Metai“

Lietuvos medicinos biblioteka

Kaštonų g. 7

nuo 7 d. – Michailo Aizeno fotografijų paroda „Pakeleiviai ir stebėtojai“

Galerija „Tsekh“

Vytenio g. 6

Evgenijaus Mermano (Izraelis) darbų paroda

„The Rooster Gallery“

Šv. Brunono Bonifaco g. 12

iki 12 d. – Alinos Melnikovos paroda „Green night, sleep tight“

GODŲ galerija

Malūnų g. 6A–12

iki 12 d. – Lenos Chvičijos ir Jurgos Augus-taitytės tapybos paroda „Ką matai?“

Lietuvos nacionalinė filharmonija

Aušros Vartų g. 5

Ričardo Garbačiausko ir fotografo Remigi-jaus Treigio darbų paroda

KAUNAS

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus

V. Putvinskio g. 55

M.K. Čiurlionio tapybos ir grafikos darbai Ekspozicija „Lietuvos dailė XIV–XIX a.“ Paroda „3 x 9 = XXVII: Knygos mėgėjų draugijai – 90“

Paroda „Lietuviški naujametiniai ir kalėdi-niai atvirukai, leisti sovietiniu laikotarpiu“

Kauno paveikslų galerija

K. Donelaičio g. 16

Bendruomenių platformos „Mažosios istorijos“ paroda „Banga“: žmonių balsų kanalas“

Adelės ir Pauliaus Galaunių namai

Vydūno al. 2

Rymanto Penkausko ir Antano Andziulio darbų paroda „Atminties ženklai“

Istorinė Lietuvos Respublikos

Prezidentūra

Vilniaus g. 33

Paroda „Atiduok, ką privalai: 1920–1940 metų Lietuvos Respublikos valstybiniai apdovanojimai“

Paroda „100 reikšmingiausių Pirmosios Lie-tuvos Respublikos įvykių (1918–1940 m.)“

Maironio lietuvių literatūros muziejus

Rotušės a. 13

Paroda „Aš neklajoti negaliu“. Vytauto Ma-černio archyvo įdomybės“

Paroda „Leiskit pranešti, man jau 100 metų!“, skirta Jaroslavo Hašeko romano „Šauniojo kareivio Šveiko nuotyčiai“ išlei-dimo 100-mečiui

Galerija „Meno parkas“

Rotušės a. 27

iki 12 d. – Virginijos Babušytės-Venckūnie-nės personalinė paroda „Užrašai“ Dominyko Sidorovo personalinė paroda „Pabaisa“ Chelsea Coon personalinė paroda „star-spangled“

Parko galerija

M. Valančiaus g. 6

Paroda „Piešinys. Pastelė. Akvarelė“

Kauno fotografijos galerija

Vilniaus g. 2

Portretų paroda „Arnold Newman: Masterclass“

Nacionalinis Kauno dramos teatras

Laisvės al. 71

nuo 8 d. – paroda „Jonas Jurašas. Būties kaina“

J. Zikaro namai

J. Zikaro g. 3

Atnaujinta J. Zikaro darbų ekspozicija

Lietuvos švietimo istorijos muziejus

Vytauto pr. 52

Marco Chagallo darbų paroda „Anticipa-tion of miracle“

Kauno IX forto muziejus

Žemaičių plentas 73

Paroda „Istorijos lūžiai. Vietos atspindžiai“

KLAIPĖDA

Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija

Liepų g. 33

Japonijos fondo paroda „Neprilygstamas japonų meistriškumas“

KKKC parodų rūmai

Didžioji Vandens g. 2

iki 12 d. – Arturo Valiaugos ir Lino Liandz-bergio darbų paroda „Viešų vaizdų privatus gyvenimai“ Klaipėdos fotografijos rezidencijos kūrėjų paroda „Zefyras“

Juozapo Kalniaus fotografijų paroda „Tirpstanti Klaipėda“ Ukrainos menininkės AntiGonna paroda „Velniai“ Tomo Tereko fotografijų paroda „ISoliacija“

Klaipėdos galerija

Bažnyčių g. 6

iki 4 d. – Antano Šerono tapybos paroda „Patirtys 3 ir 5“

Laikrodžių muziejus

Liepų g. 12

Ekspozicija „Laikrodžių konstrukcijų is-torija nuo seniausių laikų iki nūdienos ir laikrodžių formų raida nuo renesanso iki moderno“ Paroda „Laikrodžiai – karališkieji dailės simboliai“

Baroti galerija

Didžioji Vandens g. 2

iki 7 d. – Isroildžono Baroti skulptūros ir Tomo Kiaukos tapybos paroda „Ke[de]lionė“

Galerija „Si:said“

Daržų g. 18

Grupinė paroda „Ultramarinas“ (Raimon-das Daukša, Juozapas Kalnius, Rolandas Marčius, Gintautas Trimakas)

ŠIAULIAI

„Laiptų“ galerija

Žemaitės g. 83

iki 7 d. – Osvaldo Zvejsalnieko (Latvija) tapybos paroda nuo 8 d. – Raimondo Navakausko tapybos paroda „Mano ikonos“ nuo 8 d. – tarptautinė miniatiūrų paroda „Jau atvažiuoja Šv. Kalėda“

Dailės galerija

Vilniaus g. 245

MO muziejaus paroda „Rušių atsiradimas. 90-ųjų DNR“

Fotografijos muziejus

Vilniaus g. 140

iki 12 d. – Aleksandro Ostašenkovo darbų paroda „Kelias į atmintį“ ir „Kitas krantas“

PANEVĖŽYS

Panėvėžio miesto dailės galerija

Respublikos g. 3

Keramikos paviljone – paroda „9 dešimt keramikai“

Egidijaus Radvensko darbų paroda „ Art(e) faktai. Retrospektyva“ Artūro Stančiko paroda „Fragmentai“

Fotografijos galerija

Vasario 16-osios g. 11

Audriaus Balčėčio fotografijų paroda „Van-dens kelias“

PALANGA

Palangos burmistro Jono Šliūpo muziejus

Vytauto g. 23a

iki 12 d. – paroda „Palanga mūsų“

TRAKAI

V. Miškūnaitė, M. Spadaccini, M. Vitulskis, V. Juozapaitis, A. Malikėnas, K. Smoriginas, R. Šilinskaitė, I.B. Juozapaitytė, M. Pleškytė, M. Jankauskas, R. Karpis, L. Norvaišas ir kt. 5 d. 12, 15 val. – S. Mickio „MAMULĖ MŪ“ (libreto aut. A. Šimkus, dainelių tekstų aut. A. Sunklodaitė). Dir. M. Barkauskas, rež. A. Ambrozaitytė 10, 11 d. 18.30 – L.A. Minkaus „DON KICHOTAS“. Choreogr. V. Medvedevas (Rusija), muzikos vad. ir dir. M. Staškus Lietuvos nacionalinis dramos teatras 3,4, 6 d.18 val., 5 d.16 val. <i>Naujojoje salėje</i> – PREMJERA! M. Ivaškevičiaus „MIEGAN-TYS“. Rež. O. Koršunovas, scenogr. G. Makarevičius, kost. dail. D. Bendikas, komp. G. Sodeika, vaizdo projekcijų aut. A. Dzėrve, šviesos dail. V. Vilutis. Vaidina A. Zabotkaitė, A. Pikturnaitė, K. Petruškevičiūtė, N. Savičenko, A. Dainavičius, K. Cicėnas, T. Vaškevičiūtė, V. Anužis, A. Sakalauskas, R. Saladžius, V. Mockevičiūtė, E. Gudavičiūtė, M. Polikevičiūtė, R. Valiukaitė 8 d. 19 val. <i>Naujojoje salėje</i> – R. Ribachiausko „VAIDINA MARIUS REPŠYS“. Rež. M. Jančiauskas 9 d. 19 val. <i>Naujojoje salėje</i> – PREMJERA! É. Louis „KAS NUŽUDĖ MANO TĖVĄ“. Rež. A. Obcarskas, scenogr. L. Liepaitė, kost. dail. F. Vauvillé, garso dizaineris A. Kore-niukas, vaizdo projekcijų aut. A. Gustainis, šviesos dail. D. Urbonis. Vaidina G. Rimeika 10, 11 d. 19 val. <i>Naujojoje salėje</i> – J. Strømgreno „DURYŠ“. Rež. J. Strømgrenas Valstybinis jaunimo teatras 3 d. 19 val. <i>Salėje 99</i> – A. Vološinos „MAMA“. Rež. I. Kaniušaitė 4 d. 18.30 – Ö. von Horvátho „VIENOS MIŠKO PASAKOS“. Rež. Y. Ross 5 d. 12 val. <i>Salėje 99</i> – V.V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“. Rež. A. Vidžiūnas 7 d. 18.30 – Dante’s Alighieri „INFERNO-PARADISO“. Rež. E. Nekrošius (teatras „Meno fortas“) 8 d. 118.30 – „CINKAS (ZN)“ (pagal S. Alek-sijevič knygas). Rež. E. Nekrošius	9 d. 19 val. <i>Salėje 99</i> – „FIKCIJOS“ (J.L. Bor-geso apsakymų motyvais). Rež. A. Juška 10 d. 19 val. – W. Shakespeare’o „OTELAS“. Rež. O. Koršunovas (OKT / Vilniaus miesto teatras) Vilniaus mažasis teatras 5 d. 12 val. – teatralizuota ekskursija vaikams 7 d. 18.30 – W. Gibsono „DVIESE SŪPUO-KLĖSE“. Rež. U. Baialievas 8 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGAS-KARAS“. Rež. statytojas R. Tuminas, rež. A. Dapšys 9 d. 18.30 – „FANTAZIJUS“ (pagal A. de Mus-set pjesę). Rež. G. Tuminaitė 10 d. 18.30 – J. Tumo-Vaižganto „DĖDĖS IR DĖDIENĖS“. Rež. G. Tuminaitė Oskaro Koršunovo teatras 3, 4 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – PREMJERA! K. Gudmonaitės „ŠVENTĖ“. Rež. K. Gudmo-naitė, scenogr. B. Šulniūtė, komp. S. Šipavi-čius, choreogr. M. Stabačinskas, šviesų dail. V. Vilutis. Vaidina L. Taluntytė, K. Šaparaus-kaitė, O. Dlugovskij, B. Burokienė, J. Plata-kytė, J. Čepulis, M. Stabačinskas 5 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – PREMJERA! M. Jančiausko „PORTALAS“. Rež. B. Kapus-tinskaitė, scenogr. B. Šulniūtė, projekcijų aut. K. Dirsė, šviesų dail. J. Kuršys. Vaidina M. Repšys, A. Šuminskaitė, M. Dirginčius, E. Gabrėnaitė 7 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – B. Kapustinskai-tės „TERAPIJOS“. Rež. K. Glušajevas 10 d. 19 val. <i>Valstybiniame jaunimo teatre</i> – W. Shakespeare’o „OTELAS“. Rež. O. Koršunovas Lietuvos rusų dramos teatras 3, 4 d. 18.30 – A. Vvedenskio „EGLUTĖ PAS IVANOVUS“. Rež. J. Vaitkus 5 d. 18.30 – E.-E. Schmitto „DVIEJŲ PASAU-LIŲ VIEŠBUTIS“. Rež. S. Račkys 8 d. 18.30 – L. Tolstojaus „ANA KARENINA“. Rež. E. Mitnickis (Ukraina) 9 d. 18.30 – M. Valiuko „VILKINĖ MEILĖ“. Rež. M. Valiukas (Erdvė A–Z) 10 d. 18.30 – A. Jankevičiaus „LEDAS“ (pa-gal V. Sorokino romaną). Rež. A. Jankevičius	Vilniaus teatras „Lėlė“ Mažoji salė 4 d. 12 val. – PREMJERA! „PELENĖ“ (Ch. Perrault pasakos motyvais). Pjesės aut. ir rež. N. Indriūnaitė, scenogr., lėlių ir kostiumų dail. A. Bagočiūnaitė-Paukštienė, muzika V. Aškelavičiaus. Vaidina B.M. Braškytė, E. Piškinaitė 5 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Rež. A. Mikutis 5 d. 15 val. – „PASAKA APIE VĖŽLIUKĄ“ (Ž. Gryvos knygelės motyvais). Inscen. aut., rež. ir dail. A. Mikutis „Menų spaustuvė“ 3 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“ (pagal L. Razumovskajos pjesę). Rež. I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“) 3 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – L. Tolstojaus „KREICERIO SONATA“. Insc. aut., rež. V. Masalskis (Klaipėdos jaunimo teatras) 4 d. 18 val. – Vilniaus miesto šiuolaikinės mu-zikos ansamblio „Synaesthesia“ koncertas 5 d. 14 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „SENELĖS PA-SAKA“. Rež. A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“) 5 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „KARANTINO DIENORAŠČIAI“. Rež. A. Gi-niotis („Atviras ratas“) 7 d. 18 val. – PREMJERA! „PRARASTI / NA-MAI TOLI NUO NAMŲ“. Choreogr. K. Pon-ties (šokio teatras „Aura“) 8 d. 18 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „KISSMAS“. Rež. T. Kavtaradžė 10 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – A. McDowallo „BRILIJANT ADVENČERS“. Rež. G. Rimeika 10 d. 19 val. – PREMJERA! D. Katiliūtės „BŪTI“. Rež. L. Krivickaitė („Taško“ teatras) 11 d. 11 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „PIEVELĖ“. Cho-reogr. B. Banevičiūtė, šokėja G. Subotinaitė KAUNAS Nacionalinis Kauno dramos teatras 3 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „GENTIS“ (pagal I. Simonaitytės romaną „Aukštųjų Šimonių likimas“). Rež. A. Jankevičius 4 d. 18 val. <i>Ritos salėje</i> – Ch. Hamptono „PAVOJINGI RYŠIAI“. Rež. A. Jankevičius 4, 5 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. R. Kazlas 5 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – M. Maeterlincko „ŽYDROJI PAUKŠTĖ“. Rež. V. Martinaitis 8 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Rež. J. Jurašas 9 d. 18 val. <i>Ritos salėje</i> – „VASARVIDIS“ (pagal W. Shakespeare’o „Vasarvidžio nak-ties sapną“). Rež. E. Kižaitė Kauno valstybinis muzikinis teatras 3 d. 18 val. – F. Wildhorno „DŽEKILAS IR HAIDAS“. Meno vad. K.S. Jakštas, rež. V. Streiča, muzikinis vad. ir dir. R. Šumila, dir. E. Pehkas 4 d. 18 val. –F. Wildhorno „KARMEN. VIVA AMOR!“ (miuziklas pagal P. Mérimée romaną). Rež. K. Jakštas, muzikos vad. ir dir. J. Janulevičius 5 d. 18 val. – P. Abrahamo „BALIUS SAVO-JOJE“. Dir. J. Janulevičius 8, 9 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MONTEKRISTAS“ (pagal A. Dumas ro-maną). Dir. J. Janulevičius 10, 11 d. 18 val. – „ADAMSŲ ŠEIMYNĖLĖ“. Pastatymo meno vad. K.S. Jakštas, muzikinis vad. J. Geniušas, rež. V. Streiča, dir. R. Šumila Kauno kamerinis teatras 3 d. 18 val. – A. Oz „VĖJO PRIGIMTIS“. Rež. G. Aleksa 5 d. 12 val. – „7 RATAI“. Rež. I. Jackevičiūtė 12 d. 17 val. <i>Laipiojimo centre „Boulder House“</i> – „SUPERGALIOS“. Rež. K. Žernytė Kauno lėlių teatras 4 d. 12 val. – „TIKROJI PELENĖS ISTORIJA“ (pagal Ch. Perrault pasaką). Insc. aut. ir rež. O. Žiugžda	5 d. 12 val. – „ŠEIMYNĖLĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“. Rež. O. Žiugžda KLAIPĖDA Klaipėdos valstybinis dramos teatras 4 d. 18.30, 5 d. 13 val. – PREMJERA! V. Rim-kaitės „SNIEGO KARALIENĖ“ (pagal H.Ch. Anderseno pasaką). Rež. P. Tamolė, scenogr. ir kost. dail. K. Voytsekhovskaya, kompozitoriai T. Dešukas, Ch. Ruebens. Vaidina A. Pintulis, D. Stakėnas, K. Maiskis, S. Pinaitytė, J. Baranauskas, R. Arbačiaus-kaitė, R. Idzelytė, E. Jackaitė ir kt. Klaipėdos muzikinis teatras 3 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – V. Ganelino, S. Gedos „VELNIO NUOTAKA“. Dir. M. Staš-kus, V. Lukočius, D. Pavilionis 4 d. 18.30 – D. Goggino „ŠOUNUOLYNAS“. Dir. V. Konstantinovas 5 d. 12 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – K. Lučinsko „TIKROJI DINOZAURŲ ISTORIJA“. Choreogr. A. Krasauskaitė 8 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – Z. Liepinio „PARYŽIAUS KATEDRA“. Dir. T. Ambrozaitis 9 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – „ALTORIŲ ŠE-ŠĖLY“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną). Choreogr. A. Liškauskas ŠIAULIAI Šiaulių dramos teatras 3 d. 18.30 – PREMJERA! „PLANETA EGO“ (pagal F. Kafką). Rež. ir insc. aut. N. Darnstādts, komp. L. Darnstädt, sce-nogr. ir kost. dail. D. Zorrozua. Vaidina M. Šaltytė, G. Ramoškaitė-Jokubauskė, V. Paleckaitė, P. Ganusauskas, M. Vaitke-vičius, A. Matutis, M. Geštautaitė-Čizaus-kienė, R. Dudnikas, I. Jarkova-Bučienė, A. Žvinys ir kt. 4 d. 18 val. <i>Mažajoje salėje</i> – A. Špilevojaus „BAGADELNIA“. Rež. A. Špilevojus 5 d. 18 val. – E. O’Neilo „MEILĖ PO GUOBO-MIS“. Rež. P. Ignatavičius 7, 8 d. 18.30 – B. Brechto „VESTUVĖS“. Rež. O. Koršunovas (OKT / Vilniaus miesto teatras) 10 d. 18.30– N. Gogolio „REVIZORIUS“. Rež. A. Giniotis PANEVĖŽYS Juozo Miltinio dramos teatras 3, 4 d. 18 val. – PREMJERA! „BIG PHARMA“. Rež. A. Bumšteinas, kost. dail. G. Gričiūtė, šviesų dail. R. Bartulis. Vaidina I. Brikė, I. Laba-nauskaitė, K. Galkutė, V. Šiaučiūnaitė, J. Sku-kauskaitė, G. Žiogas, M. Cemnickas, G. Arlaus-kas, E. Pavilionis, D. Kalkauskas 5 d. 18 val. – PREMJERA! R. Harwoodo „APRENĖJAS“. Rež. A. Latėnas 8 d. 18 val. <i>Kauno Girstučio kultūros rū-muose</i> – „VOLPONĖ“ (pagal B. Jonson pjesę). Rež. A. Giniotis 9 d. 18 val. – PREMJERA! L. Baleanu „KAS-TINGAS KASTINGAS KASTINGAS“. Rež. ir idėjos aut. A. Preidytė	(vad. K. Lipeika, M. Makrickas), jaunių cho-ras „Cantica“ (vad. D. Mikienė, chormeister. G. Gumuliauskienė). Solistė K. Zmailaitė (sopranas). Dalyvauja mokyklos solistai ir ansambliai 11 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžio-joje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „Nuo Chopino iki Pendereckio“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistė E. Rodrigues (fortepijonas; Brazilija, Belgija). Dir. M. Dworzyński (Lenkija). Programoje K. Pendereckio, F. Chopino, G. Bacewicz, W. Kilaro kūriniai 12 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžio-joje salėje</i>, – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Žvaigždžių karų suita“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Dir. K. Variakojis. Muzikologas V. Gerulaitis. Programoje J. Williamso „Žvaigždžių karų suita“ 12 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje</i> – kamerinės muzikos koncertas „Kosminis šuolis“. Trio „Fortvio“ : I. Baikš-tytė (fortepijonas), I. Rupaitė (smuikas), P. Jacunskas (violončelė). Programoje V. Bartulio, F. Say, A. Dvořáko kūriniai VILNIUS Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras 9 d. 19 val. <i>Lietuvos nacionalinėje filharmo-nijoje</i> – „Lauryna Bendžiūnaitė: krištolinis balsas“. L. Bendžiūnaitė (sopranas), Lietu-vos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje C. Debussy, B. Britteno, W. Lutosławskio, A. Brucknerio kūriniai; 18.15 – muzikologo V. Gerulaičio paskaita apie A. Brucknerio simfoniją Nr. 6 A-dur Šv. Kotrynos bažnyčia 4, 5 d. 19 val. – choro „Bel Canto“ (meno vad. E. Kaveckas) ir britų vokalinio ansam-blio „Voces8“ (meno vad. B. Smith) projektas „Open to the World“. Dalyvauja pianistas M. Bazaras, violončelininkas A. Gocentas ir hango muzikantas T. Byčkovas 6 d. 19 val. – koncertas „Muzikiniai mono-logai“. Atlikėjai N. Malūnavičiūtė, O. Dit-kovskis, V. Labutis (saksofonas), R. Banys (piano), A. Afinogenovas (bosinė gitara) 8 d. 19 val. – Č. Gabalis ir „Pelenai“. Geriau-sios R. Stewarto dainos 9 d. 19 val. – „Gražiausios Franko Sinatros dainos naujai!". Atlikėjai Vilniaus Šv. Kris-toforo kamerinis orkestras (meno vad. ir vyr. dir. M. Barkauskas), J. Lapatinskas (vo-kalas), Ch. Ruebensas (gitara), P. Jaraminas (fortepijonas), A. Balevičius (mušamieji) Lietuvos muzikų rėmimo fondas 8 d. 18 val. S. <i>Vainiūno namuose</i> – Vilniaus J. Tallat-Kelpšos konservatorijos daina-vimo metodinės grupės moksleivių kalėdi-nis koncertas. Bus demonstruojami S. Sondeckio filmo „...mūsiškiai žydų muzi-kai“ fragmentai 11 d. 16 val. S. <i>Vainiūno namuose</i> – Vilniaus „Ąžuoliuko“ muzikos mokyklos mokytojo A. Barzinsko ir Vilniaus B. Dvariono de-šimtmetės muzikos mokyklos mokytojo Z. Juozapavičiaus trimito klasės mokinių koncertas. Bus demonstruojami S. Son-deckio filmo „...mūsiškiai žydų muzikai“ fragmentai Vakarai
LR KULTŪROS MINISTERIJOS INF.				

Savaitės filmai

Benedeta ****

XVII amžius. Toskanos moterų vienuolyne gyvena Benedeta Karlini (Virginie Efira). Nuo paauglystės moteris patiria itin tikroviškas ir neretai sukrečiančias religines bei erotines vizijas. Vienuolė taip pat teigia galinti daryti stebuklus. Charizmatiška moteris greitai išsikovoja privilegijuotą vietą vienuolyno hierarchijoje. Tačiau netikėtai atsiradęs ir viską užgožęs potraukis jaunai vienuolei Bartolomėjai (Daphne Patakia) sutrikdo Benedetos vidinę ramybę. Jei abatė (Charlotte Rampling) arba nuncijus (Lambert Wilson) sužinotų apie šį moterų ryšį, kiltų skandalas, galintis sukrėsti Bažnyčią. Jausmams tarp dviejų moterų kaistant, gandai apie netinkamą Benedetos elgesį neišvengiamai pasiekia aukščiausius Italijos bažnyčios sluoksnius. Prasideda intrigų, spąstų ir išdavysčių kupinas žaidimas, galintis pasibaigti tik dviem būdais: arba Benedetos pergale, arba visišku jos sunaikinimu. Paulo Verhoeveno filmo pagrindas – Judith C. Brown knyga „Vienuolės lesbietės gyvenimas Italijoje Renesanso laikais“. (Prancūzija, Belgija, Nyderlandai, 2021)

Drive My Car *****

Aktorius ir teatro režisierius Jusukė Kafuku (Hidetoshi Nishijima) prieš dvejus metus neteko žmonos Oto (Reika Kirishima). Nors dar nėra visiškai susitaikęs su šiuo asmeniniu smūgiu, jis sutinka statyti Čechovo pjesę „Dědė Vania“ Hirošimos festivaliui. Čia Kafuku susipažįsta su Misaki (Toko Miura), kuri paskiriama jam kaip vairuotoja. Santūri jauna moteris vežioja menininką į darbą ir iš darbo raudonu automobiliu „Saab 900“. Keliaudami kartu, jie nenoriai pradeda vienas kitam atsiverti. Ryūsuke Hamaguchi filmas sukurtas pagal Haruki Murakami apsakymą „Vyrai be moterų“. (Japonija, 2021)

Gucci mados namai ****

Ši istorija sukėlė šurmulį ne tik mados pasaulyje. 1995 m. „Gucci“ paveldėjo Maurizio Gucci (Adam Driver) nužudymas pateko į visų laikraščių antraštes. Netrukus žmogžudyste apkaltinama buvusi Maurizio žmona Patrizia Reggiani (Lady Gaga). Nors ji iš visų jėgų ginasi ir tvirtina esanti nekalta, į viešumą iškyla vis daugiau naujų detalių – slaptas vyro romanas, keršto troškimas ir finansinė priklausomybė. Prasideda teismo procesas, kurio metu paaiškėja: tai Patrizia pasamdė profesionalų žudiką. Filmas sukurta pagal Saros Gay Forden romaną „Gucci mados namai. Sensacinga žmogžudystė, pamišimo, žavesio ir godumo istorija“. Ridley Scotto filme taip pat vaidina Jaredas Leto, Salma Hayek, Alas Pacino, Jeremy Ironsas, Jackas Hustonas ir kt. (JAV, Kanada, 2021)

Mirtis palauks ****

Džeimsas Bondas išėjo į pensiją ir mėgaujasi ramiu gyvenimu Jamaikoje. Viskas pasikeičia, kai pasirodo senas Bondo draugas Feliksas Leiteris iš CŽV. Jam reikia pagalbos, tačiau pagrobto mokslininko gelbėjimo misija bus daug pavojingesnė, nei iš pradžių atrodė. Ji nuves agentą 007 pas paslaptinę nusikaltėlį, kuris turi naują, nepaprastai pavojingą technologinį ginklą. Ilgai lauktime Cary Joji Fukunagos filme Bondą paskutinįkart suvaidino Danielis Craigas, jo partneriai – Rami Malekas, Lea Seydoux, Lashana Lynch, Benas Whishaw, Naomie Harris, Jeffrey Wrightas, Christophas Waltzas, Ralphas Fiennesas. (JAV, D. Britanija, 2021)

Prancūzijos kronikos iš Liberčio, Kanzaso vakaro saulės ****

„Prancūzijos kronikos“ – Amerikos išeivių žurnalas, leidžiamas įsivaiduojamame XX a. Prancūzijos miestelyje. Mirus jo įkūrėjui Artūrai Hoviceriui (Bill Murray), žurnalo leidyba nutraukiama, rengiamas paskutinis numeris. Redakcijos personalas leidžiasi į nostalgiskus prisiminimus ir atgimsta keturios didžiosios laikraštyste publikuotos istorijos: Mozė Rozenaleris (Benicio del Toro), kalėjime sėdintis dailininkas, išvysta savo prižiūrėtoją (Léa Seydoux) kaip muzą ir modelį. Žurnalistė Lukinda Kremenc (Frances McDormand) užmezga romaną su revoliucionieriumi Zefireliu (Timothée Chalamet) ir suabejoja savo žurnalistiniu sąžiningumu. Dviraičiu važinėjantis reporteris rašo reportažus iš baisiausių miesto kampelių, o kai pagrobiamas komisaro (Mathieu Amalric) sūnus, jį išgelbėti gali tik virėjas... Ilgai lauktas Weso Andersono filmas – tai meilės laiškas žurnalui „The New Yorker“ ir žurnalistikai. (JAV, Vokietija, 2021)

Vaiduoklių medžiotojai: iš anapus **

Finansinių sunkumų kamuojama vieniša motina Kali (Carrie Coon) su dviem vaikais – Fibe (Mckenna Grace) ir Trevoru (Finn Wolfhard) – persikelia gyventi į mirusio tėvo sodybą nedideliame Oklahomos miestelyje. Belandžiodami po naujus namus Fibė su Trevoru aptinka keistų įrenginių, užrašų bei nežinomos paskirties aparatūros, o tai, pasak vaikų mokytojo (Paul Rudd), leidžia manyti, kad jų senelis kadaise priklausė legendiniams, bet primirštiems „Vaiduoklių medžiotojams“. Kai Trevoras ir Fibė išbando rastą technologiją su naujaisiais klasės draugais, mieguistam miesteliui kyla mistinė grėsmė. Šįkart „Vaiduoklių medžiotojų“ franšizę atgaivinti ėmėsi Jasonas Reitmanas. (Kanada, JAV, 2021)

***** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

3–5 d. – Absolutus blogis: nauja formulė (JAV) – 13.20, 15.45, 18.10, 21.50; 6–9 d. – 15.40, 18.10, 21.40

3 d. – Sinefilija (rež. A. Puipa) – 11.20, 16.30, 18.50, 21.30; 4, 5 d. – 16.30, 18.50, 21.30; 6–9 d. – 16, 18.50, 21.30

3 d. – Pilė (Prancūzija) – 11.20, 13.30, 15.50; 4, 5 d. – 13.30, 15.50; 6–9 d. – 15.50

3–5 d. – Nekenčiu tavęs! (JAV) – 14, 19.05, 21.40; 6–9 d. – 18.40, 21.20

3–5 d. – Bažirao Mastani (Indija) – 16, 18.45; 6, 7, 9 d. – 15.40, 18.25; 8 d. – 15.40

3–5 d. – Eifelis (Prancūzija, Belgija, Vokietija) – 14.05, 18 val.; 6–9 d. – 18 val.

3, 5 d. – Akira (animac. f., Japonija) – 21.40; 7, 9 d. – 20.50

8 d. – M. Okoino „Euridikė“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metro-politano operos – 18.30

5 d. – filmas-koncertas „Christmas with André“ – 19 val.

9 d. – Vestsaido istorija (JAV) – 17.30

3–9 d. – Sporto festivalis

Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Forum Cinemas Akropolis

3–9 d. – Absolutus blogis: nauja formulė (JAV) – 12.20, 15.40, 18.10, 21.10

Pilė (Prancūzija) – 10.10, 13.40, 16.10

Nekenčiu tavęs! (JAV) – 15, 18, 21.45

Eifelis (Prancūzija, Belgija, Vokietija) – 12.50, 21.30

Bažirao Mastani (Indija) – 16, 20.50

3, 4, 6–9 d. – Sinefilija (rež. A. Puipa) – 14.20, 18.20; 5 d. – 14.20

5 d. – filmas-koncertas „Christmas with André“ – 18.30

9 d. – Vestsaido istorija (JAV) – 21 val.

3–9 d. – Sporto festivalis – 19 val.

Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Skalvija

3 d. – Gucci mados namai (JAV, Kanada) – 20.40

3 d. – Sinefilija (rež. A. Puipa) – 17 val.; 5 d. – 14.20

4 d. – Sengirė (rež. M. Survila) – 13 val.

4 d. – Benedeta (Prancūzija, Belgija, Olandija) – 20.50; 7 d. – 21 val.

5 d. – Drive My Car (Japonija) – 20.30

6 d. – Kibirkščiuojantis Luiso Veino gyvenimas (D. Britanija) – 15.20 (*senjorams*)

6 d. – Teisingumo riteriai (Švedija, Danija, Suomija) – 17.30

6 d. – Bėgikė (rež. A. Blaževičius) – 19.45

7 d. – Būsiu su tavim (dok. f., rež. V. Vareikytė, M. Dejoie) – 17.15

7 d. – Prancūzijos kronikos iš Liberčio, Kanzaso vakaro saulės (JAV, Vokietija) – 18.50

11 d. – Vestsaido istorija (JAV) – 20.30

5 d. – *Kino klasikos vakarai*. Kuklus buržuazijos žavesys (Prancūzija) – 18.10

8 d. – Filmų peržiūrų ir paskaitų ciklas: „Kinas po paskaitų“. Gravitacija (JAV, D. Britanija, Meksika) – 20.30

Filmų programa „24 užrašai per sekundę. Jonas Mekas ir jo aplinka“

4 d. – Judėdamas pirmyn aš retkarčiais pastebėdavau grožį (rež. J. Mekas, JAV) – 15.15

5 d. – Prisiminimai iš kelionės į Lietuvą (rež. J. Mekas, JAV) – 16.30

„Drive My Car“

3 d. – *Niujorko avangardas Jono Meko filmuose*. Vaizdai iš Andy Warholo gyvenimo (rež. J. Mekas, JAV), Zefiro torna, arba vaizdai iš Jurgio Mačiūno gyvenimo (rež. J. Mekas, JAV) – 19.10

Festivalis „Videogramos“

Archyvinių filmų programa: „Tai, kas liko neužbaigta“

8 d. – Tai, kas liko neužbaigta (dok. f., Afganistanas, Kataras, JAV) – 17.30; 11 d. – 19 val.

8 d. – Įprasta šalis (dok. f., Lenkija) – 19.10; 10 d. – 19.50

9 d. – Prieš užgęstant šviesai (dok. f., Marokas) – 17 val.; 11 d. – 17.30

10 d. – Karas ir taika (dok. f., Italija, Šveicarija, Prancūzija) – 21 val.

9 d. – Terra Femme (dok. f., JAV) – 18.40; 12 d. – 16.10

9 d. – Visa kita lygu (dok. f., Šveicarija, Rusija) – 18.40; 12 d. – 16.10

10 d. – *Tarptautinė žmogaus teisių diena*. Gražinti Tibetą namo (dok. f., JAV, P. Korėja, Indija) – 18 val.

Karlsono kinas / Atostogos kine

4 d. – Mažosios Klaros Kalėdos (animac. f., Norvegija) – 11.30

5 d. – Enkanto (animac. f., D. Britanija, Kolumbija) – 12.10

11 d. – trumpametražių animacinių filmų vaikams konkursinė programa „Legendos ir jautrios istorijos“ (animac. f., Ukraina, Prancūzija, Baltarusija) – 12.40

Pasaka

3, 4 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 20.45, 21.15; 5 d. – 15 val.; 6 d. – 17.45; 9 d. – 18 val.

3 d. – Gucci mados namai (JAV, Kanada) – 18, 20.30; 4 d. – 14.15, 17.30, 20.15; 5 d. – 13.45, 19.45; 6 d. – 18 val.; 7 d. – 20.30; 8 d. – 17.45; 9 d. – 18, 20.15

3, 4 d. – P. Cardin. Mados legenda (dok. f., JAV, Prancūzija) – 18.15

3 d. – Kaimynai (Ispanija) – 21 val.; 4 d. – 18.30; 6 d. – 20.45; 9 d. – 18.15

3, 7, 8 d. – Bėgikė (rež. A. Blaževičius) – 18.30; 4 d. – 20.30; 5 d. – 20.45; 6 d. – 21.15

3, 7 d. – Eifelis (Prancūzija, Belgija, Vokietija) – 18 val.; 5 d. – 17.15; 8 d. – 21 val.

3 d. – Sinefilija (rež. A. Puipa) – 18.15; 6 d. – 18.15; 8 d. – 20.15

4 d. – Prancūzijos kronikos iš Liberčio, Kanzaso vakaro saulės (JAV, Vokietija) – 17.45; 5 d. – 17 val.; 9 d. – 17.45

4 d. – Enkanto (animac. f., D. Britanija, Kolumbija) – 15.15

5 d. – Švelnūs kariai (dok. f., rež. M. Stonytė) – 16.30; 8 d. – 18.15

5 d. – Dar po vieną (Danija) – 18.15; 7 d. – 20.45; 9 d. – 20.30

5 d. – Drive My Car (Japonija) – 19.30; 6 d. – 19.45

7, 8 d. – Teisingumo riteriai (Danija, Švedija, Suomija) – 20.45

7 d. – Kaip „Titanikas“ mane išgelbėjo (dok. f., Islandija) – 18.30

9 d. – Vestsaido istorija (JAV) – 20 val.

Paupio salė

3 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 17.30; 5 d. – 20.30; 7 d. – 21.15; 8 d. – 18 val.

3 d. – Dar po vieną (Danija) – 20.15; 4, 6 d. – 21 val.

3 d. – Bėgikė (rež. A. Blaževičius) – 18 val.; 5 d. – 17.45; 7 d. – 18.30; 8 d. – 17.30; 9 d. – 18.15

3 d. – Drive My Car (Japonija) – 19.30; 8 d. – 19.45

4 d. – Eifelis (Prancūzija, Belgija, Vokietija) – 17.45; 6 d. – 18 val.

4 d. – Gucci mados namai (JAV, Kanada) – 20.15; 5 d. – 17.15; 6 d. – 20.30; 7 d. – 18 val.; 8 d. – 20.15

4 d. – Švelnūs kariai (dok. f., rež. M. Stonytė) – 16.15; 6 d. – 18.30

4 d. – Teisingumo riteriai (Danija, Švedija, Suomija) – 18.15; 7 d. – 20.45

4 d. – Enkanto (animac. f., D. Britanija, Kolumbija) – 12.45; 5 d. – 14.30

4 d. – Kaip „Titanikas“ mane išgelbėjo (dok. f., Islandija) – 14 val.

4 d. – Pilė (Prancūzija) – 15.30; 5 d. – 12.15

5 d. – Kaimynai (Ispanija) – 15.45

5 d. – Geriausios „Kanų liūtų“ reklamos – 13 val.; 9 d. 20.30

5 d. – Sinefilija (rež. A. Puipa) – 20 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

3–9 d. – Absolutus blogis: nauja formulė (JAV) – 13.40, 16.10, 17.50, 21.10

3, 5–7, 9 d. – Nekenčiu tavęs! (JAV) – 13.50, 18, 21.50; 4, 8 d. – 13.50, 21.50

3–9 d. – Pilė (Prancūzija) – 11, 13.10, 15.40

3, 4, 6–8 d. – Sinefilija (rež. A. Puipa) – 10.40, 16.20, 18.50; 5, 9 d. – 10.40, 16.20

3, 7, 9 d. – Bažirao Mastani (Indija) – 18.10; 4, 6, 8 d. – 10.50

3, 5, 7, 9 d. – Eifelis (Prancūzija, Belgija, Vokietija) – 10.50; 4, 6, 8 d. – 18.10

8 d. – M. Okoino „Euridikė“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metro-politano operos – 18.30

19 d. – P. Čaikovskio „Spragtukas“. Tiesioginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.

5 d. – filmas-koncertas „Christmas with André“ – 18.30, 18.45

9 d. – Vestsaido istorija (JAV) – 18.50

3–9 d. – Sporto festivalis – 19 val.

Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Fotografija – Agnė Narušytė | **Kinas** – Ilona Vitkauskaitė
Teatras, šokis – Ieva Tumanovičiūtė | **Muzika** – Laimutė Ligeikaitė
Stilius – Rita Markulienė, Violeta Kundrotienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt. ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 800 egz. Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė
Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba
LR kultūros ministerija
Lietuvos kino centras

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

